

Møte for lukkede dører, Stortinget 29. juni 1933

Møte for lukkede dører i Stortinget
den 29. juni 1933 kl. 17.00

President: Hornsrud.

Dagsorden:

1. Innstilling fra finans- og tollkomiteen om tollavgifter fra 1 juli 1933 (Budgett-innst. S. nr. 149).
2. Referat.

Presidenten: Presidenten foreslår dette møte holdt for lukkede dører.

Votering:

Presidentens forslag bifaltes enstemmig.

Efter forslag av presidenten besluttet videre at regjeringens medlemmer, de i forretningsordenens § 54 nevnte funksjonærer samt ekspedisjonschef Ohlandt og byråchef Aamodt gis adgang til møtet.

Sak nr. 1.

Innstilling fra finans- og tollkomiteen om tollavgifter fra 1 juli 1933 (Budgett-innst. S. nr. 149).

W. Blakstad (komiteens formann og ordfører): Komiteen må beklage at proposisjonen om endringer i tolltariffen kom så sent i år. Proposisjonen er trykt den 9 mai, og vi vet jo alle at på slutten av sesjonen forseres arbeidet, og kanskje det forseres vel sterkt, så det har vært liten tid for finans- og tollkomiteen til å behandle denne viktige og vanskelige sak. Det har måttet gå på spreng, og jeg som er ordfører i saken, føler mig ikke helt trygg for at proposisjonen har fått den forsvarlige og grundige behandling som den helst skulde få. Men som sagt, tiden har ikke tillatt oss å gå dypere inn i det. Da vi hadde tatt fatt på behandlingen, hadde jo noen hver lest i avisene om den tollhvile som regjeringen skulde ha gått med på. Vi fant det derfor nødvendig å tilskrive Utenriksdepartementet for å få nærmere rede på hvordan dette hang sammen, og vi fikk da en skrivelse fra Utenriksdepartementet, som gjorde nærmere rede for denne tollhvilesak, - at man i verdenskonferansen i London var blitt enig om at man ikke skulde forandre tollsatsene, så lenge verdenskonferansen varte. Utenriksdepartementet sa riktignok at Stortinget stod fritt. Det er for øvrig noe som sier sig selv, at beskatningsmyndigheten tilligger Stortinget, den ligger ikke hos regjeringen. Den siste dag, da vi holdt på å avslutte behandlingen av tolltariffen, får vi et lignende brev fra Finans- og Tolldepartementet, som sier det samme, at Stortinget står fritt, men at departementet gjerne ser at man ikke rører noe ved tollsatsene, utover det som proposisjonen inneholder. Jeg mener at denne beskjed såvel fra Utenriks- som fra Finans- og

Tolldepartementet skulde ha vært sendt komiteen samtidig med proposisjonen, så vi allerede fra første stund av hadde hatt dette klart for oss. Det at vi ikke hadde det klart for oss da vi begynte behandlingen, har voldt oss ganske betydelige vanskeligheter. Og jeg mener også at det hadde påligget regjeringen, da den hadde inngått på denne tollhvile, å bringe det inn for Stortinget for å få Stortingets godkjennelse eller forkastelse av det. Det er heller ikke gjort. Nu blir stillingen den: hvis man skal bøie sig for det som regjeringen har inngått på i London, så er i grunnen hele behandlingen av tollproposisjonen kun den, at man vedtar de satser som er opført i proposisjonen, hvis man ikke har adgang til å gå utenfor den foreliggende proposisjon, så jeg mener at det greieste må være at det spørsmål avgjøres først av Stortinget, hvorvidt Stortinget føler sig bundet ved den overenskomst som er inngått i London. Kommer nemlig Stortinget til det resultat at man er bundet, ja, så faller praktisk talt hele behandlingen av tollproposisjonen bort, da behøver Stortinget kun å beslutte at man slutter sig til proposisjonen. Jeg skal derfor be om at det spørsmål blir bragt på det rene, forinnan vi går over til den egentlige behandling, og jeg skal da ikke gå videre inn på saken, forinnan det spørsmål er avgjort av Stortinget.

Statsminister Joh. Ludw. Mowinckel: Jeg vil gjerne nytte leiligheten til å fremkomme med noen almindelige bemerkninger om vår tollpolitikk og dens stilling idag, fordi den synes efter den ærede formanns uttalelser å ha spilt en ganske sterk rolle like overfor spørsmålet om behandlingen av den nu foreliggende tolltariff. Ganske særlig synes den omstendighet, at Norge har tiltrådt tollhvilen i London, å ha virket noe forstyrrende på behandlingen av saken. Men forholdet er jo det med tollhvilen i London, at det var et ganske nødvendig, uundgåelig ledd i hele den politikk som Norge har ført, - ja, jeg vil si et så sterkt ord, at hvis ikke vi skulde ha gitt vår tilslutning til tollhvilen i London, måtte vi ha erklært at vi ikke vilde delta i konferansen i London. Dette er så iøinespringende, at i grunnen behøver man ikke å diskutere det. Det er ut fra den automatiske nødvendighet, vår tollpolitiske stilling gjennom mange år, at regjeringen sluttet sig til tollhvilen. Bakgrunnen for tollhvilen i London er for vårt vedkommende Oslo-konvensjonen, og Oslo-konvensjonen er tiltrådt i 1931 overensstemmende med en proposisjon, St.prp. nr. 20, som da blev behandlet i Stortinget. Det er ganske sant at der ved den saks behandling i Stortinget var gjort forskjellige reservasjoner. Det var mange som fryktet at den vilde binde oss og andre som mente at det var ikke noe nyttig skritt. Resultatet var imidlertid at den blev enstemmig vedtatt. Det var bondepartiregjeringen som dengang satt ved styret, og utenriksminister Braadland uttalte:

"Den nuværende regjering er enig i de prinsipper som ligger til grunn for Oslo-konvensjonen, og den anbefaler konvensjonen ratifisert. Vi er herunder på det rene med at konvensjonen ikke legger bånd av noen betydning på vår handlefrihet tollpolitisk sett. Under de nuværende overordentlig vanskelige økonomiske forhold verden over, med stadig nye overraskelser i den økonomiske politikk, er det klart at vi må ha adgang til å treffe de forholdsregler som må anses for å være nødvendige, men nettop i slike vanskelige tider har det også sin betydning at der finnes folk som gir

uttrykk for sin tro på mer liberale prinsipper i det internasjonale samkvem. Det lille bremsemoment overfor tollforandringer som Oslo-konvensjonen inneholder, har sin prinsipielle betydning, idet en viss tollpolitisk stabilisering også har sin verdi for en rolig økonomisk utvikling."

Der var blitt spurt hvorledes man skulde forholde sig her i Stortinget hvis der kom benkeforslag til tollforandringer, og på det svarte jeg for min part:

"Benkeforslag bør efter denne konvensjon være utelukket i tollspørsmål. Benkeforslag er i og for sig en uting. Efter denne konvensjon bør de være utelukket, fordi der kreves en nøiere omtanke enn før, før man går til tollforhøielse. Og Stortinget bør efter konvensjonen blev vedtatt gjøre hvad det kan for å få tolltariffen behandlet tidligere enn hittil har vært sedvanlig."

Og så sier jeg videre om det bånd som blev lagt på Stortinget:

"Noe sterkt reelt bånd legges ikke på noen av disse kontraherende stater. Men der legges utvilsomt et ganske sterkt moralsk bånd på dem, og det er hensikten med hele konvensjonen. At der legges et sterkere moralsk bånd på oss, fordi vi er initiativtagere, enn på andre, kan ikke sies. I den henseende er det moralske bånd akkurat like stort eller like lite på hver av partene."

Foran Oslo-konvensjonen hadde Norge i 1930 sluttet sig til den såkalte tollfred på ett år, som var vedtatt ved den store tollkonferanse i Genf, og hadde også derigjennem gitt sin tilslutning til den politikk som kan kalles tollhvilepolitikken. Det har altså vært i den grad gjennomført i Norge og hevdet av alle regjeringer, at det sier sig selv at i det øieblikk det spørres om man ikke under den verdenskonferanse som skal prøve å få litt skikk på forholdene, vil inngå tollhvile - det sier sig selv at den norske regjering da ikke kunde undslå sig. Det gikk så hurtig dette spørsmål i London, og Norge var av de land som måtte være blandt de første til å ta standpunkt, idet vi hadde den ærefulle stilling at vi satt i den for konferansen forberedende komite, og til sist blev presset - kan jeg si - på en endelig avgjørelse - for vi hadde allerede tidligere gitt vår tilslutning i prinsippet. En aftenstund ringte minister Vogt op til mig og sa at nu måtte han ha endelig svar, nu hadde alle andre forberedende stater erklært sig villige til å gå med på tollhvile, han måtte derfor ha endelig svar for Norges vedkommende. Og jeg sa at svaret var allerede tidligere gitt, at vi var enige i den uttalelse komiteen skulde komme med; men å avgjøre saken nu var litt vanskelig. - Ja, de hadde nu en aftenhvile, men skulde ha møte efter den på ny, og Norge måtte ta sitt standpunkt. Jeg sa at Norges standpunkt er forsåvidt klart, som det er gitt at Norge slutter sig til tollhvilen, men vi må ta en reservasjon overfor den proposisjon som var blitt fremlagt for Stortinget til tolltariff, den årlige proposisjon. - Om den inneholdt mange forandringer? "Nei", sa jeg "det er forandringer nærmest av teknisk art." Vi har selvfølgelig i regjeringen tatt hensyn til det som har vært norsk politikk de siste år." Overensstemmende dermed gav Vogt sin tilslutning på den norske regjerings vegne, men tok uttrykkelig reservasjon, idet han sa at budgettproposisjon med hensyn til tolltariffen var forelagt for Stortinget, og nevnte at det der var visse mindre tekniske

forandringer og noen forhøielse for deler av motorvogner. Han sluttet med å si "at budgettet er for nærværende lagt foran Stortinget ved min regjering, og jeg kan derfor bare akseptere med denne reservasjon." Under Folkeforbundets rådsmøte i Genf reistes atter dette spørsmål, og jeg for min part uttalte da min tilslutning til det som alle de andre stater gav sin tilslutning, at vi måtte anbefale at der blev etablert tollhvile så lenge konferansen i London varte, at Norge allerede gjennom organisasjonskomiteen sluttet sig til tanken om en tollfred med en liten reservasjon som var nødvendig på grunn av at tollproposisjonen ennå ikke var behandlet av Stortinget. Jeg tilføiet at den norske regjering hadde stor glede ved å slutte sig til denne plan, fordi det allerede for 3 år siden sammen med de land som var sluttet til Oslokonvensjonen, hadde forsøkt sig imellem å opprettholde tollfred, og jeg trodde at den foreslåtte tollfred vilde skape en god atmosfære og en sund mentalitet, som vilde hjelpe til at denne viktige konferanse nådde frem til et resultat.

Presidenten: Presidenten ber undskylde at han avbryter taleren, men presidenten foreslår at handelsråd Smith får adgang til møtet - og anser dette forslag vedtatt.

Statsminister Joh. Ludw. Mowinckel: Dette er sakens bakgrunn, og enhver som følger litt med i internasjonal handelspolitikk har kjent til dette. I London har Norge derfor som en av Oslomaktene og fordi Norge i det store og hele tatt hører til de land som står best, hvor det gjelder disse forhold, kunnet spille en ganske stor rolle. Jeg hadde idag et møte med direktør Rygg, som nettop er kommet tilbake fra London, og han sa, at så uhyre gledelig var ikke utsiktene derover. Der var ingen sikkerhet for, at man nådde frem til et resultat. Det som efter alles mening derhenne var det avgjørende, det var at man fikk en stabilisasjon av de store myntsorter, og han trodde at den hårde nød kanskje vilde fremtvinge dette. Det var et tidspunkt hvor man mente at Amerika var langt på vei til å komme overens med England, så brøt det på grunn av en uoverensstemmelse med Washington, men i de siste dager var der utsikt til at spørsmålet atter kunde komme nærmere sin løsning, og han tillat dette - efter min mening med full rett - så stor vekt, at han sa at det i grunnen var grunnlaget for konferansens succes - kan mynten bli bragt i orden, så vil der inntre en sikkerhet, en tillit i verden, som må være den første betingelse for bedring av handelsforholdene, og også på det tollpolitiske område var der ganske gode tegn til tross for de forskjellige meninger. Nu har i London efterhvert alle stater som deltar, sluttet sig til tollfreden, og det sier sig selv at denne tollfred, som var en nødvendig forutsetning for vår deltagelse i London, må øve en viss innflydelse på Stortingets behandling av disse saker. Jeg har uttalt det i en skrivelse som jeg sendte til komiteen. Men det vil ikke si det samme som at regjeringen har bundet Stortinget, men det vil bare si at Stortinget har bundet sig selv gjennom den politikk det har villet at den norske regjering skal følge. Stortinget har vært enig gjennom forskjellige regjeringer om den politikk. Den politikk er bindende, inntil Stortinget erklærer at det ikke lenger vil at den skal følges. Så lenge ikke Stortinget erklærer at den ikke lenger skal følges, plikter enhver regjering å følge den, og det har den nuværende regjering gjort.

Hambro: Jeg skal ikke her komme inn på spørsmålet tollhvile eller de realiteter som stats- og utenriksministeren dvelte ved. Jeg vil alene beklage at finans- og tollkomiteen, hårdt belastet som den er med arbeide, først den 24de juni får en skrivelse, hvori der blir gjort opmerksom på disse forhold. Det er mulig at forskjellige av disse ting burde si sig selv, som statsministeren uttalte, men de burde sandelig også vært sagt finans- og tollkomiteen. Instruksen til delegasjonen i London er heller ikke meddelt finans- og tollkomiteen, og den måtte naturlig gå ut fra, at den stod betydelig friere enn den nu har fått beskjed om. Det viser igjen at det ikke er praktisk politikk å foreta viktige skritt og å sende delegasjoner ut til verdenskonferanser, selv om deres mandat måtte være selvgitt, uten at dette på forhånd er meddelt Stortinget, og Stortinget eventuelt har fått adgang til å uttale sig om det.

Alvestad: Jeg er enig med finans- og tollkomiteens formann i, at Stortinget først må treffe en prinsipiell avgjørelse om, hvorvidt man vil følge regjeringens råd om at der ikke skal foretas noen forandringer i tolltariffen utover hvad proposisjonen inneholder. Hvis det vedtas, så behøver vi efter mitt skjønn ikke å få noen særlig lang debatt om disse spørsmål. Men selv om man går med på det regjeringen tilrår her, så kan det jo tenkes at Stortinget ved siden av vedtar f.eks. en bemyndigelse for regjeringen til å forhøie de og de tollsatser som Stortinget måtte ønske fra det tidspunkt tollhvilen eventuelt bortfaller. Jeg vil anse den fremgangsmåte for å være den heldigste. Derved kan vi klart og tydelig få vite Stortingets mening om hvilke tollsatser man finner det fornødent å forhøie, når man får frie hender til å forhøie, og hvilke satser skal stå ved det de nu er. Jeg er enig med statsministeren i at vårt land neppe kunde undslå sig for å være med på tollhvileforslaget, og hvis dette forslag virkelig fører til positive ting, så faller det jo helt i tråd med den politikk som vårt land offisielt har ført på det handelspolitiske område. Vi har dessverre erfaringer for at både tollhvile og tollfred og disse store konferanser ikke fører til hvad de var ment å føre til; og jeg for min part har ikke noen sterk tro på noe annet resultat av denne konferanse heller. Under de forhold, at man skal gå til en revisjon ut over proposisjonen, forbeholder jeg mig å komme tilbake til de enkelte forslag, men foreløbig skal jeg innskrenke mig til å si at jeg stort sett er enig i det forslag som regjeringen tilråder, at vi ikke skal gå utenom proposisjonen ialfall så lenge vi er bundet av tollhvilen.

Statsråd Lund: Man må jo være opmerksom på den ting, at selv bare på grunn av Oslokonvensjonen kan ikke noen tollsats ut over proposisjonen vedtas her, uten at det gjøres på den måte, at regjeringen bemyndiges til å sette den i kraft fra et senere tidspunkt, for i henhold til Oslokonvensjonen er vi jo pliktige til å varsle de til Oslokonvensjonen hørende makter og gi dem et varsel på 15 eller 10 dager, og så har de en frist til å svare hvorvidt de har noe å bemerke, og så først har man i tilfelle adgang til å sette en eventuell forhøielse ut over proposisjonen i kraft. Overensstemmende hermed er det jo naturligvis også forholdt fra regjeringens side. Den har på forhånd varslet Oslomaktene om alle

de forhøielser som regjeringen har foreslått i sin proposisjon, og bortsett fra en enkelt reservasjon fra en enkelt makt for et enkelt punkts vedkommende, er der ikke kommet noen innsigelse fra Oslomaktens side, så for proposisjonens vedkommende er det fullt i orden. Men det er klart, at vil man gå utenom proposisjonen, må der, således som det også har vært antydnet, treffes bestemmelse om at de tollforhøielser først finner sted fra et senere tidspunkt, som må bli etter regjeringens bestemmelse. Det er den side av saken. Men når det er spørsmål om hensynet til konferansen i London og tollhvilten der, så synes jeg nok, når man da skal bedømme hvorvidt man også av hensyn til den finner det riktig at man nu ikke går ut over proposisjonen, at man bør spørre sig selv om hvad det er som nu av komiteen er foreslått ut over proposisjonen, og er de ting som der foreslåes, så viktige for vårt land at vi heller skal ta det, og da komme i den noe vanskelige og noe skjeve stilling under verdenskonferansen? Hvad er det da som foreslåes av komiteen ut over det som proposisjonen har foreslått? Er det ting som er av så overordentlig stor betydning for det hele land sett under ett? Jeg skal nevne noen av de ting. Det er f.eks. tollforhøielse på blyanter, det er tollforhøielse på osteløpe, tollforhøielse på fjær, noen tollforhøielse på lim o.s.v. Alle de ting som hører til den gruppe der, tror jeg man må si er av deting som har relativt liten betydning; men det kan naturligvis ha noen betydning for den enkelte bedrift. Men her gjelder det jo også meget små bedrifter. Det gjelder således i det ene tilfelle en bedrift som, såvidt jeg vet, sysselsetter en mann utenfor disponenten, og en annen bedrift, som sysselsetter mellom 10 og 15 mann. Det er i virkeligheten en stor mengde av disse ting. Men så er det en stor ting som jeg vil nevne, og som jeg mener har betydning, og som har en betydning ut over dette. Det er en ting hvor komiteen, såvidt jeg forstår, er enstemmig om å gå til forhøielse, det er grummifottøi - ja, det er visst ett av komiteens medlemmer som er imot, men det er ialfall komiteens innstilling. Hvordan er forholdet der? Jo, der er forholdet det, at dette er foreslått for å beskytte mot import fra Japan. For mindre enn ett år siden, altså under den forrige regjering, blev det fra den norske regjeringens side gjort henvendelse til Danmark i anledning av at Danmark tenkte på å gå til forhøielse her. Det var altså for å beskytte vår eksportinteresse på det område at vi gjorde en henvendelse til utlandet om at der ikke måtte foretas forhøielse på dette område, hvorefter vi nu, snaut ett år efter, går til tollforhøielse selv. Med hensyn til det samme gummifottøiet er forholdet det, at i år - i januar måned var det visst - skjedde der henvendelse såvel fra den japanske som den svenske og den finske minister i anledning av et rykte om at vi vilde gå til forhøielse her. Det blev da svart at regjeringen ikke tenkte på noe slikt, og i den forbindelse henledet den japanske minister oppmerksomheten på handelsbalansen mellom Norge og Japan. Og hvordan er forholdet der? Jo, det er det efter den siste statistikk, at vår utførsel til Japan er på 6 1/4 million kroner. Dessuten har vi som bekjent en meget stor skibsfartsinteresse på Japan. Såvidt jeg vet, har Japan intet tilsvarende her. Man vil forstå at vi på dette punkt er meget såbare, når vi da går til en sats som spesielt rammer Japan. Men jeg vil i samme forbindelse også nevne at den forhøielse nu er mindre aktuell, for sesongen for import der er forbi, den foregår om våren, så jeg tror at intet vilde være tapt om man undgikk å foreta denne

skarpe forhøielse der, som jo er et temmelig skarpt skritt, kan man ialfall si, overfor vår handelsforbindelse med Japan. Jeg tror nok, at når man sammenholder disse forskjellige ting, så vil man si at vår interesse for å holde handelen åpen og for å hindre tollforhøielser ute i verden, for å få fremmet den for oss så viktige eksport, er så stor og betydelig at vi står oss på å resignere litt her, og puste litt i bakken før vi gjør det som vi mener er så galt når man går til tollforhøielser ute i verden for å stenge for oss.

Moseid: Denne fremstilling av vårt lands tollpolitikk som den ærede utenriksminister gav, var i høi grad stillet på skruer og lite objektiv. Man måtte få det inntrykk av fremstillingen, at vårt land i løpet av de siste år hadde slått inn på nye baner og vedkjent sig en mer liberal tollpolitikk enn tidligere. Det forholder sig selvfølgelig ikke så. Vårt land har i menneskealdre ført en liberal tollpolitikk, og når det har vært nødvendig for vårt land å treffe forskjellige spesielle foranstaltninger i denne tid, så er det på grunn av den uro og de vanskeligheter som er skapt utenfra. Vårt land har fulgt den samme linje i tollpolitikken gjennom en lang, lang rekke av år, og det er ingen grunn til å fremstille det som om det som er skjedd i det siste, er en ny linje som binder Stortinget. På ingen måte. - Det er en ganske eiendommelig situasjon Stortinget nu står overfor på grunn av regjeringens behandling av tollhvilespørsmålet. Regjeringens tollproposisjon er oversendt finans- og tollkomiteen til behandling, og den har tilendebragt behandlingen praktisk talt før den overhodet får meddelelse om hvilke virkninger man antar at denne tollhvile kan ha for behandlingen av tolltariffen, og såvidt mig bekjent har denne komite som har med tolltariffen å gjøre, ennu ikke fått sig oversendt i oversettelse de inngåtte forpliktelser, slik at man selv helt ut kan bedømme hvad det ligger bak. For mitt vedkommende tror jeg imidlertid ikke at den hårdkokte fortolkning som den ærede utenriksminister gav, er riktig. Jeg har det inntrykk at den reservasjon som er tatt, gjelder behandlingen av den tolltariff som er fremlagt av regjeringen, den gjelder behandlingen i Stortinget, og det kan ikke tenkes å ha vært regjeringens mening å si til Stortinget at her har Stortinget intet å si; når det gjelder tollsatsene er det regjeringen som bestemmer hvad det skal fastsettes. Det kan det ikke ha vært meningen å si. Det vilde være å berøve Stortinget den grunnlovsmessige rett og plikt til selv å fastsette de avgifter som skal gjelde for den enkelte budgетtermin. Men selvsagt må tollhvilen forståes slik, at vårt land ikke kan gå hen og bryte med den liberale linje i tollpolitikken som det har fulgt, og det har heller ikke vært komiteens hensikt. Jeg skal ikke følge den ærede finansminister i å gå inn på en detaljdebatt nu, da vi behandler dette spørsmål, men jeg vil bare benytte den ærede finansministers uttalelse til å belyse at de forandringer som her er foreslått, på ingen måte kan sies å bryte med den liberale tollpolitikk som vårt land har ført gjennom flere menneskealdre, så forsåvidt er komiteens forslag såvel som regjeringens proposisjon i full overensstemmelse med de prinsipper som ligger til grunn for tollhvileavtalen. Og her må man jo være opmerksom på at den avtale som er truffet, den er jo truffet for en stor del overfor land som har ført en ganske annen sterk politikk når det gjelder beskyttelse av sine egne produkter. Det er vel også slik, at i forbindelse med Oslokonvensjonen har andre stater i langt

større utstrekning enn vårt land benyttet sig av de bestemmelser som gir adgang til å treffe særskilte avgjørelser med hensyn til tollsatsene. Jeg synes ikke for mitt vedkommende at det skulde være noe i det som er opplyst, som skulde være til hinder for å behandle finans- og tollkomiteens innstilling helt fritt, for på grunnlag av dens saklige innhold å komme til det resultat som man mener tjener landet best. Det er vel ikke tvil om, at på enkelte områder kan det bli nødvendig, og er det ganske visst nødvendig også for vårt land å søke å holde arbeidslivet oppe ved hjelp av høiere tollbeskyttelse.

Andresen: Den ærede finansminister kom inn på en del av de enkelte ting komiteen har foreslått forhøielse for. Det skal jo egentlig debatteres under den enkelte numre, men det kan naturligvis være nyttig at Stortinget på denne måte får en viss oversikt over om det virkelig er så svært meget komiteen foreslår, om det er noe brudd på vår liberale handelspolitikk. Jeg mener det er ikke riktig å stille spørsmålet slik som den ærede finansminister gjorde, når han spurte: er det komiteen foreslår, så viktig for vårt land? Man må heller spørre: er det den foreslår, så vidtgående at det kan sies å være noe brudd på den handelspolitikk som den ærede stats- og utenriksminister skildret som Norges tradisjonelle politikk, som automatisk skulde ha ført til at vi gikk med på tollhvilen? Jeg er tilbøielig til å være enig med hr. Moseid i at regjeringens reservasjon overfor tollhvile må være å fortolke så at Stortinget ikke bare formelt som det står i 2 departementers skrivelser, men også reelt står fritt, hvis det ikke er tale om vesentlige, prinsipielle avvikelser fra det som den kongelige proposisjon fremlegger. Hvis der hadde foreligget forslag om en generell forhøielse av tariffene, så kunde man jo si at man vanskelig kunde gjøre det overfor et tilsagn om å gå med på tollhvile, men det er jo ikke det. Det er forandringer hist og her, forandringer som den ærede finansminister fant ikke spilte noen større rolle for vårt land. Men derom tror jeg meningene kan være delte. Det har jo i denne sesjon - og med rette - vært talt så meget om den store arbeidsløshet, og hvad man kan gjøre for å avhjelpe den. Og da tror jeg vi idag behandler et av de kapitler hvor der kan og bør gjøres noe effektivt. Man kan ikke i disse hårde tider ta det lettvint om det er en bedrift som bare beskjeftiger 20 mann, eller en som beskjeftiger 50. I et annet tilfelle er det kanskje 100. Der er også en bedrift blandt dem som vi beskjeftiger oss med, som beskjeftiger 500 a 600 mann. Men alle disse mange små bedrifter og virksomheter som det er tale om å støtte, spiller til sammen en rolle efter ordet om de mange bekker små, og hver gang der blir satt 20-50 eller 100 arbeidere ut av normalt produktivt arbeide, så betyr det jo et tap for landet, en økning av arbeidsløsheten, som ikke kan erstattes ved nødsarbeide eller ved ekstraordinære bevilgninger, som må påbyrdes det ennu med normalt arbeide beskjeftigede arbeidsliv. Der er grunn til i denne forbindelse å gjenta det som jeg nevnte under debatten om Englandsavtalen, at Norge er ikke noe avsperrret land, Norge har et større varebytte med utlandet enn næsten noe annet land. Jeg skal ikke trette med å gjenta tall, men bare si, at hvis alle land i verden hadde en slik utenrikshandel og en slik handels- og tollpolitikk som Norge, så vilde der ikke eksistere noe tollspørsmål. Da vilde man ikke behøve å inngå noen tollhvile, og derfor synes jeg ikke det er rimelig og

rettferdig at Norge skal så å si ofre sig som et godt eksempel ved å gå i spissen, hvor ærefullt det enn kan være å sitte i den forberedende komite, og vise verden at vi er villige til å gå foran, all den stund vi forlengst er foran de fleste andre land med hensyn til varebytte, med hensyn til liberal handelspolitikk. Hr. Alvestad var enig med den ærede statsminister, hadde jeg inntrykk av, men det må være tillatt å be Stortinget huske at hr. Alvestad jo alltid har vært utpreget, for ikke å si lidenskapelig frihandler. Hr. Alvestad har konsekvent gått mot næsten alle tollforhøielser. Vel, det er et syn. Der er mange som deler det, men som tilslutning til statsministeren i denne sak synes jeg ikke det har den spesielle betydning, men kun og i høiden en generell.

Jeg skal ikke nu komme nærmere inn på de enkelte ting, men hvis vi skal votere over dette spørsmål generelt, vil jeg be Stortinget om å tenke på at det er ikke store og fra proposisjonen prinsipielt forskjellige forslag, det som komiteens flertall eller komiteens fraksjoner her har foreslått, men det er større eller mindre ledd i bestrebelsen for å støtte norsk virksomhet på det ene eller det annet område. Den ærede nuværende statsminister sa under trontaledebatten i år at vår i de senere måneder gunstige handelsbalanse var et sygdomstegn. Men en av de menn som den ærede statsminister har sendt til Londonkonferansen, betegnet det i sin årsoversikt som et av de få lyspunkter at vår handelsbalanse nu er så meget gunstigere. Jeg er tilbøielig til å være enig med direktør Jahn. Det forekommer mig at det må være en naturlig ting at vi på denne måte, efter mange års kapitalimport i form av maskiner og anlegg av forskjellig slags, nu kan forsyne oss selv mere og derved efterhånden avbetale på den store utenlandske gjeld vi har stiftet. Det er jeg enig i selvfølgelig, at restriksjonene rundt i verden nu er gått altfor vidt; men Norge er ikke gått så vidt i den slags restriksjoner. Man bør kanskje heller ikke glemme at det muligens er så at de for sterke restriksjoner i verden nu er en slags, i sig selv ikke helt usund, reaksjon mot den kanskje altfor store spesialisering som var utviklet i begynnelsen av dette århundre, og at en viss tilbakevenden til nasjonal- økonomisk selvhjulpenhet ikke er bare av det onde. Derfor behøver man jo ikke sperre sig av fra omverdenen, og det har heller ikke Norge gjort.

Bergsvik: Eg skynar korkje statsministeren eller finansministeren slik, at dei få aukingar som nemnda har gjort framlegg um utover fyrelegget, skal stå i strid med dei lovnader dei har gjeva, med den tollkvile som riksstyret har gått med på. Eg skynar ikkje det dei har sagt, slik, og difor meiner eg og at det er det rettaste at me går over til sjølve saka, og vedtek det som det måtte verta fleirtal for i tinget av det som nemnda har gjort framlegg um. Dersom då riksstyret har den meining at eit eller anna av det som Stortinget kjem til å vedta, går lenger enn det meiner det er forsvarleg i samhøve med det dei har lova, so meiner eg at ein etterpå kann gjera vedtak um at desse satsane skal verta sette i verk frå ein seinare tidbolk. Eg tykkjer det er mest til fånyttas å ordskiftast um ein skal vedta noko eller ikkje, utan å ha noka meining um anten det er eit fleirtal i tinget eller ikkje for det som nemnda har gjort framlegg um. Eg tykkjer det må prøvast, og eg ser det slik, at når nemnda so godt som ho har havt høve til det, har dryft desse ting og kome til det resultat at dette er rett å gjennomføra, set frå dei interessor som landet måtte ha, då har

nemnda krav på at desse spørsmål verkeleg vert dryfte kvart for seg no, og at Stortinget tek stode til det. Eg meiner difor det ikkje er nokon grunn til å taka noka avgjerd um anten me skal handsama desse aukingar som det er framlegg um i proposisjonen, eller ikkje handsama dei.

Eg skal ikkje i nokon stor mun koma inn på det som dei tvo medlemmer av regjeringa heldt fram mot dei få aukingar som det er fleirtal for i nemnda. Eg vil berre segja, at når eg for min part har gått med på sume av desse satsane, er det ikkje for di eg i alle høve kjenner meg overtydd um at det som er gjort framlegg um her, vil føra fram til det det er meint til; for det kjenner eg meg slett ikkje overtydd um i alle høve. Men på den andre sida, med dei umåteleg vanskelege tilhøve som er no, med den store arbeidsløyse som me alt har, og med den fåre ein står i for at det kann verta endå større arbeidsløyse, og når det til det kjem at både verksemdene og arbeidarane der har den meining at dette vil vera til hjelp, so ser eg det slik, som tilhøva no ein gong er, at ein får prøva, ein får gjeva dei denne vesle hjelp som dei trur det kann vera gagn i. Det er hovudårsaka til at eg har gått med på denne auken. Når ein snakkar um Oslokonvensjonen og desse brot på den tidlegare politikk i tollspørsmål, ja, so veit eg i grunnen ikkje um dei noverande medlemmer av regjeringa alltid har halde seg so etter den, for ikkje rettare enn eg kann hugsa, er det ikkje lenger sidan enn tidleg i fjor at me gjekk til ei generell auking med 20 pct. - i realiteten var det vel 30 pct. - av alle tollsatsane våre, og det tala den noverande statsminister for, ikkje rettare enn eg hugsar, - me i arbeidarpartiet var imot den gongen - og det var no og etter at Oslokonvensjonen var komen i alle fall. I år veit me me har fått framlegg um tolleg stor tollauking frå regjeringa, eg minner um tollen på kaffi og sukker og te, - det er toll det og - so ein skal ikkje slik utan vidare berre tenkja på det som andre kjem med; det kann henda ein sjølv sit i glashus, når ein kastar med stein. I det heile ser eg det slik at eg tykkjer me skal gå på desse ting, og få avgjort um det er fleirtal for desse etter mi meining småting som nemnda meinte hadde litt å segja. So får ein då heller etterpå, når det er vedteke, og i tilfelle det absolutt vert fastslått at det er eit brot på det som riksstyret har gått med på, gå med på at det vert sett i kraft seinare, når konferansen i London er slutt.

Sundby: Jeg er enig i at slike ting som Oslokonvensjonen og tollhvilen kan være nyttige som uttrykk for er riktig prinsipp. Vi er alle for en liberal handelspolitikk på samme måte som vi er for fred og avrustning, og jeg tror vi også beviste det i den tid vi hadde regjeringen, at vi såvidt mulig vilde føre en liberal handelspolitikk. Vi fikk ialfall adskillig anerkjennelse nettop fra handelens og omsetningens menn for at vi gjennomførte lite av restriksjoner, skapte stor frihet på dette område, sammenlignet med det som skjedde i de aller fleste land under denne så vanskelige tid. Hvad tollbeskyttelsen angår, er jo også våre satser anerkjent moderate, og det blev endog fremholdt offentlig efter avslutningen av Englandsforhandlingene, at det var en vesentlig vanskelighet under disse forhandlinger at vi hadde så lave tollsatser, at vi hadde lite å gi kjøp på. Men jeg er dypt uenig i, at vi for slike teoriens skyld skal gi vårt næringsliv og vårt arbeidsliv på båten. Oslokonvensjonen blev, slik som vi søkte å håndheve den, ingen ulempe. Vi gjennomførte hvad der var praktisk og hvad det var

nødvendig å gjøre for å beskytte vårt arbeidsliv og vårt næringsliv. Og de andre land, som tilhørte Oslokonvensjonen, de tok sandelig heller ikke hårfint på dens prinsipper. Vi kjenner jo til hvordan f.eks. Holland har gjennomført tollbeskyttelse over en lav sko og restriksjoner, Belgien også. Danmark på en annen måte, gjennom valutarestriksjoner, ennu adskillig sterkere inngrep enn det kan gjøres på annen måte. Det er jo så at dette ikke er imot ordlyden i Oslokonvensjonen, men absolutt imot dens ånd og prinsipp. Det er vel bare Sverige som står på siden av oss i retning av å ha gjennomført lite restriksjoner, men også der er der jo skjedd adskillige tollforhøielser under Oslokonvensjonen. Jeg er redd for at Oslokonvensjonen også kunde vært en virkelig fare, hvis den hadde vært i hendene på en regjering som var tilbøielig til å ri prinsipper eller teorier. Det er alltid faren, og det er faren også når det gjelder det vi her diskuterer, nemlig tollhvilen, - riktig som prinsipp, riktig at vi har gått inn for den, men vi må ikke ride prinsipper. Vi må beskytte hvad det er nødvendig å beskytte. Og jeg kan ikke tenke mig annet enn at like selvfølgelig som det er at man står fritt overfor det framlagte forslag fra regjeringen, like fritt må man også stå under behandlingen av dette forslag. Det er jo tolket på forskjellig vis dette. Noen sier det, andre sier det. Vi har hørt den ærede statsministers tolkning, men den stemmer ikke med hvad jeg har hørt fra annet hold. Den kan tolkes forskjellig, denne avtalen, i denne henseende ialfall, og jeg er på dette punkt enig med hr. Bergsvik, at man får la saken gå sin gang, og så får man da senere se hvad man virkelig er bundet til. Jeg vilde ialfall beklage det, om man har bundet sig slik, at vi her ikke kan gjøre det som er nødvendig og riktig for vårt næringsliv og arbeidsliv.

Det meste av det som er foreslått av komiteen nu, er jo for øvrig ting som også var foreslått i Finansdepartementet i den tid jeg satt der; det kom ikke frem som proposisjon, men det blev i vinterens løp behandlet slik som man pleier å behandle tollsaker, og avgjort av departementet. Det blev altså forandret av den efterfølgende regjering, men det meste av det er nu tatt op igjen i komiteen. Det kan således sies å være forslag som har vært under behandling allerede på forhånd, før tollhvilen. Det som er kommet etterpå, er jo dette med beskyttelse av visse gummivarer, og det skyldes omstendigheter som også er kommet etterpå - i vesentlig grad ialfall - nemlig at der er kommet en voldsom konkurranse gjennom dumpingimport. Og vi kommer her inn på det som ialfall har interessert mig adskillig, nemlig en spesiell beskyttelse mot dumping. I disse tider, da handelen og omsetningen jo ikke på noen måte er normal mellem landene, har vi dumpingforeteelser som kan ødelegge totalt, ialfall et lite land, og det burde være adgang til å gripe inn mot slike ting, selv om man ikke griper inn i den normale handel og omsetning. Men det er vanskelig, jeg innrømmer det, og vi fikk jo heller ikke frem noe forslag i så henseende i den tid vi satt der.

Det er en post som ikke er under behandling, og som, såvidt jeg forstår, blir utsatt til senere, det er spørsmålet om smør. Jeg nevner det bare i denne forbindelse, fordi vi her på samme måte som når det gjelder gummivarene har en dumpingimport, som blir helt ødeleggende. Og det er ikke her spørsmål om noen normal import, det er ikke her spørsmål om å legge noe bånd på den normale handelsomsetning, intet land blir rammet; men vi har ikke hatt noen

import på lenge og har ingen import, - det er bare spørsmål om å beskytte vårt prisnivå for helt meningsløse dumpingpriser.

W. Blakstad: Det forekommer mig at den ærede stats- og utenriksminister befant sig på sin høie hest da han hadde ordet. Han vilde nærmest gjøre gjeldende den ting at Stortinget hadde vær så god å la være å røre ved tollsatsene. Jeg kan godt forstå at statsministeren er av den opfatning, for det har jo gjort sig gjeldende ved flere leiligheter at statsministeren er mot tollpolitikk. Jeg tror imidlertid at vi ikke kan slå inn på de veier. Vi lever ikke i en normal tid, alle land forsøker å beskytte sig og innfører restriksjoner, og da går det ikke an at vi legger vårt land åpent, vi vilde da risikere at store deler av vårt næringsliv falt i grus. Jeg vil advare mot de tendenser som kom frem i statsministerens tale nu sist. Vi får se sannheten i øinene og være opmerksom på at det er ikke normale tider vi lever i, og i unormale tider får man ofte gripe til midler som kanskje i normale tider kan sies å være forkastelige. Den proposisjon som er fremlagt av regjeringen, inneholder forresten også forhøielser, så der kan ikke statsministeren være i overensstemmelse med sig selv. Hvis han det hadde vært, hadde han ikke fremsatt en proposisjon om forhøielse av enkelte satser, det er ikke mange, men det er dog noen. Og vi vet jo alle, som også hr. Bergsvik gjorde opmerksom på, at det fra den sittende regjering i mars kom forslag om en ganske betraktelig forhøielse av tollsatsene på kaffe, sukker og te, det fant den sittende regjering nødvendig av hensyn til statsinntektene. Der fravek altså statsministeren sitt prinsipielle syn, at vi må ikke forhøie tollsatsene. Med hensyn til de forhøielser som er foreslått i proposisjonen, så er det bl.a. en som gjelder deler til motorvogner. Der var det tidligere 18 pct. verditoll, den har regjeringen foreslått forøket til 25 pct. Det er ingen liten forhøielse, og der er heller ikke den ærede statsminister i overensstemmelse med sig selv. Men de små forandringer vi har foreslått, tror jeg ikke vi skal bli beskyldt for at vi bryter hverken Oslokonvensjonen eller tollhvilen. Nu skal man være opmerksom på at det er forutsatt at denne tollhvile skal være utløpet omkring 31 juli, og om vi da forhøier våre tollsatser og lar være å sette dem i kraft inntil 30 eller 31 juli, er det ingen skade skjedd. Det var min akt å foreslå, når vi har behandlet tollsatsene, at det overlates til regjeringen for disse enkelte satsers vedkommende som komiteen har forøket, å sette dem ut i livet når man for det første har iakttatt de tidsfrister som Oslokonvensjonen forutsetter, og likeledes har iakttatt hvad der kreves av hensyn til tollhvilespørsmålet.

Det er selvsagt at Stortinget ikke er bundet av det som har foregått. Jeg mener å ha rett i, at det hadde påligget regjeringen å forelegge for Stortinget hvad det var gått inn på i London, så Stortinget selv kunde ha tatt stilling til det. I hvert fall er det en forsømmelse fra regjeringens side at den ikke sendte disse ting til finans- og tollkomiteen samtidig med tollproposisjonen, da hadde vi stått ganske anderledes klart i disse spørsmål enn vi gjør nu. Den ærede finansminister kom inn på tollene på gummiskotøi. Ja, av hensyn til konkurransen fra Japan har såvidt jeg vet, England lagt på en ganske drøi toll for å beskytte sig. Og vi skulde ikke ha lov til det? Så sent som den 23 juni gikk det franske deputeretkammer efter innstilling fra tollkomiteen til en

forhøielse av tollsatsene på visse sorter fersk fisk og fiskehermetikk, så vi ser at andre land går de veier som de mener er nødvendige for å beskytte sitt næringsliv. De tar sandelig ikke så særlig hensyn til disse konferanser som holdes både i Genève og i London nu. Imidlertid vil jeg få lov til å stille det spørsmål til den ærede utenriksminister, om han har noe å innvende mot at tollsatsene behandles nu efter innstillingen og at det til slutt, når vi er ferdig med det, stilles forslag om at de satser som komiteen har forhøiet, settes ut i livet efter Kongens nærmere bestemmelse. Derigjennem har regjeringen adgang til å ta hensyn både til tollhvilespørsmålet og til Oslokonvensjonen. Den ærede utenriksminister sa at for de satsers vedkommende som i proposisjonen er foreslått forhøiet, har de allerede varslet Oslomaktene, og det er selvsagt riktig. Men jeg hadde inntrykk av at utenriksministeren mente at Stortinget måtte ikke innlate sig på sådant. Det er selvsagt at Stortinget må kunne forhøie tollsatsene, det gjorde vi ifjor med enkelte tollsatser efterat Oslokonvensjonen var kommet i stand, og det må vel også kunne gjøres i år uavhengig av den, hvis man tar hensyn til de frister og de innvendinger som måtte fremkomme fra det hold. Jeg foreslår altså at vi behandler tolltariffen efter innstillingen og så til slutt bemyndiger regjeringen til å sette de satser ut i livet som tollkomiteen har foreslått forhøiet. Dermed tror jeg at intet er forspilt og intet er tapt.

Med det samme jeg har ordet, vil jeg få lov til å nevne at igår tror jeg det var, fikk vi en skrivelse fra Finansdepartementet om smørtoll. Den har det ikke vært mulig for komiteen å ta under behandling, men den vil bli tatt under behandling senere, og vi må forbeholde oss å komme tilbake til Stortinget med den.

Alvestad: Jeg kan være enig med de herrer fra de borgerlige partier som sier at det ikke er normale forhold, og jeg går enda så langt som til å si at selv om vi vedtar alle de forhøiede satser som de borgerlige representanter er så villige til å hoppe på i denne innstilling, blir det heller ikke normale forhold hverken ute i verden eller i dette land. De blir meget skjeve og unormale allikevel. De handelspolitiske forhold har jo ellers ytret sig ved at vårt land ikke tidligere i år har gått til tollforhøielser utenom den store fiskaltollforhøielse som regjeringen foreslo og fikk drevet igjennem på kaffe og sukker og te, men vår handelspolitikk og våre handelsavtaler har medført at vi i år har måttet foreta flere tollnedsettelse, og det ofte på varer som det var lite ønskelig å nedsette tollene på for vårt lands vedkommende. Flere av de varer som er nedsatt, burde heller ha høiere toll istedenfor en senket toll. På den annen side har en rekke land faktisk foretatt tollforhøielser og drevet sperrepolitikken landene imellem videre enn noensinne før, og ikke minst i land med billig levestandard og en presumptivt billig produksjon har man søkt å skaffe avløp for en del av sin overproduksjon på en måte som har virket meget generende, ja, ofte ruinerende overfor enkelte industrier også i vårt land. Overfor denne situasjon kan vi ikke og bør vi ikke stå passive. Jeg mener at vi må ta visse forholdsregler. Det kan være en skjønnssak hvor langt man skal gå. Og om grensen er jeg og flertallet i komiteen på mange punkter uenig; men jeg er ikke fullt så sta som hr. Andresen vilde ha det til, da han stod her sist og snakket om mitt standpunkt. Skal vi ta en målestokk på staheten,

tror jeg at hr. Andresen vil vinne mesterskapet i konkurransen mellom oss to når det gjelder tollspørsmål, men det er bare den hake ved det, at hr. Andresen løper den gale veien. Jeg mener ikke at vi kan stå passive like overfor de forhold som er skapt ute og hjemme, vi må derimot søke å rette det som er verst for å hjelpe norske arbeidere til beskjeftigelse. Så langt kan vi være enige alle parter. Det som skiller, er i de enkelte tilfelle hvor grensen skal være, og her er hovedspørsmålet: Skal man sette grensene slik at tollsatsene blir helt prohibitive, skal vi få stengende tollsatser? Ja, følger man flertallet i disse nu så meget omtalte gummivarer, så er jeg sikker på at tollen vil virke absolutt ikke bare forebyggende, som gummivarer i almindelighet skal gjøre, men de vil virke helt stengende på importen. Men hvis man følger den linje, så er vi også med på å gjøre oss medansvarlige i den sperrepolitikk som ikke minst vårt land og vårt lands eksportindustri så ofte støter på, og som er den hindring som vi helst ser at andre land fjerner. Jeg mener derimot at man får forsøke å finne en middelvei som hemmer sterkt importen av utenlandske varer for de varesorters vedkommende hvor vi har en konkurransedyktig produksjon innenfor landets grenser. Derigjennem tror jeg også man på den beste måte skaffer større arbeidsmulighet i landet både for vår hjemmeindustri og for vår eksportindustri. Jeg har fortrinsvis valgt denne vei, fordi jeg tror det er heldigst for vårt land at vi ikke deltar i den økonomiske kapprustningen landene imellem. Det er ikke heldig for oss i lengden, hvis vi begynner for den ene varesort etter den annen å stenge oss inne og være oss selv nok på dette område. Jeg for min part hilser derfor med glede at regjeringen etter fattig leilighet støtter de tollfredsbestrebelse - hvad enten det heter tollhvile eller Oslokonvensjon - som fra tid til annen er forsøkt. Kunde bare disse forsøk føre til noe holdbart, så er det rett og riktig, men etter de erfaringer vi har tidligere på det område, så har man ikke grunn til å være optimist.

Det er sagt at enkelte av statene som er med på Oslokonvensjonen, har gått til tollforhøielse. Ja, Oslokonvensjonen er slik, at den ikke hindrer den slags. Men Ousji-overenskomsten som en del av Oslokonvensjonens makter også er med på, er mere bindende; den går såvidt jeg vet ut på at man skal redusere alle sine tollsatser med 10 pct. pr. år i 5 år, så at tollen i løpet av 5-årsperioden blir redusert med 50 pct. Dette er en overenskomst som er bindende mellom de nasjoner som har gått med på Ousji-overenskomsten. Såvidt jeg har forstått, blir dette respektert av alle de deltagende nasjoner. Det er etter min mening den eneste effektive tollnedsettelses-overenskomst som vi kjenner.

Hvad nu Budgett-innst. nr. 149 angår, så vil jeg si at etter mitt skjønn, er den ingen grei og forsiktig innstilling. Den er til dels preget av tilfeldigheter, hvis rekkevidde ingen kan overskue - jeg skal belyse det nærmere under de enkelte poster - og den peker i visse tilfelle utover de retningslinjer som den norske regjering har gitt sin tilslutning på de konferanser hvor vi har vært representert. Jeg har forsøkt under behandlingen av proposisjonen og i denne innstilling å støtte regjeringens forelegg etter fattig leilighet - også der hvor det foreslås en moderat beskyttelse, fordi jeg mente det var den forsiktigste og i lengden også den heldigste vei å gå. Men regjeringspartiets medlemmer, venstre, synes på det område å være helt uenig med sin regjering, når det gjelder beskyttelsestoll vel å merke. Da er det ikke tale om de

retningslinjer, - som byråchef Andvord f.eks. har lagt frem i det vektige innlegg som fra norsk side skjedde igår på London-konferansen. Det eneste som venstre står enig med sin regjering i - og det vil jeg sette fingeren på - det er å oprettholde det urimelig høie tollpålegg på kaffe og sukker, altså de fiskale tollsatser på kasseartikler som venstre før var imot. Så skal der utledes noen politisk linje av denne innstilling, så blir det den, at venstre står enig om forhøielse av fiskaltollen, men om beskyttelsestollen er der hos venstre som hos de andre partier nokså stor uenighet - også innen mitt parti - om de enkelte satser. Høire går dog som regel samlet inn for de mest vidtgående tollforhøielser. Jeg mener, at hvis vi skal slå inn på den vei, så bør vårt land spare de kronene som går med til å sende representanter både til Londonkonferansen og andre lignende steder. Man innfører ikke tollhvile bare ved å stanse tollforhøielser, men også ved å gå til senkning av tollene. Det brennende spørsmål på den økonomiske konferanse, som drøftes under fullt alvor, og som der vedtas kraftige bestemmelser om, er å senke tollmurene - og det gir også vår regjerings representanter sin varmeste tilslutning.

Når hr. Sundby talte om at man vilde gi vårt næringsliv på båten, så er det en tale som ingen steds hører hjemme i denne forbindelse. Det er nok ingen som vil gi vårt næringsliv på båten - det er falsk tale å fremstille det sådan.

Hr. Andresen talte om at min ringe tilslutning til regjeringen ikke var stort å legge bredt på, og jeg kan forsåvidt være enig med hr. Andresen i det. Men likeså kjent som mitt standpunkt er til tollspørsmålene, likeså godt er hr. Andresens standpunkt kjent. Hr. Andresen har i den tid jeg har arbeidet sammen med ham om disse spørsmål, nokså kritikkløst vært med på nær sagt ethvert krav fra bedriftene, hvor ensidige og lite avveiet de enn er stukket ham i hånden. Jeg bebreider ham ikke for det, det blir hans sak hvorledes han vil se på disse ting; men jeg vil fraråde Stortinget å avgjøre tollforhøielser ut fra den samme lettvinde betraktningssmåte, for det tror jeg vil føre til konsekvenser før eller senere hvis rekkevidde vi ikke kjenner idag. For høire og hr. Andresen spiller jo også spørsmålet om å få mest mulig over på toll og forbruksskatter inn. Derved sparer de den direkte skatt - det er jo klart. Jeg bebreider ham ikke noe, fordi han og hans parti har det standpunkt, men man skal ikke under masken av bare å ville hjelpe noen få arbeidere i virksomhet gi det skinn av at det er det som er hovedhensikten. Nei, foten stikker nok for sterkt frem, så vi kjenner ham, om det ikke sies like ut.

Hr. Sundby var forresten nokså morsom, når han var inne på omtalen av disse saker. Det ser ut som om vi behandler to proposisjoner idag. Den ene er den som hr. Sundby ikke fikk fullbåret i sin regjeringstid oppe i Finansdepartementet, og den annen er altså den nuværende regjerings proposisjon. Jeg tror det er greiest å holde sig til regjeringens proposisjon, vil man som plus til det ta med også de omstendigheter som er opstått med visse gummivarer - som hr. Sundby uttrykte det - efterat hr. Sundby forlot Finansdepartementet, så kan vi gjerne det, vi kan jo komme tilbake til det under de enkelte poster. Men jeg tror vi for ordens skyld også får holde oss til den foreliggende proposisjon og ikke til den som ikke nådde frem til å bli fremsatt i statsråd.

Presidenten: Presidenten vil foreslå at tiden for de talere som herefter tegner sig, settes til inntil 2 minutter.

Votering:

Presidentens forslag bifaltes enstemmig.

Statsråd Lund: Regjeringen har selvfølgelig ikke noe imot at Blakstads forslag eventuelt vedtas, hvis det foretas tollforhøielser ut over proposisjonen, og er enig i at man da går frem på den måte.

Her har vært nevnt fiskaltollsatsen. Det må jo være en misforståelse; for det er fullt på det rene at fiskaltollen er helt utenfor Oslokonvensjonen, så der har vi ikke foretatt noen krenkelse like overfor Oslokonvensjonen. Der behøver man ikke å gi noen meddelelse, så det er et spørsmål som ikke foreligger i denne forbindelse.

Det har vært sagt at vi må beskytte vårt næringsliv og at vi må ikke legge det åpent. Nei, det er ingen som akter å legge det åpent, og jeg synes ikke det er nødvendig i forbindelse med de satsen som det her er spørsmål om å snakke om det. Det fremheves jo samtidig fra de samme som kjemper for forhøielsen, at dette gjelder forholdsvis små ting. Ja, det er ganske riktig; de satsen det her er spørsmål om, gjelder i stor utstrekning for oss små ting og det gjelder - delvis ialfall - små bedrifter; men man skal være oppmerksom på at for de andre land som importerer til oss, kan det gjelde store artikler og derfor være et ledd i et betydelig spørsmål, så selv det som kan fortone sig for oss som lite, kan fra den annen part fortone sig som betydelig, som kan opfordre til restriksjoner. Det høres også meget smukt ut at man skal, når en fabrikk er i vanskeligheter, legge på toll forat den skal komme over dem og sysselsette arbeiderne. Javel, skal vi følge den vei og si det, at det skal vi gjøre og så legge på hist og legge på her. Under de forhold som hersker nu i verden, er det ikke nokså nærliggende da å spørre: Kunde det ikke tenkes at de steder hvorfra vi importerer svarer med restriksjoner som vil kunne virke så hemmende på vår eksport og vår eksportindustri og alle dem som er sysselsatt der, at regnestykket med hensyn til arbeidsledigheten kanskje kunde bli det motsatte av hvad man ønsker?

Andresen: Hr. Alvestad sa at jeg var om mulig enda mere sta enn han. Nu, jeg hadde ikke talt om å være sta - jeg nevnte at hr. Alvestad var så prinsipiell og lidenskapelig frihandler, at man ikke i denne spesielle forbindelse, når det gjaldt spørsmålet om tollhvilen, burde legge en spesiell vekt på hans mening om den; for det var jo hans gamle standpunkt alltid mest mulig å motsette sig tollforhøielser. Og jeg bebreider ham ikke det. Hr. Alvestad sa at jeg var enda mere sta; men jeg løp den gale vei. Ja - hvorvidt man kan sies å være sta, når man løper, det finner jeg mere tvilsomt. Men jeg skal få nevne et eksempel på hvad jeg mener er doktrinær og lidenskapelig frihandelspolitikk hos hr. Alvestad. Vi drøftet for et par år siden toll for glassverkene, og da sa hr. Alvestad: "Det er rimelig at de" - det vil si de ca. 200 mann ved glassverkene - "gjør hvad de kan for å undgå å bli satt ut av arbeide. Men i tollspørsmål kan man dessverre ikke bare følge og lytte til sine følelser; man må somme tider bruke sin forstand." Hva jeg mener er,

at hjerte og forstand her kan gå meget godt sammen. Det som vi foreslår, er ikke noe ut over all forstand. Det er meget mindre enn det de andre land forlengst har gjort. Det fremgår f.eks. derav at våre tollsatser, når man bortser fra fiskalsatsene, utgjør ikke mere enn ca. 7 pct. på importverdien, og da er enda med toll på en hel del ting som vi anser for luksusvarer. Det er mulig at disse 7 pct. er litt forhøiet nu ved det almindelige 20 pct.s tillegg; men det er i alle tilfelle en meget lav sats, som ikke noe sted i verden regnes for å være noe exorbitant. Hr. Alvestad insinuerte, at når jeg talte for tollsatser, så var det ikke for å bringe arbeidet i gang, det var for å skaffe økede tollinntekter og derved spare på den direkte skatt. Jeg tror at Stortinget vil være klar over at det var en nokså lite logisk beskyldning. Vår hensikt med tollbeskyttelsessatser er jo, at varene skal fremstilles i Norge, og i jo større utstrekning det blir tilfelle, desto mindre blir jo tollinntektene.

Den ærede finansminister sa at en artikkel som var liten for oss, kunde kanskje være stor for andre og lede til represalier av den grunn. Nei, tenk jeg tror det at en artikkel hvis salg her forekommer oss lite, vil sikkert forekomme de aller fleste andre land enda meget mindre. Så lite er jo vårt marked dessverre.

Nu forekommer det mig at spørsmålet om forholdet til tollhvilen fremdeles er nokså uklart. Hr. Blakstad hadde antydnet at Kongen får bemyndigelse til å sette de nye tollsatser i kraft fra et eller annet tidspunkt som regjeringen måtte finne passende. Det er jo en selvfølge med hensyn til de satser som berøres av Oslokonvensjonen, og der vet vi også hvad det betyr. Det betyr 14 dager, maksimum 1 måned. Men med hensyn til tollhvilen i London er det jo en nokså ubestemt frist dette, for den løper foreløbig til 31 juli, såvidt jeg husker, men skal derefter opsies med en måned, og jeg har jo mine tvil om at konferansen blir ferdig til 31 juli. Der sitter en konferanse nede i Genf den dag idag, den har sittet der i 1 1/2 år, og jeg får hver uke så meget papir fra Utenriksdepartementet fra denne konferansen, at den åpenbart må arbeide aldeles fanatisk. Og jeg formoder at det kommer til å gå slik at verdenskonferansen i London også kommer til å lave papir i mange måneder enda, hvis den da ikke sprekker, og det får vi håpe at den ikke gjør. Den ærede utenriksminister sa i sitt første innlegg at presset for å opnå samtykke til denne tollhvilen efterhånden var blitt så sterkt, at han hadde måttet ta en avgjørelse. Men det synes å vise at der har gått noen tid hen med forhandlinger, så det kunde vært anledning til å meddele oss det i Stortinget og overveie det med oss. For øvrig vil jeg si at av disse forhandlinger om tollhvilen fremgår det at forskjellige land har tatt såpass sterke reservasjoner, at de neppe kan sies å være effektivt bundet, og da synes jeg heller ikke at vi skal være det.

M. J. Strand: Jeg bad om ordet for å gjøre opmerksom på at jeg ikke har hatt anledning til i nevneverdig utstrekning å være med under behandlingen av den sak som foreligger, og jeg kan således heller ikke tas til inntekt hverken for det ene eller det annet standpunkt. Jeg vil dog gjøre opmerksom på at ved en anledning, da jeg var i komiteen, da gjorde jeg gjeldende at jeg tvilte på at der var anledning for oss å ta et fra regjeringen avvikende standpunkt. Det blev møtt på sin måte. Jeg vil også ha sagt, at jeg synes vi har fjernet oss nokså sterkt fra det forsøk på likestilling mellom

næringene som vi fikk lagt til rette ved en store tollrevisjon. Der har nu år efter år vært forhøiet adskillige industrisatser og samtidig har der vært forhøiet lite av landbrukssatser, og misforholdet er blitt større enn det var tidligere. Jeg er naturligvis helt klar over at dette snakket om likestilling mellom landbruk og industri i tollpolitisk henseende ikke har noe på sig, vi kan aldri opnå likestilling i den forstand som folk har brukt ordet. Men da synes jeg at ved stadig vekk å forhøie og forhøie, så forrykker vi det forhold som vi la grunnen til ved tollrevisjonen, og jeg synes ikke at det for oss bonderepresentanter er noen særlig stor grunn til å følge den linje. Det sies naturligvis at vi har interesse av alle sammen at bedriftene går. Å ja, vi har nok det, men det vil bli slik at misforholdet mellom jordbruksarbeider og industriarbeider ved disse stadige forhøielser blir større og større. Det tror jeg at en skal være klar over. Etter det som jeg har sagt og fordi jeg ikke har hatt anledning til å delta i behandlingen står jeg selvfølgelig fritt ved de enkelte satser.

Presidenten: De efterfølgende talere har inntil 2 minutter.

Moseid: Jeg fremholdt, da jeg hadde ordet sist, at man selvfølgelig må bygge den liberale linje i vår tollpolitikk, som vårt folk har fulgt gjennom flere mannsaldre, og jeg fremholdt at man også i disse tider må vise større aktsomhet når det gjelder tolltariffen. Men jeg vil også gjøre opmerksom på en side ved dette spørsmål, som jeg har inntrykk av at hverken den ærede finansminister eller hr. Strand tok tilbørlig hensyn til i sine uttalelser, og det er den ting, at man må vokte sig vel for å stille vårt land i et falsk lys i forhold til andre land. Sannheten er jo den, at i europeisk og amerikansk betydning har vi en så rimelig tollbeskyttelse, at man nærmest regner Norge som et frihandelsland. Man bør ikke da fremstille det som om vi står på toppen blandt de europeiske stater eller sammenlignet med Amerika. Man bør ikke gi det det utseende. Det er jo uttrykkelig å vinke på restriksjoner like overfor vårt land. Nu vet jeg godt at vi diskuterer for lukkede dører, men jeg vet snart ikke det hemmelige stortingsmøte hvor forhandlingene ikke er kjent straks bakefter, og jeg tror man bør ta det i betraktning her. Jeg vil be om at man ikke under behandlingen av denne sak, for å få anledning til å slå et slag for sitt indrepolitiske syn, svekker vårt land utad på denne måte, som det skjer, når man søker å stille vårt land i en falsk belysning sammenlignet med andre land.

Sundby: Det gledet mig meget å høre hr. Strands uttalelser, hans erkjennelse av at det mangler så meget på likestillingen mellom jordbruk og industri når det gjelder tollbeskyttelse. Han sa også at vi kan ikke nå så langt at vi får likestilling. Jeg er helt enig i det, og det har vært vårt syn på saken gjennom en lang årrekke. Men jeg vil også si om dette, at det nytter ikke å ride et prinsipp eller å henge sig i en grå teori, vi må gjøre hvad livet krever, vi må oprettholde vårt arbeidsliv, det er også jordbruket best tjent med. Og vi har dog forsøkt å gjøre ett og annet også for å skaffe jordbruket bedre beskyttelse, når det har vært nødvendig, og det blir anledning til å gjøre noe også i denne sesjon i de få dager vi har igjen, og jeg håper at hr. Strand og hans kolleger da er med

oss og vil hjelpe til at det blir litt mere i retning av likestilling enn det er.

Presidenten: Hr. Andresen har hatt ordet to ganger, og får nu ordet til en kort bemerkning.

Andresen: Hr. Strand var inne på det takknemlige tema om misforhold mellom jordbruk og industri ved disse forhøielser. Jeg vil da bare kort nevne, at av de ting som er foreslått forhøielse på her, tror jeg at en rekke også av de industrielle nettop har særlig interesse for jordbruket. Det er f.eks. fjær, det er tarmer til pølseindustrien, det er grønnsaker, og det er lim som bruker ben og slakteriavfall som råstoff o.s.v., - det er en rekke sådanne blandede poster. Hr. Strand nevnte at han var blitt møtt på en egen måte i komiteen, da han gjorde opmerksom på tollhvilen. Jeg vil få lov å nevne at komiteen hadde ingen anelse om tollhvilen, vi leste om den i avisene som alle andre, og så opfordret jeg formannen til å skrive til Utenriksdepartementet. Jeg fikk ned fra Utenriksdepartementet dokumentene angående tollhvilen, og vi satte op et brev. Før det hadde vi ingen meddelelse fra noen av departementene om hvilke virkninger denne tollhvilen vilde ha for oss, i hvilken grad den bandt oss.

Lykke: Dette snakk om at vi har en liberal tollpolitikk tror jeg skriver sig litt fra en tidligere tid. Sannheten er den, at vi har en liberal tollpolitikk forsåvidt som vi har relativt mange varer på vår friliste sammenlignet med hvad andre land har. Men der hvor vi har tollsatser, der vil vi efter europeisk målestokk til dels holde mål. Bortsett fra enkelte høit beskyttede land som har spesielle tariffier, tror jeg at Norge ligger relativt høit. Med hensyn til tekstil f.eks., som jeg hadde anledning til å se, ligger Norge høiere enn Sverige og Sverige høiere enn Danmark, som lå lavest, så den liberale tollpolitikk, den skal man snakke så sakte om. Men vi har selvsagt rett til å si ved at vi har mange varer på frilisten, at vi hører ikke med blandt de høit beskyttede land.

Presidenten: Hr. Alvestad har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort bemerkning.

Alvestad: Jeg kan være enig med hr. Lykke i, at det er et misbruk å si at Norge fører en liberal tollpolitikk. Men Stortinget har med hensyn til tollspørsmål vært nokså liberalt, og jeg skal nevne et prov på det. Vi behandlet - det var vel i forfjor - et forslag her i Stortinget om toll på møbelplater. Det blev nedstemt her i Stortinget, men Stortinget var ikke før gått fra hinannen før bonderegjeringen etablerte importforbud for de møbelplater som Stortinget sa det ikke skulde være toll på! Så jeg synes, at når Stortinget kan tolerere den slags praksis, er man nokså liberal i tollspørsmål.

Presidenten: Hr. Sundby får ordet til en kort bemerkning.

Sundby: Hr. Lykke begrenset jo selv sine uttalelser til å gjelde tekstilvarene, og det kan nok være at vi i så henseende ligger høiere enn Danmark og Sverige. Men det er jo en hel rekke andre land i Europa, og det er jo de andre som er høit tollbeskyttet. Og når det

gjelder andre varer, så har ialfall jeg hatt anledning til å konstatere at vi ligger meget lavt spesielt når det gjelder beskyttelsen av landbruksvarer. I oversikter som er levert - jeg tenker spesielt på oversikter jeg har sett fra engelske spesialister

- er Norge regnet blandt de moderat beskyttede land. Og det er ialfall sikkert, at en av de aller kyndigste, en av de mest ledende forretningsmenn i London efter Englandsforhandlingene, erklærte at vi hadde så lave tollsatser, at vi hadde lite å gi kjøp på, og at det var en av vanskelighetene. Det stod offisielt i en av våre aviser.

Komiteen hadde innstillet til Stortinget å fatte følgende

beslutning

om tollavgifter fra 1 juli 1933:

De den 30 juni 1933 gjeldende bestemmelser om tollavgifter skal fremdeles være gjeldende fra 1 juli 1933 med følgende forandringer:

A. Innledende bestemmelser:

§ 2.

I paragrafens litr. c., tredje avsnitt, punkt 3, fjerde linje, utgår "§ 43, litr. c.". Istedet anføres "§ 105".

§ 13.

----- Innenlandsk blikkvalseverk tilståes efter Tolldepartementets nærmere bestemmelse følgende godtgjørelse ved fremstilling av blikk for innenlandsk forbruk:

						pr. tonn for de første 5
000 tonn pr. år		kr. 20,00	for de neste	5 000	"	
" " "	15,00					
" " "	5 000	" " "	"	10,00		

B. Tariff for innførselstollen og for tara.

Blomster og andre vekster til prydd, ikke annensteds nevnt:

1. Blomster, blader og andre plantedeler, gressarter og andre vekster, avskårne, tjenlige til prydd, friske, tørrede, farvede eller preparerte på annen måte, forsåvidt de ikke går inn under apotekvarer eller krydderier:

B. ellers, 1 kg. kr. 3,00.

Votering:

Innstillingen bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

Blyanter, fyllepenner og penneholdere:

-
2. andre, med nærmeste innpakning:
 - a. som nu.
 - b. som nu.
 - c. blyanter og blyantstifter ellers, 1 kg. kr. 0,80.

Alvestad: Jeg skal ikke her opta noen lengere debatt, idet jeg står alene i komiteen, og får jeg ikke noen tilslutning, vil jeg ikke opta tiden med å diskutere dette. Når jeg slutter mig til proposisjonen for blyanters vedkommende, er det fordi det her er spørsmål om en almindelig forbruksvare, som brukes i forretningene, i det daglige liv, på skolene, - over alt. Og de har hatt en beskyttelse som har vært fullstendig høi nok før. I ly av denne beskyttelse er denne fabrikk blitt anlagt, ja, den blev sogar anlagt da det var langt mindre beskyttelse enn det er idag. Og selv med det tolltillegg som komiteen her foreslår, tror jeg ikke denne fabrikk er levedyktig hvis den kommer ut i krig med den store blyanttrust. Den vil ganske sikkert kunne slå ned den lille norske bedrift, selv om vi vedtar den tollbeskyttelse som her er bragt i forslag. Denne bedrift sysselsetter 10-15 mann. Jeg er enig i at man ikke skal ødelegge en bedrift selv om den ikke sysselsetter flere, men noen veldig økning av arbeidertallet kan det ikke under noen omstendigheter bli ved denne blyantfabrikk, idet disponenten har sagt til mig, at om de skal tilfredsstille det meste av behovet her i landet, så kan toppen bli ca. 20 mann, altså en økning på 5 mann.

Statsråd Lund: Jeg må slutte mig til det som hr. Alvestad har anført. Det er ikke meget å si til det, men jeg vil bare understreke at dette nettop er et av de tilfelle hvor det er så meningsløst å gå til tollbeskyttelse. Jeg har tillatt mig også tidligere under behandlingen av tolltariffen her i Stortinget å fremholde, at når man driver det på den måte at hver eneste liten bedrift og hver eneste liten artikkel som optas til produksjon her i landet, skal ha tollbeskyttelse, så vendes - man må undskylde mig uttrykket - hele beskyttelsessystemet om til sin karikatur, for da blir det på den måte at alt som man kan tenke å få en bedrift til å fremstille her, skal tollbeskyttes, og man tar den ene vare efter den annen. Man kan si at det er småting, men alle disse forskjellige småting til sammen gjør at man til slutt får bygget op de høie tolltariffer som vi har rundt omkring i verden. Det som er rimelig, og det som kan forståes, er at vi må se å holde oppe de store og for oss betydningsfulle virksomheter. De krever sin beskyttelse. Men hvis vi går til tollbeskyttelse for hver eneste ting som kan tenkes, hvor ender det da til slutt, hvor ender det da med prisforholdene til slutt, og hvor ender det med handelspolitikken til slutt? Det er en liten fabrikk, nettop begynt, og den erkjenner selv at den på grunn av valutasituasjonen, og det tillegg som var på 20 pct. ifjor, kan greie sig nu. Det er altså av hensyn til fremtiden vi skal gå til denne tollforhøielse. Dette er efter min mening å bygge op noe kunstig, og det lønner sig ikke i lengden. Så jeg vil advare mot komiteens innstilling.

Statsminister Joh. Ludw. Mowinckel: Jeg vil slutte mig til finansministeren. Dette er utvilsomt et ganske typisk eksempel på en artikkel hvor industrien her hjemme er ganske liten, hvor det er en forholdsvis ny fabrikkasjon. Men vi vet at ute er der fabrikker for hvis produksjon Norge er et ganske søkt marked, og det i land hvor vi har interesser. Jeg nevner Tsjekkoslovakiet, hvor vi har arbeidet for å få oparbeidet et marked, og hvor vi har gjort forestillinger mot tollforhøielser. Der er blyantfabrikasjon en veldig produksjon. Og skal vi nu legge toll på, og så kanskje om kort tid gjøre forestillinger i Tsjekkoslovakiet om at de ikke må legge toll på eksportartikler som er av interesse for oss og hvis omsetning vil kunne skades? Vi vil kunne tape meget mere ved dette enn det vi vinner ved denne tollforhøielse. De norske blyanter er heldigvis blitt brukbare. For noen år siden var de ikke det. Stortinget bragte sig selv det offer å bruke norske blyanter. De var redselsfulle. Nu kan de brukes, det er et ganske stort fremskritt. Og så får vi prøve litt efter litt her hjemme ad frivillighetens vei å få oparbeidet interessen for dem. Det er ikke lenger siden enn idag at kirkestatsråden forela en skrivelse som skulde sendes til alle skolestyrer i landet, om at de på skolene måtte bruke norske blyanter. Det gav jeg min fulle tilslutning. Det er på den vei vi må søke å oparbeide bruken av norske varer. Det er en sund og god vei å oparbeide den på. Men la oss ikke gå til tollforhøielser her uten at vi har den fulle oversikt over hvilke følger det kan ha.

W. Blakstad: Den ærede finansminister uttalte at på denne måten kom vi til å legge toll på alt, og da særlig på småtteriene, her i landet. Nei, jeg tror ikke man risikerer at tollkomiteen innlater sig på den slags eksperimenter. Innstillingen er - med undtagelse av hr. Alvestad - enstemmig.

- Hr. Strand tror jeg ikke var til stede ved behandlingen av dette punkt. Det er en vare som det innføres av her i landet for 4 a 500 000 kroner, og jeg mener at det er såvidt stort beløp at det er grunnlag for en produksjon innen landet. Man skulde, sa den ærede utenriksminister, lære det norske folk op til å bruke norske blyanter, og han uttalte likeledes at de var gode nu. Ja, jeg har også hatt en prøve på det. Jeg lot en av Stortingets stenografer forsøke en av disse blyanter, og hun uttalte at den var bedre enn de man får fra utlandet. De blyanter som produseres her i landet, er kvalitetsvare, og det er nettop kvalitetsvarer de små land må kaste sig over. Der har vi chancer for å kunne opnå noe. Å lære det norske folk til litt efter litt å bruke dem - ja, imidlertid vil denne fabrikk være drept. Skal vi ha noe håp om at vi kan få denne virksomhet varig, må vi nu straks legge på toll, for venter vi med det, er det ikke lenge før fabrikk er ute av sagaen. Og som sagt, innstillingen er med undtagelse av ett medlem, hr. Alvestad, enstemmig, så jeg håper at Stortinget gir sin tilslutning til komiteens innstilling for dette punkts vedkommende.

Sundby: Jeg forlangte egentlig ordet bare fordi jeg fant en blyant i lommen min, hvor det stod "Universal Bavaria". Og jeg så efter i de fleste pulter, det er blyanter fra utlandet næsten over alt. Det skal visst være kommet enkelte norske i det senere. Jeg synes at vi ialfall her i Stortinget bør gå foran skolestyrene, men jeg synes også at vi bør gå foran i retning av å gjøre noe for at

skoleguttene kan se at det er norske varer det de bruker hver eneste dag. Jeg tror det har litt betydning utover selve beskyttelsen av industrien og de arbeidere som skal sysselsettes der. Jeg tror ikke at Tsjekkoslovakiet er så hårsårt som den ærede utenriksminister mente. Jeg kjenner til at det har møtt adskillige vanskeligheter i andre land, bl.a. når det gjelder dets skotøiindustri. Det har visst møtt såvidt store vanskeligheter at jeg tror ikke det kommer til å bli stor rystelse på grunn av en liten toll på blyanter her. Og det forekommer ialfall mig at det ikke kan være så meget verre å legge en liten toll på en slik almindelig nødvendighetsartikkel enn det er å legge det f.eks. på fyrstikker. I dette tilfelle vil det ialfall fremme norsk arbeidsliv og norsk produksjon. Når vi legger en avgift på fyrstikker, vet vi at det vil vanskeliggjøre norsk produksjon og norsk arbeidsliv og gjøre folk ledige.

Votering:

Komiteens innstilling under "Blyanter" bifaltes mot 40 stemmer.

Andresen: Er det så at eventuelle mindretall må passe på å komme med det de har på hjertet innimellem disse forskjellige nummer som står opført i den mangfoldiggjorte oversikt?

Presidenten: Det er nødvendig hvis det gjelder forandringer i den bestående tolltariff. Vi har jo vedtatt en generell bestemmelse om at den gamle tariff er gjeldende med de forandringer som blir vedtatt. Altså, hvis man vil ha forandringer i den gjeldende tariff som ikke faller sammen med innstillingen, må man passe på å opta dem der hvor de naturlig hører hjemme.

Andresen: Jeg skal ikke opta noe forslag. Det nytter ikke her denne gang. Men jeg vil gjerne få lov å legge et godt ord inn hos departementet for løpenummer 40 under bomull, nemlig pussegarn. Det vil vel den ærede finansminister si er en liten artikkel, det er jo så, den beskjeftiger for tiden ikke så mange mann. Det importeres visstnok det meste av det vi trenger. Men jeg vil nevne at efter de opplysninger jeg har fått, lages pussegarnet for en meget stor del av avfall. Det avfall blev før sendt ut av landet. Da har man en pris av ca. 10 øre pr. kg. for det. Når det arbeides til pussegarn, betaler fabrikkene op til 60 øre pr. kg. for det. Det er en nyttiggjørelse av spillkraft så å si, og den er det jo alltid verd å overveie om man ikke bør forsøke å oprettholde. Jeg vil gjerne henstille til finans- og tolldepartementet å se litt velvillig på denne sak, selv om den er liten.

Videre var innstillet:

Dyr og matvarer av dyr:

- - - - -
II. Matvarer:

B. Andre matvarer:

- - - - -
5. kjøtt og flesk, alle slags:

- - - - -
b. - - - - -
- - - - -

ellers:

1. saltet fårekjøtt i tønner, 1 kg. kr. 0,15
Anm. Tolldepartementet bemyndiges til å nedsette tollen til kr. 0,10 pr. kg. i tiden 16 oktober til 30 juni eller i deler av dette tidsrum.
2. tarmer:
 - a. heltørre, ikke saltede, 1 kg. kr. 3,00.
 - b. halvtørre, 1 kg. kr. 0,90.
 - c. andre, 1 kg. kr. 0,30.
3. annet kjøtt, hvorunder blod, 1 kg. kr. 0,30.
4. flesk, 1 kg. kr. 0,25.
Kredittoplag for 2a, 2b, 2c, 3 og 4: 500 kg.
Tara for flesk i kasser 20 pct.

Elektriske apparater og isolerte ledninger:

- - - - -
- g. isolatorer og andre isolasjonsgjenstander:
1. av porselen eller annen kjeramisk sammensetning:
 - a. for høispent strøm, 1 kg. kr. 0,30.
 - b. for lavspent strøm, 1 kg. kr. 0,20.
 2. av glass, 1 kg. kr. 0,20.
 3. av kautsjuk samt av galalit, bakelit og lignende kunstige materialer, 1 kg. kr. 0,60.
 4. andre, som materialet i arbeide.
- Anm. Tolldepartementet kan for de under 1a, 1b og 2 henhørende isolatorer, som ikke er gjenstand for innenlandsk tilvirkning, fastsette tollen til kr. 0,06 pr. kg.

Votering:

Innstillingen bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

- - - - -
2. sengefjær, pennefjær og dun:
 - a. som nu.
 - b. ellers, 1 kg. kr. 0,40.

Statsråd Lund: Komiteens flertall foreslår her en forhøielse av fra 25 øre til 40 øre pr. kg., mens departementet har foreslått satsen uforandret. Jeg skal bare få gjøre oppmerksom på følgende: Landbruksdepartementet - og det var altså under departementets tidligere chef, statsminister Hundseid - uttaler angående dette spørsmål: "Landbruksdepartementet våger ikke å uttale noen mening om, hvorvidt andragendet bør innvilges eller ikke, idet det tilføies, at spørsmålet ikke har noen stor betydning for landbruket." Det er for øvrig angående saken gitt følgende faktiske opplysninger: "Ansøkerfirmaet har, ifølge de foreliggende opplysninger, siden dets bedrift blev grunnlagt i 1929, vunnet et sikkert fotfeste på hjemmemarkedet, likesom det synes å fremgå av

de innsendte regnskapsekstrakter at firmaet i første halvår 1932, den siste periode hvorfor der foreligger opplysninger, har opnådd forholdsvis gode økonomiske resultater."

Alvestad: Jeg vil bare si at jeg fastholder min stemmegivning i komiteen. Jeg vil stemme imot den her foreslåtte forhøielse.

Andresen: Det dreier sig her om et nokså spesielt tilfelle. Den ærede finansminister sa ganske visst at landbruksdepartementet ikke har anbefalt forhøielse, men konsulenten for småbruksnæringene har anbefalt andragendet, og det skulde kanskje veie noe her hvor det dreier sig om en sådan ting som fjær. Og denne fabrikk - det er riktig at den er forholdsvis ny, at den har vunnet et visst fotfeste, og den posisjon den har vunnet, har straks stukket en stor utenlandsk konkurrent i øinene. Der eksisterer på dette område noe som kan betraktes som en trust, De nordiske fjærfabrikker i Danmark. Denne fører nu krig med den lille nye norske fabrikk, og resultatet vil vel bli at denne kommer til å bukke under og må selge sig til denne trust, som har kjøpt op de fleste eller visstnok alle danske fjærfabrikker, visstnok også en stor tysk fabrikk, og i det hele tatt er et mektig foretagende, som har satt ned sine priser for å konkurrere med den norske fabrikk. Den norske fabrikk kan kjøpe alt hvad der produseres f. eks. av hønsefjær her i landet, og den kjøper en ganske betydelig del av det nu, efterhvert som hønseriene lærer sig til å levere fjær til den, og den har drevet et visst opplysningsarbeide for å få fjær fra dem. Jeg synes denne toll må være en nokså naturlig ting, og den må være så meget naturligere som det her er en norsk industri i kamp mot en utenlandsk trustartet bedrift.

Alvestad: Her er en av de små historier om fjæren som blev til så og så mange høns. I proposisjonen opplyses det at denne bedrift, som jo tidligere har fått lettelser, idet den har fått tollettelser for sitt råstoff, for den fjær og dun som innføres, fabrikken har vunnet sig et sikkert fotfeste her på hjemmemarkedet, likesom det fremgår av regnskapsresultater som denne bedrift har gitt, at den har hatt en god periode forretningsmessig sett. Og departementet anfører i proposisjonen at der ikke foreligger tilstrekkelig grunn til å gå til noen forandring: "Man vil i denne forbindelse ikke undlate å fremheve, at det utenlandske konserns priser på det norske marked, efter hvad Manufakturkjøbmennenes Landsforening anfører ikke kan betegnes som dumpingartede." Det er altså et helt regulært tilfelle, og ut fra disse faktiske opplysninger er det jeg mener det ikke er grunn til noen forandring.

Votering:

Innstillingen bifaltes mot 46 stemmer.

Andresen: Jeg beklager at et løpenummer er passert uten noen bemerkning, uaktet det i komiteen er et sterkt mindretall som har sin egen innstilling. Det er meget vanskelig å passe på hvor disse dissenser kommer, så meget mere som jeg trodde man her gikk frem efter den mangfoldiggjorte opgave over komiteens forslag til forhøielser. Jeg forstår at presidenten går frem efter den

egentlige innstilling. Jeg vet ikke om jeg kan få anledning nu til å opta l.nr. 139, side 10, i innstillingen.

Presidenten: Vi er allerede kommet forbi det avsnitt. Det er votert over det.

Andresen: Det er jo på sett og vis ikke votert, forsåvidt som nummeret ikke har vært nevnt.

Presidenten: Det er ganske riktig; men det forholder sig så, at vi har vedtatt en generell beslutning hvorefter tolltariffen er gjeldende med de og de forandringer som blir vedtatt. Man er altså kommet lenger frem, og tolltariffen er da vedtatt på det punkt. Men presidenten skal ikke motsette sig det, hvis hr. Andresen bestemt ønsker at vi skal ta det op igjen. Det kan være vanskelig å passe på, presidenten forstår det så godt, og hvis ingen uttaler sig imot det, vil presidenten gi ordet til hr. Andresen.

Andresen: Det står på side 10 i innstillingen. Det er et mindretall, Andresen, Arvesen og Rygh - altså en av høire, en av bondepartiet og en av venstre - som stemmer for at satsen for l.nr. 139 forhøies til 30 øre pr. kg. fra den nuværende sats 20 øre. Det dreier sig om små galvaniske elementer, sådanne som fortrinsvis brukes i lommelykter. Der er en meget skarp konkurranse, med et meget stort dansk firma spesielt, og disse fabrikker, som ligger i Bergen og Kristiansand, har meget vanskelig for å bestå i denne konkurranse, således som den nu drives. Danmark har jo også depreciert sin valuta betydelig sterkere enn den norske i det siste, og det er ikke ganske få folk disse fabrikker beskjeftiger eller kan beskjeftige. Jeg synes ikke der kan være noen særlig fare forbundet ved det om disse lommelyktbatterier skulle bli en øre eller to dyrere; men dessuten er vel chansen for at de blir dyrere meget liten, idet sådanne tollpålegg vesentlig vil tjene til å oprettholde de norske fabrikkers nuværende pris, så de ikke ligger under i en undersalgskonkurranse.

Peersen: Jeg deltok ikke i den almindelige debatt om tollspørsmålene. I de store linjer er sikkerlig venstre enig i hvad statsministeren utviklet. Men det betinger jo ikke at der ikke kan være enkelte avvikelser på de spesielle artikler. Det sees jo også at departementet selv foreslår en del forhøielser. Her er et forhold som er av en egen art. Det vil sees av proposisjonen på side 20 at importen stadig er gått ned - i 1931 var den gått ganske betydelig ned fra 1930 - og hvad er grunnen til det? Det er utelukkende fordi staten - spesielt telegrafan - har benyttet innenlandske produkter istedenfor å benytte danske produkter. Der er en fremstiller av et verdensprodukt som heter Helleesen, som tidligere har måttet furnere alle våre offentlige etater - jernbanen, telegrafan o.s.v. - med sine elementer. Der er - som jeg oplyste ifjor - en hel rekke fabrikker som har forsøkt å konkurrere med Helleesen; men det har ikke nyttet. Derimot er det to fabrikker som har overlevet det nederlag. Den ene er en fabrikk oppe i Bergen, den annen er en fabrikk nede i Kristiansand. Det er de to eneste fabrikker som kan konkurrere. Nu, dels på grunn av valutaen og dels på grunn av andre forhold foregår der nu et salg som disse fabrikker kaller likefrem dumpingsalg. Hvis vi vil oprettholde våre fabrikker, må vi gå til

en forhøielse av den toll som nu er. Med den fullmakt som regjeringen har til å kunne sette det i verk, skulde der ikke være den ringeste fare for å gå på det forslag som de tre medlemmer av finanskomiteen har foreslått. Jeg tillater mig å støtte det forslag som hr. Andresen har fremsatt. Det er jo en meget ubetydelig forhøielse, men det er en forhøielse tilstrekkelig til at disse fabrikker for tiden ialfall kan konkurrere.

Statsråd Lund: Vi hører ved hver eneste sats som det er spørsmål om å forhøie, at det er ubetydelig; men det er alle disse ubetydeligheter som skal telle sammen til slutt. Og her er det jo enn mere eiendommelig at der skal optas forslag; for det er oplyst at importen er gått stadig ned. Så sier hr. Peersen at det skyldes telegrafvesenets forbruk. Nei, det er ikke tilfellet. Jeg føler mig forpliktet til å lese op hvad her citeres i proposisjonen av telegrafstyrets uttalelse. Telegrafstyret uttaler nemlig følgende: "Telegrafstyret antar at den nuværende tollsats, kr. 0,10 pr. kg. plus de gjeldende tillegg for galvaniske elementer av vekt over 180 gr. pr. stk., må sies å yde norske tørrelementer en tilstrekkelig høi beskyttelse - særlig i betraktning av kvalitetsspørsmålet, som spiller en stor rolle ved omsetningen av tørrelementer." Så kommer det videre om det punkt som her er avgjørende: "Telegrafstyret kan vanskelig uttale sig om hvorvidt en forhøielse av tollen for galvaniske elementer av vekt under 180 gr. pr. stk. vil være berettiget, da telegrafvesenets årlige forbruk av lommelyktbatterier er uvesentlig i forhold til det opgitte årlige forbruk: 3 millioner batterier av denne type." Det kan således umulig være telegrafvesenets forbruk som har bragt importen så sterkt ned.

Greve: Jeg vil få lov til å støtte det av hr. Andresen optatte forslag. Man vil se at det gjelder også en fabrikk i Bergen, dette - det er ikke av den grunn jeg har tatt ordet; men hvis vi i det hele tatt skal føre det resonnement over alt som den ærede finansminister førte, at det kan gjelde små fabrikker, små virksomheter hos oss, men det kan gjelde store virksomheter ute, så vil der i det hele tatt ikke bli noen fremgang for norske arbeidsforhold, for det er jo givet at vi kan ikke i det store og hele prestere på disse felter det som de store fabrikker kan; og dog kan disse små fabrikker hos oss være av stor betydning, spesielt i disse tider, da initiativet hos yngre folk trenger å styrkes mest mulig. Dette spiller sikkerlig ikke den store rolle ute som disse små fabrikker kan spille her hos oss, så jeg vil på det beste støtte hr. Andresens forslag.

Peersen: I anledning av finansministerens opplysninger vil jeg bare gjøre opmerksom på, at importen av denne artikkel, hvor der her foreslåes en forhøiet tollsats for (inntil 180 gram), er gått forholdsvis lite ned. Det er nettopp nu importen vil stige, hvis man ikke på de lommelykter får en forøket tollsats. Hvad der har bevirket at fabrikkene har kunnet konkurrere, er at det ikke bare er disse ting den lager, men også større batterier, og man vil se at importen av batterier på over 180 gram i 1930/31 er gått ned fra 315 000 til 260 000. Jeg kjenner det meget vel fra departementet - jeg har forhandlet med det og henstillet til det å benytte de norske fabrikata mere enn Hellesens, og det har vist sig at ved

plasering av ordres ved de norske fabrikker har det lyktes disse å kunne leve sig op. En liten fabrikk i løpet av 1 års tid eller 2 har kunnet forøke sin arbeidsstyrke fra 9-10 mann til 30 mann.

G. Bakke: De norske fabrikata har vært sidestillet med de såkalte Hellesens tørrelementer, men jeg har selv vært med å kontrollere dem, og det har vist sig for en del år tilbake, at de stod langt tilbake for Hellesens elementer. Hvis det skulde vise sig i de senere år at disse elementer er bedre, så er det selvfølgelig godt, for det er et norsk produkt, men jeg tror at de norske vil ialfall som for et par år siden være adskillig dyrere å bruke på grunn av deres kortere levetid. Hvis de i de senere år er blitt betydelig bedre, så vil selvfølgelig de instanser som har interesse av slike produkter, også sørge for å få disse brukt. Det ligger i fabrikkenes egen hånd å prestere det best mulig, det vil da også bli det billigste, og man vil da sørge for å benytte norske varer, men disse må bli bedre enn før.

Peersen: Jeg skal bare tilføie at det har vist sig at kvaliteten er stadig gått op. Telegrafvesenet har dekket, ialfall for 2 år siden, såvidt jeg erindrer, halve sitt årsforbruk fra de norske fabrikker, så det viser at man vel har kunnet bruke deres produkter. Bak en fabrikk som Hellesens ligger der selvfølgelig erfaringer som de nye norske fabrikker ikke har kunnet nå op til; men hvis de nu skal knekkes, så er hele denne produksjon vekk.

Votering:

Andresens forslag blev mot 46 stemmer ikke bifalt.

Videre var innstillet:

Fjær og dun:

- - - - -
2. sengefjær, pennefjær og dun:
 - a. som nu.
 - b. ellers, 1 kg. kr. 0,40.

Grønnsaker:

1. friske, med nærmeste innpakning:

- - - - -

Anm. Tomater inngår tollfritt
i tiden fra 1 januar til 30 april,
artisjokker i tiden fra 1 desember til 31 mai og
asparges i tiden fra 15 november til 30 april.

Gummier og harpikser:

- - - - -
4. gummielastikum og guttaperka i arbeide:

- - - - -

 - b. såler og heler til skotøi, gulvmatter, såler til hesteskoning, også om der i disse gjenstander finnes innlagt tråd eller vev, 1 kg. kr. 0,30.

Votering:

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

c. ringer, 1 kg. kr. 0,50.

Presidenten: Presidenten vil der gjøre opmerksom på at punkt c - ringer, 1 kg. kr. 0,50 - skal behandles i forbindelse med automobilgummi, som står på side 76, for å få det i sammenheng.

Videre var innstillet:

- d. fottøi ikke annensteds nevnt, av gummielastikum i eller uten forbindelse med andre materialer, derunder også tøisko med såler av gummielastikum:
1. som nu.
 2. som nu.

Votering:

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

3. tøisko med såler av gummielastikum, 1 kg. kr. 1,50.

Alvestad: Denne post er hele komiteen enig om at vi skulde forbedre ut over proposisjonen. Proposisjonen gikk ut på ingen forandring, det skulde fremdeles stå i kr. 0,80. Da vi første gang behandlet saken, var der også noe så nær enstemmighet i komiteen om at man skulde forhøie grunnsatsen her til kr. 1,20, hvilket betyr en effektiv forhøielse av 72 øre pr. kg. fra tidligere, men efter hvert som komitearbeidet skred frem, gikk den ene efter den annen fra dette forlik, som de oprinnelig var med på, og nu er der, som man ser, bare et mindretall bestående av formannen, Lorents Hansen, Rygh og mig, som holder på at satsen settes til kr. 1,20 eller 50 pct.s forhøielse av den tidligere tollsats. Vi holder fremdeles på at dette må være en meget god beskyttelse for disse billige gummisko, hvis kostende varierer fra et par kroner og op til en 4-5 kroner pr. par, og hvor arbeidslønnen pr. par sko her i Norge dreier sig om 50-60 øre. Hvis flertallets forslag om kr. 1,50 som grunnsats vedtas, så blir der en tollbeskyttelse på disse billige gummisko vv over 200 pct. av arbeidslønnen, og da synes jeg for min part man måtte kunne nøie sig med det som mindretallet her foreslår, kr. 1,20, såmeget mer som denne fabrikk jo senere vil få - også utover hvad regjeringen har foreslått - et ganske betydelig tolltillegg når det gjelder gummiringer, dekker o.s.v. Denne bedrift, som det her er tale om, har møtt en velvilje i komiteen som ingen annen bedrift i landet har, og jeg tror ikke den har grunn til å klage

selv om mindretallets forslag her skulde bli vedtatt. Når jeg advarer mot flertallets innstilling her, er det, som jeg sa under den almindelige debatt, fordi den foreslåtte tollsats vil virke helt prohibitiv. Der blir da en toll av kr. 2,70 pr. kg. for disse lette sommersko, og det er en toll som setter bom for at noen sender den slags varer hit til landet. Nu kan det jo være delte meninger om hvorvidt man skal bruke stengende tollsatser; men jeg tror dog at det også for norsk industri er gagnlig at der er en liten smule konkurranse, det er gagnlig både for bedriftene selv og for det kjøpende publikum. - Jeg optar mindretallets forslag om at satsen her blir kr. 1,20.

Presidenten refererte Alvestads forslag.

Steen: Jeg vil anbefale komiteens innstilling på dette punkt. Jeg skal tillate mig å referere litt av en skrivelse fra Askim Gummivarefabrikk: "Ifølge meddelelse mottatt fra en amerikansk gummi-ekspert, Mr. Tillotson, efter hvis metoder vi delvis arbeider ved vår fabrikk, skal der i mars/april måned fra Amerika være avreist 38 kjemi-ingeniører (teknikere i bilring- og fottøibranchen) til Japan for å ta ansettelse i de forskjellige japanske gummifabrikk og dessuten i 3 a 4 nystartede gummivarefabrikker i Korea. Her er lønningene nemlig ennu lavere enn i Japan. Flere av de japanske fabrikk har nøiaktig kopiert våre fabrikkata, som de offererer til utrolig lave priser. Det siste vi har bragt i erfaring er at 2 japanske fabrikk - i Tokio og Osaka - som er representert her, har kopiert våre gummi fjøssko og selger disse her for kr. 2,45 pr. par fortollet, mens vår fabrikasjonspris for varen er kr. 3,54 pr. par. Det er imidlertid ikke å undres over at Japan kan praktisere denne dumpingkonkurranse med sine lave arbeidslønninger og sin deprimerte valuta, så meget mere som staten skal overta 75 pct. av det tap som eksporten bringer de respektive fabrikk." Som man ser her, er det store interesser på spill. Dette gjelder to store fabrikk i landet, Askim Gummivarefabrikk og Mjøndalen Kaloscje- og Gummivarefabrikk, som begge arbeider hårdt for å holde stangen mot den japanske dumping. Det er jo håpløst å tenke å konkurrere på like fot med et land som Japan, hvor levestandarden i det hele tatt ikke kan sammenlignes med hvad vi har her hjemme. Jeg tror at det eneste rette er å vedta komiteens innstilling her. Jeg tror det vil vise sig å være det sikreste, så man kan undgå at disse fabrikk måskje blir nødt til å stanse sin produksjon og at av den grunn en hel del mennesker blir arbeidsløse. Jeg vet ikke hvor mange arbeidere fabrikk ved Askim beskjeftiger, men fabrikk ved Mjøndalen beskjeftiger noe omkring 400 arbeidere og arbeidere.

Lykke: Jeg finner i dette tilfelle å måtte følge hr. Alvestad, for når vi kommer op i en så voldsom procentvis beskyttelse som det her er tale om, synes jeg det går noe vidt. Å forsøke å berge sig overfor den japanske konkurranse ved å skruer tollsatsene op, tror jeg blir uhyre vanskelig. Det er dessverre slik, at for et lite land er det også meget vanskelig å ha spesielle dumpingbestemmelser, så vi er næsten henvist til å bruke tollsatsene. Men skal vi kappløpe med japanernes salg her og skruer tollene op efter hvert som de setter prisen ned, så tror jeg nok at disse skoene som ellers næsten ingenting koster - de koster ialfall uhyre lite - vil bli

uforholdsmessig dyre i Norge, når det skal betales disse tollsatser som nu foreslåes. Kr. 1,20 plus 80 pct., kr. 2,16 pr. kg. for dette skotøi som sies å være verd mellom 3 og 4 kroner i salg synes jeg må være nok. Jeg vil i dette tilfelle stemme med hr. Alvestad. - Må jeg få lov til å si at jeg har all respekt for den fabrikk det her gjelder og den industri den har bygget op, men man må også huske på at nettopp denne industri driver ikke liten eksport selv og skulde derfor ikke være så forferdelig ivrig etter å få høie tollbeskyttelsessatser.

Statsråd Lund: Det var dette spørsmål jeg uttalte mig om under den almindelige debatt, og jeg gjorde da opmerksom på hvordan forholdene ligger an overfor Japan. Dette er en tollsats som nettopp skal begrunnes med importen fra Japan, som er meget liten i forhold til vår eksport til Japan. Det har ikke kunnet godtgjøres på noen som helst måte at det her er noe dumpingsalg fra Japans side; det er et reelt salg, efter hvad det er oplyst hittil. Efter min mening burde man overhodet her ikke gå til noen tollforhøielse. Jeg synes også det er nokså eiendommelig at dette gjelder en utmerket bedrift som har arbeidet sig op til en meget stor forretning, og som også driver en meget stor eksport. Ved behandlingen her har komiteen, såvidt jeg forstår, spesielt tatt sig av denne bedrift; for ikke alene kommer komiteen og foreslår en voldsom forhøielse på gummifottøi efter anmodning fra denne bedrift, men den foreslår også efter denne bedrifts anmodning forhøielser som vi kommer til senere på gummiringer for automobiler, og i forbindelse dermed - også efter anmodning fra samme hold - tollforhøielse på sykkelringer, alt av hensyn til denne fabrikk. Jeg tror ikke at noen kan si at denne fabrikk hører til den mest nødlidende industri i landet, og jeg er fullstendig enig med hr. Lykke i at det kan bli kostbart i lengden at vi kommer med henimot prohibitive satser for en industri som selv driver og arbeider på å ville drive en betydelig eksport. Jeg tror resultatet kan bli nokså kjedelig.

Statsminister Joh. Ludw. Mowinckel: Dette er virkelig en av de mest overraskende tollforhøielser jeg har sett; for dette er jo en stor og velstående og utmerket ledet og dyktig fabrikk som fortjener all mulig anerkjennelse; men, som statsråd Lund understreket, den har i ikke liten grad lagt sitt arbeide an på eksport, og den har nådd et internasjonalt marked, denne fabrikk og er derfor i høi grad interessert for at de fremmede markeder står åpne for den. Jeg har en følelse av at fabrikkene ikke er opmerksom på i hvilken grad den her lager ris til sig selv. Det blir nemlig umulig for et utenriksdepartement å forsvare sig imot kontraforholdsregler, hvor det gjelder eksport av gummisaker, når vi legger på toll her. Jeg kan ikke begripe hvorledes vi i de land hvor denne fabrikk har marked, og som kanskje selv føler sig berørt av den tollforhøielse det gjelder, skal kunne forsvare oss mot repressalier, jeg begriper det ikke. Man sier det er for å ramme den japanske dumping. Som statsråd Lund sa, er det ikke dumping, dette. Det er lavt betalt, underbetalt arbeide, og det er beklagelig nok, og det vilde være bra om vi kunde forsvare oss mot den japanske import, men hvis vi legger på toll her for å forsvare oss mot Japan, rammer man også andre som lojalt konkurrerer på dette marked i Norge. Allerede da dette blev påtenkt, fikk vi protester fra land som slett ikke driver dumping, men arbeider lojalt, visstnok ikke med svær import til

Norge, men som dog vilde føle det som et temmelig illojalt og eiendommelig skritt at vi legger en umåtelig svær toll på en vare hvor de konkurrerer fair med Norge. Som sagt, enhver evne og enhver mulighet for å kunne forsvare oss mot repressalier tat bort fra det øieblikk da vi går til en foranstaltning som det det her er tale om. Det gjelder også i noen grad automobilringer. Automobilringer har vært importert her til landet, og det er naturligvis bra at vi nu begynner å lage dem selv, men vi skal være litt forsiktige også på det område, og vi skal ta litt hensyn til hvilket veldig transportmiddel automobilene er blitt. Vi skulde være litt vare. Vi fordyrer automobiltrafikken nok allikevel med toll og avgifter på alle mulige områder, og skulde derfor være litt vare her. Denne fabrikk tror øiensynlig at den kan få både i pose og sekk, men sådan er nu livet engang ikke.

Alvestad: Bildekker kommer vi tilbake til siden. Det behøver vi ikke diskutere nu. Mindretallets forslag er heller for høit enn for lavt, det er jeg enig i, men det kom til ved et kompromiss oprinnelig, og det bærer naturligvis kompromissets svakheter. De billigste japanske sko som kommer inn her, selges her - opplyses det - ufortollet for 60 øre pr. par. Den forhøielse av tollene som mindretallet foreslår, representerer 72 øre pr. kg. Regner man gjennomsnittlig et par sko til 1/2 kg., så vil det si at tollene blir 36 øre pr. par. Man må altså trekke 36 øre fra de 60 øre som japanerne får, hvis de skal sende sko hit, og da blir der 24 øre igjen på de 60 øre. Følger man flertallets innstilling her, så må japanerne i visse tilfelle betale litt for å få ført inn skoene sine til Norge. Det er det faktiske forhold. Det er bevis nok for at mindretallets forslag er fullgod beskyttelse for denne bedrift det gjelder her. Når komiteens mindretall allikevel har gått så langt, så er det fordi at denne bedrift foruten at den beskjeftiger flere hundre mennesker, også indirekte beskjeftiger ikke så få mennesker i tekstilfabrikkene, idet alle tekstilvarer som brukes til disse sko, fremstilles ved norske tekstilfabrikker. Vi er således opmerksom på ikke bare det antall arbeidere denne bedrift beskjeftiger direkte, men også det antall den indirekte beskjeftiger, og det er nettop det hensyn som har gjort at man vilde hjelpe denne bedrift litt, så den skulde stå sterkere mot den utenlandske konkurranse. Jeg vil gjøre opmerksom på hvad jeg overså første gang dessverre, nemlig at blandt mindretallet er komiteens formann. Komiteens formann bor i dette distrikt, så når han har inntatt et slikt standpunkt, er det naturligvis i første rekke ut fra et saklig synspunkt, idet hr. Blakstad som de andre, enten det nu er hr. Peersen eller andre, naturligvis har den største interesse av at bedriftslivet i hans distrikt skal gå godt. Når han til tross for det har kunnet slutte sig til mindretallets forslag her, synes jeg at Stortinget skulde være på den rette side ved å følge mindretallet.

Sjøli: Når jeg for min part forlangte ordet, så var det for å slutte mig til det som blev sagt av hr. Alvestad og likeså av finansministeren og statsministeren her. Jeg for min part har svært liten lyst til å gå så langt som mindretallet har gått her, og hvis det virkelig skulde skje at flertallets forslag om kr. 1,50 blir vedtatt, så synes jeg heller at Stortinget skulde være så ærlig at det kunde si det som er meningen her, at vi skal ikke ha noe mer

av japansk skotøi, vi setter forbud mot innførsel. Det blir ialfall akkurat det samme resultat enten man vedtar flertallets innstilling eller man setter forbud. Da kan vi likeså gjerne være ærlige og si det. Slik som situasjonen er, stemmer jeg for mindretallets forslag; men jeg har ingen lyst til det. Det hadde greid sig godt slik det var før. Der er riktignok 30 øres forskjell i butikkene på de japanske og de norske sko, men de norske er så meget bedre, at hvis begge sorter sko er fremlagt på disken, både japanske og de norske, vil ingen ha de japanske, fordi om de er 30 øre billigere. Det er forholdet. Japanske sko fra nr. 37 og opover til nr. 41 - for å ta mellemsortene - koster 11 kroner pr. dusin par, men før de kommer fra grossererne her, koster de over 2 kroner pr. par med toll og frakt. Og dessuten må de for å få skoene til en pris av 11 kroner pr. dusin par fra nr. 37 og opover til nr. 41, ta så store kvanta at de synes på ingen måte at det går an. De vil da heller ta norske, for da kan de få det de har bruk for.

Bergsvik: Eg kann ikkje vera samd i det som er halde fram av min vyrde partikollega og kollega frå nemnda, hr. Alvestad, når han segjer at det her var ei semje um kr. 1,20. Eg kjenner ikkje til at det var noka semje um kr. 1,20 eller at det framlegg som no er teke upp av mindretalet, var noko kompromiss. Eg kann heller ikkje vera samd i dei utrekningane som han legg fram her, og den måten dette har vore sett fram på. Eg ser det nemleg slik, etter at eg har freista å setja meg inn i dette so godt eg kann, at mindretalsframlegget rett og slett er eit slag i lufta; det er ikkje noko, me kunde likso godt ha halde fast ved den satsen som var fyrr. Dersom det ikkje vil gå lenger enn til det, skynar eg ikkje mindretalet. Saka er at um ein vedtek mindretalsframlegget, ser eg det slik etter dei oppgåvone som ligg fyre for oss, og som det visst ikkje er nokon grunn til å tvila på, vil importen verta akkurat som fyrr, det råmar ikkje importen det minste etter mitt skyn. Men det er sant at handelsmennene kanskje får litt mindre avanse enn dei har no; for dei har mykje større avanse på det som vert innført, enn på det norske skoty, dei har god råd til å setja ned avansen, og endå vil dei tena betre på det innførde enn på det norske skotyet. Den satsen som mindretalet gjer framlegg um, har etter mi meining ikkje noko å segja anna enn fiskalt. Staten får litt meir, og handelsmennene litt mindre, og det kann for so vidt vera bra. Eg unner staten betre enn handelsmennene. For fabrikkane har mindretalsframlegget ikkje noko verde. Desse skone veg frå 300 og upp til nære 600 gram for kvar par, og når ein her talar um tollen, må ein vera merksam på at det er tollen pr. kg., og at tollen pr. par er like ned til ein tridjepart av det som det her vert operert med. Når so det som dei norske handlande i dag får dei utanlandske sko for, etter at tollen er lagd til, framleies er over ei krone mindre pr. par enn det dei må gjeva for dei norske, vil ein skyna at den tollen som mindretalet gjer framlegg um, har litt lite å segja.

Til det kjem det, som ein ikkje kann sjå burt frå, at denne industrien er avtakar av ei mengd varor frå ein annan norsk industri, som i desse dagane har det vanskeleg, og som vil få det vanskelegare etter den handelsavtalen me har fått med England, nemleg tekstilindustrien, etter at tollsatsane der vert sett ned. Ikkje rettare enn det har vore opplyst for meg, er det visst ogso slik at i den seinare tid har fleire land, fyrr det var tale um nokon

auke av tollene her, gått til ein sterk auke nettupp på tollene på dette slag varor, og dermed alt so å segja hindra den eksport som denne fabrikk har. For so vidt trur eg ikkje at denne fabrikk er umerksam på det som statsministeren kom med; han har ei kjensle av at han vert stengd alle stader, det har vore reist restriksjonar mot han på dei marknadene han har havt fyrr. Det har gått fyre seg ikkje so lite i dei siste åra. Staten er med på tollkvile og alt slik, og samstundes vert det kasta varor inn over marknadene i Noreg so fabrikk ikkje kann halda denne marknaden heller. Etter at eg har freista å setja meg inn i dette so godt eg har kunna, er eg komen til at anten må me halda på dei tollsatsane me har, eller ogso må me gå so langt som det er gjort framlegg um av fleirtalet. Eg er komen til det at eg ikkje kann forsvara anna enn å gå med på den tollsatsen som det her er gjort framlegg um, når eg tenkjer på det store arbeidartal som anten har arbeid direkte ved desse verksemdene eller ogso ved dei verksemdene som leverer materiale til desse fabrikkane.

Presidenten: Presidenten vil foreslå at de talere som herefter tegner sig under dette avsnitt, får inntil to minutter.

Votering:

Presidentens forslag bifaltes enstemmig.

Andresen: Hr. Lykke og den ærede statsminister talte om at denne bedrift jo hadde en meget stor eksport. Ja, den har hatt det, men den merker mer og mer stengslene på alle kanter. Det er jo det som er det sørgelige, at her skal vi sitte og oprettholde våre lave og rimelige satser, mens utlandet stenger for vår eksport på alle kanter. Den ærede finansminister, tror jeg det var, sa at dette ikke var dumping. Det er naturligvis meget vanskelig å avgjøre med sikkerhet i hvert tilfelle hvad der er dumping, men 60 øre for et par sko som skal vandre helt fra Japan og hit, det synes dog å være en ganske utrolig lav pris. Og man får vel anta at det er valutadumping i ethvert fall, at japanerne har latt sin yen rutsje så sterkt nedover, at de muligens nu en tid kan selge på denne forferdelig billige basis. Hele verden så å si stønner jo under denne japanske konkurransen, og jeg tror det er en nokså almindelig opfatning at den beror på en slags dumping. Men er det stort bedre, hvis det er så som den ærede statsminister sa, at det er underbetalt arbeide? Har ikke det vært et av grunnlagene for vår tolltariff også å beskytte mot åpenbart underbetalt arbeide i andre land, mot konkurransen fra sådanne land, som for det første betaler elendig og dernæst ikke har noen sociale byrder på sin industri? Den ærede finansminister sa at dette ikke var noen nødlidende bedrift. Men skal vi da alltid vente helt til en bedrift er blitt positivt nødlidende her i landet? Er det ikke bedre å gripe inn litt før den er blitt nødlidende? Det er som regel meget vanskeligere og kostbarere å få en nødlidende bedrift op igjen enn å passe på at den ikke blir nødlidende.

Moseid: Jeg kommer til det samme resultat som hr. Bergsvik så utmerket fremholdt her. Hvis man i det hele skal ha nytte av en tollforhøielse på dette område, må man gå så langt som flertallet har gått. Personlig hadde jeg til å begynne med tenkt at det gikk

an å bli stående ved kr. 1,20, men etter å ha satt mig så grundig inn i dette som jeg har hatt anledning til, er jeg klar over at det ikke vil føre frem. Og da skal en huske på at dette dreier sig om en bedrift som normalt sysselsetter et tusen mennesker. Ganske visst er der i øieblikket vanskeligheter, slik at arbeiderantallet er gått ned til 800, men hvis vi ikke kan bevare det innenlandske marked for denne industri, vil det ganske visst gå videre nedover. Det er ingen grunn til å tvile på det. De argumenter som er anført mot denne tollforhøielse, er akkurat de samme som kan anføres mot hele vår hjemmeindustri. Det er ganske visst så at det rent teoretisk vilde være tiltalende om vi kunde basere vår tilværelse på frihandelsbasis, men da måtte også verden utenfor oss arbeide på det grunnlag, og det gjør den jo ikke. Hvis vi i det hele skal kunne holde vårt arbeidsliv oppe, må vi være villige til å beskytte det i den utstrekning det er nødvendig, og her er det efter min mening, såvidt jeg har kunnet sette mig inn i det, nødvendig å gå så langt som flertallet har gått. Jeg husker da debatten om beskyttelse av disse industrier som fremstiller kalosjer o.l. først var oppe her i tinget, at det blev anført akkurat de samme argumenter som idag: men man gikk til å bygge op disse industrier ved hjelp av tollbeskyttelse og de sysselsetter idag ganske mange mennesker på rimelige livsvilkår. Jeg undres på hvordan det vilde ha sett ut i vårt land idag med arbeidsledighet, hvis man hadde fulgt den linje som den ærede statsminister og finansminister har gitt uttrykk for så mange ganger, å følge en linje som nærmer sig separat frihandel for vårt land. Man vilde ha sett at hele vår hjemmeindustri hadde ligget i grus, og det kan vi dog ikke se på i denne tid. Det er ikke mulig på den måte å kunne opta befolkningsoverskuddet og skaffe det virksomhet. Her er vi inne på områder hvor det betyr særlig meget for vårt arbeidsliv at man er villig til å yde de ofre som er nødvendige, og her tror jeg det er nødvendig å gå så langt som flertallet er gått. Jeg vil anbefale flertallets innstilling.

Harald Bakke: Vi har tidligere debattert bureisingsspørsmålet og andre spørsmål til avhjelp av arbeidsledigheten, og dette spørsmål betrakter jeg akkurat som et spørsmål av samme art. Man må være klar over at vårt land ikke kan finne beskjeftigelse for de ledige arbeidere bare ved jorddyrkning, det må for en vesentlig del regnes med at arbeideroverskuddet skal søkes beskjeftiget i industrien. Og vi kan ikke bare regne med eksportindustrien; vi må forstå at hjemmeindustrien både nasjonaløkonomisk og på annen måte betyr overmåte meget. I dette tilfelle, hvor det gjelder et par enkelte bedrifter som arbeider i fellesskap, har vi op den ting, at de fra en liten begynnelse har arbeidet sig frem til å kunne levere et produkt som finner avsetning på markedet også utenlands. Men når statsministeren nevnte at vedkommende fabrikker måtte være meget forsiktig av hensyn til sitt utenlandske marked, så tror jeg ikke det er noe å være engstelig for. Såvidt jeg vet har Askim Gummivarefabrikk ingen eksport til oversjøiske land; eksporten har vesentlig foregått innen Europa, og jeg har forstått det som den har hatt en tendens til ikke å øke, men til å avta, idet hvert land søker å beskytte sig selv. For en ikke-fagmann er de priser som oppgis på det japanske skotøi, så små at det er forståelig at det fra norsk side kan hevdes at vi ikke engang kan få råvaren for den pris som det ferdige produkt koster. Da må det være momenter, faktorer ved fremstillingen som ikke vi kjenner til, og som vi må beskytte oss

mot. Det anføres at den japanske import er så ny og at den er så liten. Ja ja, den er på en 400 000 par om året, såvidt jeg vet, det er ikke så meget, men det er såmen heller ikke så lite i betraktning av det antall skotøi som vi selger av denne art, - det er i virkeligheten overmåte meget, det er så meget at skal den import fortsette, er det en fare for at den norske fabrikasjon av disse ting ikke kan vedbli å bestå. Og det gjelder dog mange hundre arbeidere som i en viss tid er beskjeftiget med denne fabrikasjon. Jeg stemmer derfor med flertallet, idet jeg mener at er det noensinne en tollbeskyttelse er på sin plass, så er det i dette tilfelle.

Presidenten: Den reglementsmessige tid er forbi. Presidenten ber om tingets bemyndigelse til å fortsette inntil man er ferdig med denne sak og flest mulig av de øvrige saker - og anser bemyndigelsen gitt.

Arvesen: Denne bedrift er jo et strålende bevis for hvad energi og dyktighet kan drive det til. Fra for kort tid siden å importere alt det gummifottøi landet bruker er vi idag nådd til å kunne forsyne det hele land med alt slags gummifottøi. Imidlertid har også andre land optatt denne gren av industrien og betingelsene i andre land for å produsere dette meget billigere er dessverre til stede. Denne fabrikk søker nu om å få en tollbeskyttelse på gummifottøi; det er det eneste den ber om, idet den japanske vare er aldeles umulig å konkurrere med. Den ærede statsminister sa at denne fabrikk burde betenke sig, i det øieblikk den er stor eksportør. Men nettop med hensyn til dette fottøi er eksporten ødelagt ved konkurranse fra annet hold, så man praktisk talt herefter bare kan gjøre regning på hjemmemarkedet. Det har vært anbefalt fra så mange hold, dette tollpålegg i tilslutning til flertallets forslag, jeg mener det må til, skal det være effektivt, og jeg anbefaler det.

Høilund: Hr. Sjøli kom med en bemerkning om at det er 30 øres forskjell på paret av de japanske sko og de norske. Det er nok meget større forskjell på prisen, for man får to par japanske gummisko for hvad ett par norske koster. Statsministeren, og også finansministeren, uttalte at her var ikke tale om dumping, men sa statsministeren, og det var riktig, der er forskjell i arbeidslønnen. Jeg personlig kan ikke være med på at vi skal støtte bedrifter i andre land som har så dårlige lønninger og slike arbeidsforhold, ikke før vi er kommet så langt her i landet at vi får vennet arbeiderne til å leve på ris og arbeide så å si døgnet rundt. I et tilfelle som dette er det ikke så som hr. Sjøli sa, at man tar de norske sko når man ser dem ved siden av de japanske. De japanske sko er utmerkede, jeg har sett dem gjennomskåret, og de viste sig å være fullt på høide med de norske i utførelse og i materiale. Men det er det at arbeidslønnen mangler så å si totalt der borte. Det er klart at jeg ikke kan støtte en utenlandsk fabrikk som ikke betaler sine arbeidere.

Presidenten: De efterfølgende talere har inntil 2 minutter.

W. Blakstad: Jeg tilhører mindretallet her, idet jeg trodde det skulde være tilstrekkelig å legge på fra 80 øre til kr. 1,20. Selvfølgelig blir det mer eller mindre et skjønsspørsmål, man kan

ikke matematisk beregne hvor høi tollsatsen skal være forat den skal være tilstrekkelig, men jeg trodde dog, at når man øket fra 80 øre til kr. 1,20, fikk man i hvert fall først se på hvordan virkningene av det blev. Vi får håpe at den forhøielse av tollsatsen vil bli så tilstrekkelig at vi kan holde den japanske konkurranse stangen. Skulde det imidlertid vise sig ikke å være tilfellet, får man da komme tilbake til saken neste år. Jeg tror det er en bedre vei å gå enn med en gang å hoppe op i kr. 1,50. Jeg vil anbefale at man blir stående ved en sats av kr. 1,20.

Steen: Den ærede statsminister og finansministeren snakket om den store risiko vi løper for våre interesser på Japan i tilfelle vi er for krasse i vår tollpolitikk her. Selvfølgelig er det meget i det som er fremholdt fra de to herrer, men jeg vil ialfall si at det må da være grense for overbærenhet også, man skal da vel ikke ta hensyn så langt at man ødelegger sin egen industri hjemme? Finansministeren hevdet at dette ikke er dumping. Hvad er det da for noe? Jeg vet ikke hvad man skal kalle en vare som sendes hit til en slik pris som står så i motsetning til prisen på det vi selv produserer her hjemme. Jeg er enig med hr. Bergsvik når han snakker om kjøbmansfortjenesten på de japanske sko. Her ligger en fristelse for kjøbmannen til å selge de japanske sko, fordi han tjener mer på dem enn på de norske. Hvis man kunde komme vekk fra det, tror jeg også det vilde være en god hjelp. Så er det også en annen ting å merke ved de japanske sko: Når det gjelder kvaliteten, holder de ikke mål med de norske. I proposisjonen vil man se at det står anført: "Der er medsendt forskjellige prøver av de foran omhandlede utenlandske sko, som ved opskjæring viser sig å mangle mellemsåle, hvorved overlæret får dårlig feste." De norske firmaer bruker derimot på lignende vare mellemsåle, det er altså en bedre, en sterkere kvalitet nettop derigjennem, sies det. Videre er anført, at "de norske varer garanteres mot fabrikkasjonsfeil og utskiftes i tilfelle par for par, hvorimot reklamasjoner på utenlandske varer som oftest ikke vil føre frem." Det er også en vesensforskjell på de norske og de utenlandske. Jeg vil anbefale flertallets innstilling.

Nerdrum: Det forbauser mig i grunnen at ikke statsråden optar proposisjonen, det er jo egentlig den som gir uttrykk for de betenkeligheter som hos statsministeren og finansministeren er det avgjørende, nemlig de handelspolitiske. De er simpelthen engstelige for tollpolitisk å krenke et land like overfor hvilket vi har en meget aktiv balanse. Det vilde jo også være det logiske å stille de 80 øre op mot de kr. 1,50 som - det blev meget riktig sagt av hr. Bergsvik - visstnok må til hvis man vil være sikker på å beskytte sig mot en åpenbar dumping. Jeg har forbauset mig over dette. Det er et meget langt sprang fra proposisjonen og til mindretallets standpunkt fra kr. 0,80 til kr. 1,20, altså 50 pct. tillegg. Jeg tror man i grunnen fikk klareste linjer, hvis statsråden tok op proposisjonen og man fikk se hvorledes det da stillet sig.

Alvestad: Dette er jo næsten sirkus. I 1927 blev denne sats senket fra kr. 1,00 til kr. 0,80. Det var hr. Moseid og andre som nu vil fly så høit idag, med på. Denne fabrikk har siden 1927 ikke bare arbeidet godt, men den har arbeidet sig godt opover og fremover. Når vi nu vil legge på 50 pct., sier flertallets

tilhengere ganske flott, at det betyr ikke noe. Gid det var så lettvint som man nu resonnerer! Jeg antar at det betyr adskillige tusener, ja, kanskje hundretusener for denne bedrift, om mindretallets forslag vedtas. Det er også første gang jeg har hørt at man skal begrense kjøbmanssavansen ved å legge på tollene. Min erfaring er, at når tollene blir pålagt, blir som regel også prisene pålagt, og kjøbmanssavansen stiger med dem.

Statsråd Lund: Jeg har tidligere gitt uttrykk for at jeg mener det riktige er at man ikke skulde gå til noen tollforhøielse, men jeg har ikke fått noen tilslutning, heller ingen av komiteens medlemmer har sluttet sig til det standpunkt, så jeg har derfor ansett det håpløst å opta proposisjonen. Men nu hørte jeg at den ærede representant hr. Nerdrum var forbauset over at jeg ikke hadde optatt proposisjonen. Dertil vil jeg bare si, at hvis hr. Nerdrum vil stemme for proposisjonen, skal jeg med glede ta den op.

Nerdrum: Det resonnement forbauser mig ennu mer, for der må vel ligge en mening bak proposisjonen. Hvis statsråden mener at 80 øre er riktig, må det vel være naturlig å stå på det standpunkt, enten representanten Nerdrum vil stemme for eller mot.

Statsråd Lund: Det er nokså almindelig at man ikke gjør det nytteløse her i salen. Når det ikke er en eneste en som har støttet proposisjonen, heller ikke i komiteen, akter ikke jeg å bortkaste tiden med det nytteløse.

Presidenten: Presidenten gleder sig over statsrådets standpunkt.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling - kr. 1,50 - og Alvestads forslag - kr. 1,20 - bifaltes Alvestads forslag med 72 mot 60 stemmer.

Andresen: Efter avtale med handelsministeren og finansministeren og presidentens samtykke skulde jeg få komme med en liten forespørsel til finansministeren her. Den henger litt løst sammen med tollspørsmålet, men det vil spare Stortinget for en spesiell forespørsel, derfor er det ordnet slik. Det gjelder loven om kontroll med skotøi og lær. Den blev, som bekjent, vedtatt i 1926, og det blev samme år utferdiget kongelig resolusjon om denne kontroll. Øiemedet med den er å beskytte forbrukerne mot dårlig skotøi, skotøi med papp eller andre kunstige ting i, eller med kunstig betyngt lær. Nu blir denne lov meget effektivt håndhevet forsåvidt angår lær, idet det regelmessig blir undersøkt ved tollvesenets laboratorium. For skotøi derimot er kontrollen, såvidt jeg har forstått, meget lite effektiv, det blir praktisk talt aldri undersøkt noen sko, ialfall ikke regelmessig. Handelsdepartementet har gjort gjeldende at det vilde ødelegge for mange sko, om man skulde drive en sådan undersøkelse. Men dertil er å bemerke, at skofabrikasjonen og skoimporten betaler jo en avgift for denne kontroll som hvert år opføres på budgettet med såvidt jeg husker 15-20 000 kroner, og det er jo meningen at disse penger skal brukes til kontroll. I noen grad kan de vel også da brukes til erstatning

for ødelagt skotøi, hvis det viser sig at det var lovlig skotøi. Var det derimot ulovlig, er det formentlig ingen grunn til å gi erstatning. Det er jo gitt, at når læret blir strengt kontrollert, både det importerte og det fra de norske garverier, kan ikke skotøifabrikantene - og de ønsker det heller ikke - anvende dårlig lær. Men hvis de da skal konkurrere med utenlandske fabrikker som i form av ferdig skotøi kan eksportere til Norge det betyngede lær, kommer de i en ugunstig stilling; det er også uheldig for publikum, og det har det vært denne lovs hensikt å hindre. Således uttalte hr. Alfred Madsen i 1926 at "forslaget tilsikter å føre kontroll med og forbedre skotøiets kvalitet; at landet oversvømmes av billig og til dels meget slett skotøi er selvsagt nasjonaløkonomisk uheldig, og da en vesentlig del av det importerte skotøi er av slett kvalitet, er det av gode grunner riktig og nødvendig at det gripes inn." De interesserte har hatt konferanser i sin tid både med statsråd Robertson og med statsråd Oftedal, som begge har svaret dem meget velvillig; men det er hittil ikke blitt gjort noe effektivt. Jeg vil derfor tillate meg å håpe at nu også en tredje statsråd - handelsministeren er riktignok ikke til stede, men statsråd Lund er her - vil uttale sig velvillig. Alle gode ting er jo tre, som bekjent, så får vi både statsråd Robertsons, statsråd Oftedals og statsråd Lunds uttalelse for at noe vil bli gjort, håper jeg at man kan stole på det.

Statsråd Lund: Det er riktig at departementet har delvis kviet sig for å gå til megen bruk av kjemiske undersøkelser av hensyn til den ødeleggelse av skotøi som finner sted; men departementet har nettopp for en tid siden tatt saken opp og konferert med de interesserte parter, og departementet håper å finne en ordning som skal være tilfredsstillende for alle.

Andresen: Jeg takker statsråden for det velvillige svar, som det gledet meg å få, så meget mere som det har vært på tale å opheve den bestemmelse om kontroll av lær i skotøi. Etter statsrådets svar går jeg ut fra at det ikke blir gjort, men at man istedet gjennomfører bestemmelsen.

Skurdal: Jeg er meget overrasket over å høre at loven om kontroll med skotøi skal være så lite effektiv som tilfellet synes å være. Det var en almindelig stemning for loven her i Stortinget dengang lovforslaget blev fremsatt og vedtatt, og det ansåes som en selvfølge, at når loven var i orden, skulde også kontrollen innføres. Det er jo svært lite betryggende og selvfølgelig til skade for våre norske interesser at man skarpt kontrollerer lær som norske fabrikker og norske skomakere skal bruke, men lær skotøi som innføres være ukontrollert. Jeg er, som sagt, meget overrasket over at det virkelig har kunnet gå på den måte, og håper at dette forhold nu blir forandret i fremtiden. Det er meget viktig; det er altfor meget dårlig skotøi som innføres og betales i dyre dommer.

Videre var innstillet:

4. annet, 1 kg. kr. 0,80.

Hansker samt vanter:

-
5. av bomull, lin eller ull:
a. av grov ulltrikotasje, som sådan.
b. ellers, 1 kg. kr. 3,35.
Nr. 1, 2 og 5 b fortolles med nærmeste innpakning.

Hatter og huer:

II. som nu.

b. som nu.

3. som nu.

a. som nu.

b. av de under "Skinn etc. C. 3." henhørende
skinnsorter, 1 stk. kr. 5,00

4. andre hatter etc. som nu.

Jord og ler:

B. arbeider av jord og ler (av cement, se under Sten):

5. a.ildfast sten o.s.v. som nu.

Votering:

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

b. ildfast sten o.s.v. som nu.

7. almindelig pottemakerarbeide:

a. uglassert, 1 kg. kr. 0,03.

b. annet, 1 kg. kr. 0,06.

Tara: Kurver 25 pct.; fustasjer og kasser 35 pct.

8. fajanse, ikke annensteds nevnt:

a. hvit eller ensfarvet, 1 kg. kr. 0,15.

b. annet, herunder ekte eller efterlignet forgylt
eller forsølvet, 1 kg. kr. 0,25.

Rygh: Jeg går ut fra at vi kan behandle postene 7 og 8 samtidig, fordi de går over i hinannen. Mine uttalelser gjelder andragender fra Gravesens teglverk om litt forhøiet toll på pottemakerarbeide og fra Egersund Fajancefabrik om noen øket toll på utenlandsk fajanse. Forholdet er det, at begge disse bedrifter og spesielt Egersund Fajancefabrik kjemper nu med en overmektig utenlandsk konkurranse som har gjort sig gjeldende i tiden efter krigen. I de land som konkurrerer på dette felt, er arbeidslønningene nu efter offisielle svenske opgaver henholdsvis 74, 60, 58 og 46 øre, mens den tilsvarende lønn er kr. 1,00 i Egersund. Når man samtidig erindrer at arbeidslønningene i Egersund utgjør 67 pct. av produksjonsomkostningene, vil man forstå at det er meget vanskelig å hevde sig mot utlendingene. Salget går ned, produksjonen minker, og i den senere tid har den store og moderne fajansefabrikk stått

2 dager i uken og gått bare de 4. Nu er forholdet dessuten det, at Egersund er, som det så mange ganger er sagt, en køn lille by - selv om ikke undertegnede bor der, den har 3400 innbyggere, derav 425 arbeidere og funksjonærer på fabrikken. Det betyr at 1200 mennesker direkte har sin næring av denne bedrift. Men dessuten er det jo mange håndverkere, handlende o.s.v. som lever på samme basis. I de siste 10 år har denne fabrikk betalt ut kr. 7 300 000 i arbeidslønninger, og i skatter betalt over 1 mill. kroner når man regner arbeidernes og funksjonærenes med.

Enhver forstår da hvad denne fabrikk betyr for denne by, og jeg mener derfor at man plikter å se med sympati på det andragende fabrikk har sendt inn om å få litt høiere tollvern for sine produkter. Den ber om litt mer enn jeg vil foreslå. Men komiteens flertall har gått med på - og nu går jeg nedenfra i innstillingen - å forhøie tollen under 8 b., for farvet, forgylt eller forsølvet fajanse til 25 øre pr. kg.; det er 8 av komiteens 11 medlemmer som foreslår det.

Jeg tillater mig dessuten å foreslå at satsen under 8 a., 15 øre, forhøies til 20 øre pr. kg. og dessuten at satsen under 7 b. heves fra 6 til 10 øre. Jeg håper at denne forsamling vil se med sympati på denne fabrikkens bønn om hjelp på denne måte og at sympatien vil gi sig utslag i tilslutning til mine forslag som mindretallene i komiteen har tiltrådt.

Presidenten refererte Ryghs forslag.

Statsråd Lund: Det er visst ingen som ikke har sympati for denne fabrikk og denne industri, og departementet har da for sitt vedkommende gjort det som det syntes var mulig, og det er, at det har foreslått en forhøielse fra 15 til 20 øre for den dyreste sort fajanse. Flertallet går der høiere enn departementet. Jeg kan ikke innse at det kan være tilstrekkelig grunn til å gå høiere, men mener at den forhøielse som departementet der har foreslått for dyreste sats, nemlig 8 b., må være tilstrekkelig. Det som imidlertid er det viktigste og det vesentligste, er naturligvis det punkt hr. Rygh nevnte og på minoritetens vegne, 3 medlemmer, foreslo en liten forhøielse for, nemlig 8, a. og 7, b. - 8, a hvad er det? Jo, det er all den almindelig brukte vare av stentøi som vi kaller det, rundt omkring i alle hjem og over alt. Det er altså i den mest utpregede grad den almindeligste forbruksvare som folk er nødt til å ha, og det er den billigste av det de kan ha; så er det noe sted en forhøielse rammer helt ut det almindelige forbruk, så er det her, og det har departementet funnet ikke riktig å foreslå. Fabrikken går ikke med full drift; men det er jo dessverre så mange fabrikker i landet nu hvor det er tilfellet. Det kunde selvfølgelig være hyggelig om den kunde hatt større produksjon, men jeg skal samtidig gjøre opmerksom på at det ikke er dårligere enn at fabrikken fremdeles har 60 pct. av forbruket her i landet. Men det som er ikke minst vesentlig for mitt vedkommende like overfor den sterke forhøielse som mindretallet foreslår, det er at det her i utstrakt grad gjelder en almindelig forbruksvare.

Aarstad: Eg brukar vanleg ikkje taka ordet når det gjeld slike lokale krav; men eg er nøydd til å gjera det i dette tilfelle; for denne byen har det verkeleg svært vanskeleg nettopp for di fajansefabrikken, som so å segja ber heile byen, har måtta avgrensa

drifta so sterkt. Etter den inngående talen hr. Rygh heldt, og dei opplysningane han kom med, kann eg sjølv sagt visa til det og vera stutt. Men eg vil gjeva ei einaste opplysning: I fjor sende justisdepartementet eit brev til Egersund formannskap og uttala i det at det reguleringsfond som fajansefabrikken kvart år må yta noko til, burde styrkjast, nettupp med den grunngeving at denne fabrikk hadde so mykje å segja for byen og var av ein so varierende art at det likesom ikkje var trygt å stola heilt og fullt på at fabrikk kvart år hadde same drift og ved det skaffa byen og innbyggjarane der same inntekt. Eg vil stydja framlegget frå hr. Rygh. Eg trur beint fram det er naudsynt å gå med på det.

Alvestad: Her kan vi jo si at det første ønske som hr. Rygh hadde, var sympati. Det er det jo på alle hold i komiteen, og det er ikke bare sympati, men det er også støtte på alle hold i komiteen like overfor denne fabrikk; den står derfor i en begunstiget stilling i så måte. Men det kan naturligvis være et forskjellig skjønn om hvor langt man skal gå. Dette gjelder en forbruksvare. Fajansetollen blev forbedret med 3 øre i 1927 og forresten steg den fra 7 øre i 1893 og opover til 15 øre i 1927. Tollen på fajanse i Sverige er henholdsvis 10 og 16 øre, i Norge er den 27 øre med tilleggene for begge slags varer, i Danmark er toll for ensfarvet 12 1/2 øre og for forgylt eller flerfarvet 32 øre, i Norge henholdsvis 27 øre for ensfarvet, og 36 øre blir den efter innstillingen for det flerfarvede, så vi ligger hvad toll for disse ting angår adskillig høiere enn våre naboland. Innførselen av fajanse har vært omkring 1 million kg., den har holdt sig nokså jevn, og der vil vel til enhver tid finnes mennesker i dette land som av en eller annen grunn synes at de må ha innførte tallerkener og dekketøi. Jeg har sluttet mig til proposisjonen her, idet jeg også tror at det som er foreslått her, vil være en utmerket god hjelp for fabrikk, - den får jo nemlig efter dette for den kulørte fajanses vedkommende en effektiv forhøielse av toll på 9 øre pr. kg. - Med hensyn til pottemakerarbeide, hvor et mindretall på to medlemmer, Andresen og Rygh, foreslår toll for høiet, skal jeg bare si at der holder jeg også på proposisjonen, men når mindretallet er så lite, så behøver jeg vel ikke ofre mange ord på det.

Andresen: De to frihandelsforkjempere, finansministeren og hr. Alvestad, er blitt svært mektige nu. Snart taler de om at virksomhetene er for små til å støttes, og nu er hr. Alvestad begynt med at mindretallene er så små at man ikke behøver å ta hensyn til dem heller. Ja ja, jeg foretrekker at han først og fremst tar hensyn til de små bedrifter, så får han heller la de små mindretall gå nedennom. Men jeg vil få lov å støtte hr. Ryghs forslag her. D'hr. statsråd Lund og representanten Alvestad har nu slått sig på å si om de forskjellige artikler at det er forbruksvarer. Ja, men er det ikke så at man ennu nødigere vil ha tollforhøielse på produksjonsmidler? Det at det er forbruksvarer kan jo neppe være en innvending. Enten må varen vel være forbruksvare eller det må være driftsmidler. Vil man ikke ha toll på noen av delene, må man gå over til den rene blanke frihandel. Jeg vil også nevne - jeg hørte ikke om noen av de andre herrer gjorde det - at fabrikkens vedkommende, som besøkte komiteen sammen med Egersunds ordfører, opplyser at et sådant lite tollpålegg ikke vilde føre til forhøielse

av prisene, det vilde bare hjelpe dem til å holde oppe produksjonen med de nuværende priser. Det er jo et moment som man ikke må late ut av betraktning. Det er en almindelig industriell erfaring, at kan man holde produksjonen oppe eller øke den, så faller den derved billigere, således at man kan greie sig med den samme pris eller en lavere pris. Og erfaringen på mange områder her i landet viser at en tollforhøielse ikke har ført til høiere priser, men tvertimot til lavere, eftersom industrien har fått fast grunn under føttene.

Bergsvik: Eg høyrer til det fleirtalet som har gått ein millomveg millom proposisjonen og det framlegget som hr. Rygh har teke upp. Me som høyrer til fleirtalet, nemleg formannen, Hornsrud, Moseid, Nerdrum og eg, med subsidiær studnad av Andresen, Arvesen og Rygh, me har set det slik at me ikkje vilde vera med på å auka tollen på den einsfarga fajansen, det billegaste slaget. Grunngevinga frå mi side er den at dette er ei so stor forbruksvare for dei folk i landet som har aller minst økonomisk evne, at eg ikkje vil vera med på å auka tollen der. Når det derimot gjeld den fleirfarga, ser eg det slik at der kann ein koma fabrikk noko til møtes. Det er vel ikkje tvil um at det har veldig mykje å segja for kommunen og for arbeidarane der. Eg trur heller ikkje at dette vil føra til nokon auke i prisen, og um so skulde vera, meiner eg at det får tolkast, slik som tilhøva ligg til; men med den skarpe tevling det likevel vert, trur eg ikkje det vil skje. Den farga fajansen er, som me veit, den som det er mest arbeid med, og då er det rimeleg at det fyrst og fremst er den ein går til å auka tollen på. Ogso for di at denne farga fajansen ikkje høyrer til dei ting som er absolutt turvande for dei som har minst økonomisk evne, meiner eg, at når ein tek alle omsyn, må ein kunna røysta for denne tollauken, og då trur eg at fabrikk får eit tolleg godt vern.

Norem: Jeg vil få lov å anbefale hr. Ryghs forslag. Stillingen er nemlig den, at importen i de senere år har øket. Det viser sig at eksporten fra januar-august 1931 sammenlignet med eksporten fra januar-august 1932 har øket med ca. 70 000 kg. Så har man dessuten det minskede forbruk. Det vil da si at den innenlandske produksjon blir mindre og mindre. Jeg tror ikke at det er riktig, når det her sies at dette vil gå ut over forbrukerne. Stillingen er den, at selv om man får denne forhøielse, vil prisene fra den innenlandske fabrikk ikke på noen måte bli forhøiet; men det vil hjelpe derhen, at man slipper en del av den utenlandske import av den mindre gode vare. Det som nu er forholdet, det er at der fra utlandet kommer en del varer som er svært lite brukbare, og som forbrukerne i virkeligheten ikke er tjent med, og det at man verner sig mot en slik import, det er bare til gagn for forbrukerne. En fabrikk som Egersund Fajancefabrik kan ikke gå ned i kvalitet, den må holde sin gode gamle kvalitet, og den kan derfor heller ikke delta i en slik konkurranse, hvor prisene skrues ned til et lavmål med derav følgende mindre god kvalitet. En bedrift som har så godt renommé som den der her er tale om, den må nødvendigvis holde sin gode gamle kvalitet oppe, og derfor må den også ha priser derefter. At man blir fritatt for en import av varer som er lite brukbare, og som forbrukerne i det lange løp ikke er tjent med, det kan jeg ikke se er annet enn til fordel for den jevne forbruker. Jeg tror derfor, summa summarum, at man trygt kan stemme for hr. Ryghs forslag, og

jeg er ikke i tvil om at noen prisforhøielse eller noen urimelige priser blir det ikke spørsmål om overfor forbrukerne.

W. Blakstad: Jeg tror at man skal hefte sig litt ved, hvad tollen har vært hittil. Den har vært 15 øre pr. kg. Departementet foreslår at tollen for flerfarvet fajanse økes til 20 øre, men bibeholder 15 øre for hvit fajanse. Komiteen fant av hensyn til forholdene der borte, at man burde øke den sats, som departementet hadde foreslått med 20 øre, til 25 øre. Når det gjelder flerfarvet fajanse, så er det jo et ganske annet og større håndarbeide, så vi mente at det kunde være grunn til å forhøie satsen der. Men for hvis fajanse derimot foreslår vi bibeholdt den nuværende sats. Når man nu får forhøiet tollen for flerfarvet dekorert fajanse fra 15 øre til 25 øre, så mente vi at det skulde være såpass hjelp for fabrikkene at den skulde kunne greie sig.

Greve: Jeg vil støtte hr. Ryghs forslag på dette felt. Det er jo ikke så stor forskjell i de satser som det her er tale om, og her har vi heller ikke hørt så meget om den spesielle konkurransen og faren ved den, når vi forrykker tollsatsene. Men det er ganske sikkert at det i grunnen er en hel by som er avhengig av disse fabrikkene, og hvis man ved å øke satsene, selv om det er ganske lite, kan hjelpe til å oprettholde den virksomheten usvekket, så bør man efter min mening gjøre det, og jeg vil stemme for hr. Ryghs forslag.

Votering:

1. Komiteens innstilling under 7. almindelig pottemakerarbeide:
 - a. uglassert, 1 kg. kr. 0,03 - bifaltes enstemmig.
2. Ved alternativ votering mellem komiteens innstilling under 7 b. - 1 kg. kr. 0,06 - og Ryghs forslag - kr. 0,10 - bifaltes innstillingen mot 25 stemmer.
3. Komiteens innstilling - Tara: Kurver 25 pct.; fustasjer og kasser 35 pct. - bifaltes enstemmig.
4. Ved alternativ votering mellem komiteens innstilling under 8 a. - 1 kg. kr. 0,15 - og Ryghs forslag - kr. 0,20 - bifaltes innstillingen mot 17 stemmer.

Alvestad: Under 8 b. optar jeg proposisjonens forslag, kr. 0,20.

Votering:

Ved alternativ votering mellem komiteens innstilling under 8 b. - kr. 0,25 - og Alvestads forslag - kr. 0,20 - bifaltes innstillingen mot 24 stemmer.

Videre var innstillet:

Klær og av vevde varer forarbeidede artikler, som ikke annensteds i tariffen er opført:

II. andre samt sydde deler dertil, om de enn ikke er fullferdige til bruk:

- D. Er stoffet forsynt med broderi (også maskin broderi) eller utstyrt med applikasjon, blonder, broderte lengder eller kniplinger eller pynt av possement, perler, silkesløifer, silketøi, skinnbesetning og desslike, eller dersom noen del av ytterstoffet (hertil ikke henregnet alminde lige kraver, sedvanlig knappeutstyr, knapphul samt almindelig kantning med bånd eller snorer) er ansatt til høiere toll enn hovedstoffet, eller dersom klædningsstykkene er forsynt med fôr av silke (hertil dog ikke henregnet innvendig linning og belegg), blir tillegget å beregne:
- a. når hovedstoffet består av bomull, lin og lignende stoffer, med et tillegg av pr. kg. kr. 1,50.
 - b. når hovedstoffet består av ull med et tillegg av pr. kg. kr. 5,00.
 - c. når hovedstoffet består av silke med et tillegg av pr. kg. kr. 12,00.

For klædningsstykker utstyrt med skinnbesetning og desslike av de under henholdsvis "Skinn C. 1.", "Skinn C. 2." og "Skinn C. 3." nevnte slags blir de anførte tillegg å forhøie med henholdsvis kr. 12,00, kr. 6,00 og kr. 1,00.

Er klædningsstykkene forferdiget o.s.v. som nu.

Kurver og kurvmakerarbeide med kvister, vidjer, rot trevler og kokostrevler samt av bast, gress, rør, siv, spån eller strå:

1. vesentlig av uavbarkede kvister, 1 kg. kr. 0,20.
2. som nu.

Krydderier:

a. umalte:

5. safran, iberegnet nærmeste innpakning, 1 kg. kr. 6,00.
6. vanilje, iberegnet nærmeste innpakning, 1 kg. kr. 4,50.
7. som nuværende 6.
8. som nuværende 7.

b. malte:

1. sennep, også tillaget, med nærmeste innpakning, 1 kg. kr. 0,75.

Lakris:

- a. i blokker over 4 kg.s vekt, 1 kg. kr. 0,10.

Votering:

Innstillingen bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

Lim:

- a. som nu.
- b. som nu.
- c. som nu.
- d. andre slags, 1 kg. kr. 0,10.

Alvestad: Jeg optar mindretallets forslag, at den nuværende sats, kr. 0,08, bibeholdes.

Statsråd Lund: Hr. Alvestads forslag er overensstemmende med proposisjonen. Lim har nu en toll på 8 øre, og flertallet i komiteen foreslår 10 øre. Jeg vil bare gjøre opmerksom på at dette er en vare som brukes i utpreget grad i håndverk og industri, ikke minst i håndverket, og av håndverk som selv meget sterkt klager over sine vilkår. Jeg må derfor anbefale hr. Alvestads forslag.

Andresen: Det er riktig som den ærede finansminister sa, at lim er en vare som brukes meget i industri og håndverk. Jeg bruker selv i mine bedrifter meget store kvanta lim. Allikevel er jeg for at den får noen tollbeskyttelse. Vi er ikke tjent med eventuelt å se at de konkurrerende norske industrier går under og at vi blir helt overlatt til utlendingene, selv når det gjelder en sådan vare.

Bergsvik: Eg vil og stydja framlegget frå hr. Alvestad i dette tilfellet, og det er av dei same grunnane som finansministeren nemnde. Det er verksemder som visseleg vil verta so mykje skadelidande, verksemder som har det vanskeleg fyrr, dersom dei får denne tollauken, at den vinning som tollauken vil skaffa etter mitt skyn vert mindre enn den skade som han gjer. Dette kann ein sjølv sagt diskutera um, men det er no mitt syn, og difor røystar eg for mindretalsframlegget, det same som proposisjonen.

W. Blakstad: Jeg vil be Stortinget være opmerksom på at dette lærlimet fremstilles av læravfall fra skofabrikkene o.s.v., et avfallsprodukt som ikke har anvendelse til noe annet. Hvis vi ikke har denne limfabrikken her som kan lage dette lærlimet, må det avfallsprodukt selges til utlandet, og da får man ytterst lite for det. Dette har derfor ikke noen liten betydning, særlig for skofabrikkene. Dertil tror jeg det er en overdrivelse når det sies at dette pålegget vil vanskeliggjøre bl.a. håndverket. Det lim håndverkerne bruker for å lime sammen stoler og border o.s.v., inngår ikke som noen svær utgift i fabrikkasjonen, så jeg tror det er en overdrivelse at man spesielt av hensyn til håndverket ikke bør legge på tollene her. Konkurransen fra utlandet i dette tilfelle er så stor, at det er fare for at denne bedrift kanskje må nedlegges, fordi den ikke lønner sig.

Lorents Hansen: Jeg tilhører mindretallet her og vil anbefale at vårt forslag blir vedtatt. Jeg finner nemlig ikke noen som helst

grunn til noen forhøielse for dette produkt. Det er ikke tvil om at det har sin betydning, ikke bare for fabrikken men også i hver eneste liten bedrift hvor der foregår snekkerarbeide og det som står i forbindelse med det, brukes der ganske meget av dette produkt, og enhver fordyrelse vil også ha sin betydning for dem som arbeider i de virksomheter. Jeg tror ikke det er noen saklig grunn som skulde tilsi at man går til en forhøielse på dette produkt.

W. Blakstad: Jeg vil få lov til å gjøre opmerksom på at man også har hornlim, og det er vel det som vesentlig brukes av håndverkerne. Lærlim er en meget sterkere vare og har som følge derav også en høiere pris, så det er grunn til å øke tollsatsen her.

Alvestad: I tolltariffen er det bare en sats enten det er hornlim eller lærlim. Gjennomsnittsprisen for denne vare er 90 øre, så det er en ganske pen beskyttelse man nu har.

Votering:

Ved alternativ votering mellom innstillingen - 10 øre - og Alvestads forslag - 8 øre - bifaltes innstillingen mot 48 stemmer.

Videre var innstillet:

Metaller:

II. i arbeide:

C. av jern:

5. skruer, blanke eller forsynt med overdrag:

a, b, c, d som nu.

Anm. som nu.

8. bolter med eller uten møtrikker samt skruer, ikke annensteds nevnt, klinknagler, splittnagler, båndjernforbindere (buckles), møtrikker, klink plater, klinkringer, også forsynt med overdrag: a, b som nu.

13. ovner, kaminer, komfyrer, varmeapparater og kokeapparater, som ikke inngår under "Elektriske apparater etc. i", ribberør, radiatorer, kaloriferer, kjeler av støpejern for damp- og vannopvarmningsanlegg, støpte gryter og panner, støpte vaffeljern og lignende, støpte stekejern, støpte kjeler, kopipresser, klæsruller, pumper for håndkraft, luftventiler og ventilasjonsvifter, gelendere og gittere, vinduer med eller uten glass, høihekker, hjul til trillebører og vogner, ikke annensteds nevnt, vognbøssinger, vognlagere (lagerbokser), almindelige vognakseltapper og vognaksler (greaseaksler), fustasjer, tønner, blokker og saksekroker, kauser og hegder, takkelkroker, sjakler, kjettinglåser, skjøteklaver, skjøteklamper, nokkeklaver, nokkeringer, taustrammere (virestrammere) og rogafler, hydranter

samt deler av disse gjenstander, forsåvidt de ikke annensteds er nevnt:

- a. emaljerte ovner, kaminer og komfyrer samt emaljerte deler derav, 1 kg. kr. 0,10
- b. ellers, 1 kg. kr. 0,05.

Presidenten: Her skal under litr. a. tilføies: "vinduer med eller uten glass", idet disse ord utgår under 13.

Statsråd Lund: Jeg må be om undskyldning for at jeg optar tiden, til tross for at der foreligger en enstemmig innstilling, men selv om saken ikke er så svært stor, synes jeg - undskyldt at jeg sier det - næsten det er karakteristisk. Her er sammenhengen den, at dette gjelder vinduer med eller uten glass, som det heter. Det gjelder vinduer av stål, men det gjelder også vindusrammer av det simpleste jern, som brukes i uthusbygninger eller hvor det måtte være, og det som er begrunnelsen for at man foreslår en forhøielse her fra 5 til 10 øre, det er efter komiteens anførsel følgende: Det er oplyst at den fabrikk som søker, sier at den har opprettet en avdeling for fabrikasjon av sådanne vinduer, og så anfører komiteen: "Det viser sig at stålvinduer vinner stadig større og større utbredelse, særlig i fabrikkbygninger men også i boligbygning," - i parentes bemerker jeg at det gjelder alle slags selv de simpleste jernrammer, - "og efter komiteens mening kan det derfor være grunn til ved noen tollforhøielse å støtte denne begynnende industri." Jeg kan ikke egentlig si at efter min opfatning er det noen grunn til å komme med tollforhøielse, fordi det brukes mere og mere i boligbygning og i alle slags bygninger. Jeg skulde tro at akkurat det motsatte skulde være tilfellet. Og nu er vi så heldig at ved en misforståelse er i innstillingen denne betegnelse "vinduer med og uten glass, ikke kommet inn på sin rette plass, for hvis man leser innstillingen, efterat den er kommet inn på sin rette plass, vil man se at disse vindusrammer føres der inn under følgende spesifikasjon: "emaljerte ovner kaminer og komfyrer samt emaljerte deler derav." De føres altså inn under den meget høiere sats som er satt for emaljerte varer, og det er altså de simplest mulige vindusrammer av jern eller stål som brukes i boligbygning. Jeg forstår ikke det kan være riktig å gå til en sådan tollforhøielse her, men jeg finner det nytteløst å opta forslag mot en enstemmig komiteinnstilling.

W. Blakstad: Jeg kan innrømme at den ærede finansminister har noen rett. Det er ikke komiteens opfatning at man skal legge toll på de simpleste sorter vinduer. Det er stålvinduer til boligbygning som det her er tale om, og jeg skal gjerne innrømme at komiteen ikke har vært opmerksom på å føre dem op under et særskilt nummer, og da vil det ikke ramme annet enn det som anvendes i boligbygning. Det er sikkert at det får større og større anvendelse. Hele Vinmonopolets anlegg i Østre Aker har kjøpt for 100 000 kroner av disse vinduer, så det er ikke noen liten artikkel. Jeg synes det er full grunn til å støtte denne industri, for det er et såvidt stort marked her i landet at disse to fabrikk visstnok - ved siden av andre ting - kan ha en betydelig støtte i sin fabrikasjon. Så vil jeg anbefale dette. Men jeg vil også forat ikke de simple

støpejernsvinduer som brukes i fjøs og uthusbygninger og til dels i fabrikker, skal bli belastet med denne toll, foreslå at posten deles i to, således at stålvinduer til husbygninger får 10 øre og de andre den gamle sats.

Alvestad: Jeg kan ikke med min beste vilje erindre at det spørsmål som er bragt frem her av finansministeren, har vært behandlet i komiteen. Det vi behandlet i komiteen, var en forhøielse av tollen på emaljerte ovner, kaminer og komfyrer. Dette har jo, såvidt jeg husker, også departementet foreslått og "komiteen slutter sig under tvil til departementets opfatning for dette punkts vedkommende", står det her i innstillingen. Så hvis de vinduer som statsråden nevnte, kommer inn under de satser, så mener jeg det er riktig at saken går tilbake til komiteen, eller at vi får fastslått at det for vinduer fremdeles skal være den samme tollsats som den vi har hatt før. Jeg har ikke noen oversikt over den graderingen av vinduer som hr. Blakstad gjorde sig til talsmann for, stålvinduer eller jernvinduer, i vinduer som brukes til beboelseshus og i vinduer som brukes til fabrikker. Jeg tror det blir vanskelig å skille dem. Men hvis det også legges forhøiet toll på her, så vilde jeg helst sett at denne sats gikk tilbake til komiteen. Jeg har kun stemt for at emaljerte ovner, kaminer og komfyrer skal ha høiere toll.

Statsråd Lund: Saken er ganske enkelt den, at det kalles stålvinduer av vedkommende fabrikk, men det er jo klart, at det som er i disse rammer, det er ikke stål, det er jernrammer. Og å skjelne her mellom stål og jern i tariffen, det er ganske ugjennemførlig, og likeledes hvorvidt det brukes til boligbygg eller ikke. Og efter de opplysninger som nu er fremkommet, vil jeg derfor henstille om ikke komiteen kan frafalle dette. Så får man se på det til neste år og la disse vinduer bli stående der hvor de stod før denne rettelse kom i konklusjonen.

Bergsvik: Eg har den same meining som den hr. Alvestad heldt fram. Det har ikkje vore min tanke å røysta for dette her, og eg vil difor tilråda det siste som finansministeren sa, at dette vert ståande i år, og so får ein heller sjå på det til neste år. Eg talar berre for meg sjølv. Men eg vil røysta for det. Eg går ut frå at finansministeren no, etter den studnad han har fått, vil taka upp framlegg um at denne sats vert ubrigda.

W. Blakstad: Når det viser sig at man er i så sterk tvil, og mener det kan bli vanskelig for tollvesenet å skille mellom disse vinduer, så vil jeg også gå over til finansministerens forslag, idet jeg går ut fra at man da kommer tilbake til saken neste år. Så får departementet tid nok til å granske hvorvidt det går an å skille disse to arter av vinduer fra hverandre. Jeg går ut fra - hvis ingen av de øvrige komiteemedlemmer uttaler sig i motsatt retning - at det kan betraktes som komiteens endrede innstilling at de nugjeldende satser blir gjeldende.

Presidenten: "Vinduer med eller uten glass" skal altså stå hvor disse ord stod fra først av med en toll av kr. 0,05.

Lykke: Under dette samme nummer kommer radiatorer. Der har A/S Norsk Bøttefabrikk i Trondheim andratt om en liten tollforhøielse for platejernsradiatorer. Tollen er nu 5 øre, en sats som kan passe for disse tunge radiatorer som man brukte før. Men for de lette radiatorer, som fabrikkene har fått en ganske stor omsetning av, blir en tollsats på 5 øre for lav. Det har vært fremme her før også, og er blitt avslått hver gang, så jeg skal ikke opta noe forslag, men jeg vil henstille til departementet å se på om det ikke virkelig er grunn til å skille ut og gjøre en forskjell på radiatorer av forskjellige typer, enten de er laget av jern eller stål eller av forskjellige andre materialer. Jeg tror det er grunn til å gjøre en forskjell, og jeg vil henstille til departementet å ta det under overveielse.

Votering:

Innstillingen bifaltes enstemmig.

Andresen: Nummerne 466-467-468 omhandler angler og fiskekroker av forskjellig slags. Nu er jeg klar over at det naturligvis ikke kan nytte uten videre å opta et forslag om toll på fiskekroker, men jeg tror at det kanskje vilde være gunstig om departementet til et annet år tenkte med en viss velvilje på det. Det høres ganske visst ut som om det er å fordyre et av fiskernes redskaper, men jeg tror ikke at det i virkeligheten er tilfellet. Fiskekroker er en stor norsk spesialartikkel, som eksporteres til mange land. Men disse land beskytter sig nu med stadig høiere tollsatser og stenger sig av for de norske fiskekroker, samtidig som de driver en vill konkurranse på det norske marked. Der har f.eks. England, som jo også har ikke så ganske ubetydelige fiskerier, lagt en toll av 20-25 pct. av verdien på fiskekroker, Frankrike 15 pct., Amerika hele 45 pct. og Syd-Afrika, som ikke har noen egen industri i det, har helt op til 80 pct., mens vi ligger fullstendig åpent for disse konkurrenter i England, i Spanien, i en rekke land. Og jeg vil gjøre opmerksom på at 80-90 pct. av fiskekrokene verdi utgjøres av arbeidslønninger. Så det spiller en ganske betydelig rolle at den bedrift der oppe på Gjøvik, som beskjeftiger i sin fiskekrokkfabrikk 5 a 600 mennesker, holdes gående. Nu har en søsterindustri av den bedrift for noen år siden fått tollforhøielse på økser og på holzskruer. Det kunde da kanskje ha sin interesse å se litt på hvordan prisutviklingen har vært der. Prisen på holzskruer er gått ned, sådan at den ligger ca. 40 pct. under hvad den var i 1927 da de fikk tollbeskyttelse, og det til tross for at prisen på skruetråd for fremstilling av disse skruer er steget fra 160 til 194 kroner pr. tonn, altså over 20 pct. høiere for råmaterialet, og arbeidslønnen er bare gått ned med 10 pct. i disse 6 år. Allikevel er det ferdige fabrikat gått ned meget betydelig, og alle er fornøid, både leverandørene og kundene. Økser, som også fikk toll i 1927, er redusert sådan at prisen på økser i 1927 var 31 pct. høiere enn idag, og det til tross for at øksejern og øksestål bare er gått ned med mellem 5 og 15 pct. og arbeidslønnen gått ned med 10 pct. Så man ser at det at de får en større omsetning, gjør at de går nedover i prisene allikevel. Og dette er jo industrier som beskjeftiger en mengde arbeidere.

Imidlertid er jeg klar over at departementet vil måtte overveie det der med fiskekroker. Jeg vil ikke opta noe forslag om

det, men jeg vil forsøke om mulig å forberede sinnene litt på at det ikke kan være noe ubetinget gunstig for den norske fiskeribedrift, om den norske fiskekrokindustri må flytte til utlandet og basere sig på de markeder som nu stenger sig for den. For det er jo klart at det spiller en så stor rolle for den at den kan ikke la sig dumpe igjel på sitt hjemmemarked og stenges ute på sine eksportmarkeder. Men så er det en noe nyere artikkel, nemlig fluekroker, som de har tatt op. Det er jo en kostbar artikkel, som vesentlig brukes til sport, altså en slags luksus. Der er tollen nu 30 kroner for 1 kg. På 1 kg. går det noe sådant som 2 000 fluer i gjennomsnitt efter statistikken, og det skulde altså da ikke bli meget på hver flue. Jeg er selv ivrig fluefisker, og med 1 kg. fluer antar jeg at en mann klarer sig omtrent et helt liv, selv om det er nokså langt. Og det skaffer jo en mengde arbeide forholdsvis, for alle disse fjærene skal jo knyttes på med hånden, og det kan dessuten også gjøres i adskillig grad som hjemmearbeide, så det egner sig som en slags hjemmeindustri for befolkningen der oppe omkring fiskekrokkfabrikken. Fabrikken har søkt om en verditoll, men det antar jeg at man nødvendig vil innlate sig på, så jeg antar at det må være bedre å foreta en forhøielse av vektollen, selv om det er meget som taler for verditoll i dette tilfelle, hvor jo prisforskjellen mellem en lakseflue og en almindelig ørretflue f.eks. kan være meget stor. Jeg vil tillate mig å opta forslag om at tollene under l.nr. 467 forhøies fra 30 til 50 kr. Det blir jo en bagatell på hver enkelt som bruker disse fluer. Av den almindelige erhvervsfisker langs kysten brukes de jo ikke.

Presidenten refererte Andresens forslag.

Alvestad: Jeg vil ikke forlenge debatten. Men jeg vil bare si at hr. Andresens forslag kommer i en noe eiendommelig belysning sett på bakgrunn av, at ved kongelig resolusjon har et firma som forarbeider den slags fluekroker, fått tollettelse for innførsel fra utlandet av fluekroker til bruk ved fabrikasjon av fiskesluk. Så det synes å være den samme forvirring her som ellers i tollspørsmål.

Votering:

Andresens forslag under l.nr. 467 b under Metaller blev mot 24 stemmer ikke bifalt.

Videre var innstillet (endret innstilling):

Metaller:

II. i arbeide:

C. av jern:

15. skibsankere, dregger, kjettinger og lenker:
a. vridd, kortlenket kjetting til snekjeder, hvis ledd ikke overstiger 6 mm. i diameter, 1 kg. kr. 0,05
b. annet, frie.

Votering:

Komiteens endrede innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

17. badekar, bindingsverk og takverk til bygninger, broverk, dører, ikke annensteds nevnt, fontener, kasser, gravminner, kjøkkenvasker og servantvasker (støpte) samt kloakksluk og kopper til samme, krybber, kumlokk, kverner for håndkraft, forsåvidt de ikke går inn under Metaller II. C. 23, lodder, lyktepeler og peler til elektriske lamper og ledninger, mortere, persiener, pissoarer, plater (støpte), porter, retorter, rister, spjeld, takrenner, trapper, vridemaskiner samt deler av disse gjenstander, forsåvidt de ikke annensteds er nevnt, 1 kg. kr. 0,03.

Nøtter:

- a. som nu.
- b. valnøtter, 1 kg. kr. 0,20.
- c. som nuværende b.

Ost, 1 kg. kr. 0,45.

Osteløpe, normal, samt ostefarve, 1 kg. kr. 0,15.

Papir og papp samt arbeider derav:

- - - - -
3. papp, ufarvet eller farvet i massen, pakk-, kardus- og makulaturpapir samt kulørt papir til tapeter, 1 kg. kr. 0,03.

- - - - -
6. a. som nu.
 - b. som nu.
 - c. blanketter, vignetter etiketter, anbefalingskort, avertissementsskilter, handelsannonser, selskaps-spill og lykkønskingskort, forsåvidt de ikke inngår under den høiere sats for litografiske arbeider i to eller flere farver, esker, foldeesker, mapper og lignende emballasje med konvolutter tillikemed papir eller kort, klædningsstykker av papir, også med påklistret flor eller annet tøy, 1 kg. kr. 0,50.
6 b og c fortolles med nærmeste innpakning.
- - - - -

14. papir og papp, andre slags, som ikke inngår under forannevnte satser, herunder også kromo-, glans-, glacè-, kunsttrykk- og annet bestrøket papir, karton eller papp samt pergamyn, greaseproof, pergamentpapir, forsatspapir, overtrekkspapir og fernissert, oljet eller på lignende måte behandlet papir, 1 kg. kr. 0,08.

Perler, ekte og uekte, hvorunder glassflusser:

- a. som nu.
- b. andre i eller uten forbindelse med annet materiale (tøier eller ferdige klædningsstykker, hvor tøiet er det overveiende, undtatt), med nærmeste innpakning, 1 kg. kr. 5,00.

Pipehoder, tobakkspiper, pipeslanger, cigarmunnstykker (undtagen av rav), uten hensyn til materialet, med eller uten beslag og annet tilbehør samt med eller uten futteraler:

- a. som nu.
- b. andre, med nærmeste innpakning, 1 kg. kr. 1,00.

Silke, herunder kunstig silke og arbeider derav og av andre spinnestoff eller metalltråd i forbindelse med silke, ikke nevnt annensteds:

-
5. vevde varer ellers, trikot- og nettstoff, trikot- og nettvarer, også med søm eller utstyr:
 - a. av natursilke:
 1. varer av silke alene, eller av silke sammen med metalltråd eller med garn overspunnet med metalltråd eller silke, eller av de nevnte varer i forbindelse med inntil 20 pct. annet spinnestoff, samt fløiel og plysj, hvis rett side helt består av silke, 1 kg. kr. 12,00.

Votering:

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet (endret innstilling):

Skinn og huder:

-
- C. med hår- eller fjærbedekning for buntmakerarbeide:
 1. sobel, mår, hermelin, chinchilla, hvitrev, sølvrev, blårev, sortrev (naturell), breitschwanz:
 - a. uberedte, 1 kg. kr. 25,00.
 - b. beredte, løse, 1 kg. kr. 50,00.
 - c. beredte, sammensydde, 1 kg. kr. 75,00.
 - d. beredte, i arbeide, buntmakerarbeide, 1 kg. kr. 150,00.
 2. bever, ilder, skunk, nerts, andre slags enn japansk, kolinsky, muldvarp, gråverk, alle krøllhårede lam- og geitkidskinn med undtagelse av breitschwanz:
 - a. uberedte, 1 kg. kr. 15,00.
 - b. beredte, løse, 1 kg. kr. 30,00.
 - c. beredte, sammensydde, 1 kg. kr. 50,00.
 - d. beredte, i arbeide, buntmakerarbeide, 1 kg. kr. 80,00.
 3. andre slags:

- a. uberedte, 1 kg. kr. 1,00.
- b. beredte, løse, 1 kg. kr. 3,00.
- c. beredte, sammensydde, 1 kg. kr. 6,00.
- d. beredte, i arbeide, buntmakerarbeide, 1 kg. kr. 14,00.

Anm. Der tas intet hensyn til sammensyning eller lapning som kun har til hensikt å gjengi skinnets sitt naturlige utseende.

Beredte haler samt gjeteplater og kiddkryss fortolles som beredte løse skinn. Kunstige haler fortolles som beredte sammensydde skinn.

Hatter og huer helt eller delvis av pelsverk av de under postene 1 og 2 nevnte skinnsorter fortolles som buntmakerarbeide og av de under post 3 henhørende skinnsorter derimot som "Hatter og huer".

Skinnpelser og klædningsstykker foret med pelsverk samt annet buntmakerarbeide forbundet med klæde eller annet materiale fortolles med hele sin vekt som buntmakerarbeide.

Votering:

Komiteens endrede innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

Sopper, spiselige, såsom champignoner, morkler, trøfler og annet, med nærmeste innpakning, 1 kg. kr. 0,50.

Votering:

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

Tre og trevarer:

II. alle andre trevarer, som ikke annensteds er opført:

- h. kryssfiner og møbelplater, 1 kg. kr. 0,06.
- i. som nu.
- k. uforarbeidede staver av bøk, 1 kg. kr. 0,02.
- l. andre uforarbeidede trevarer, der alene kan betraktes som o.s.v. som nuværende litr. k.

Statsråd Lund: Komiteens flertall har her under 11 k. avveket litt fra proposisjonen, mens et mindretall, som man vil se, holder på denne. Man kan kanskje si at det ikke er noen stor sak, men ialfall bryter man her med alle prinsipper som hittil har gjeldt, såvidt jeg kan forstå, for vår tollpolitikk, for her foreslår man innførelse av toll på uforarbeidet stav, altså bare saget materiale. Alt saget materiale ellers her i landet er jo helt tollfritt, men her innfører man en toll for dette ubearbeidede råemne. Det er imot alt hvad der hittil har gjeldt og mot alle våre

prinsipielle opfatninger hittil, som der vel ikke har vært noen synderlig stor tvil om. Og dette gjøres for å beskytte en fabrikk som lager de dunker som brukes til margarin. Jeg kan ikke forstå at det er riktig at man imøtekommer denne fabrikkens andragende her og legger en toll på råvarer på den måte - på råvarer som til og med skal brukes til fremstilling av margarindunker. Jeg vil anbefale proposisjonen, som mindretallet har sluttet sig til.

Lorents Hansen: Mindretallet består av formannen, hr. Alvestad og mig, som har sluttet oss til proposisjonen. Jeg må erklære mig enig med finansministeren i det han har uttalt her. Jeg synes det er ganske urimelig at man skal legge toll på en vare som benyttes til disse smørdunker, som brukes ikke bare i margarinfabrikkene, men i stor utstrekning i det hele land i meieribedriftene. De bedrifter arbeider allerede nu nokså tungt. Således må melkeprodusentene levere sin melk til meieriene i stor utstrekning for en pris av 7-9 øre kiloen og deromkring, og jo dyrere den emballasje som skal benyttes til smøret, blir, dess mindre blir det også for leverandørene. Det er ikke bare fordyrelsen av selve råproduktet her, men det er også den fordyrelse som kommer til ved fraktutgiftene på lange avstander, når disse smørdunker sendes utover til de forskjellige kanter av landet, ikke minst til den nordlige del av landet. Jeg må anbefale mindretallets forslag her, som jeg tror er det riktige.

Alvestad: Prinsipper i tollspørsmål nu for tiden er vel nærmest luksus, men her er virkelig et av de få tilfelle, hvor finansdepartementet har opdaget den luksus som heter prinsippet om tollfrihet for en råvare. Jeg var derfor så flott i komiteen, at jeg tillot mig å stemme for fortsatt tollfrihet for råmaterialet til disse smørdunker, og jeg akter også å gjøre det her idag, og hvis ikke proposisjonen er optatt av andre, så optar jeg proposisjonens forslag om at bøkestaver fremdeles skal være tollfri. Bøk er jo en tresort som vi her i landet ikke har overflod av. Jeg tror at den bøk som vi har, kan bli benyttet, selv om der fortsatt blir tollfrihet for disse varer, så jeg har ingen frykt for at den vil råtne og gå til grunne, hvis den ikke får noen tollbeskyttelse. Jeg optar derfor proposisjonen på dette punkt.

Bergsvik: Eg høyrer til fleirtalet som går med på denne vesle toll på 2 øyre. Fleirtalet er herrane Andresen, Arvesen, Bergsvik, Hornsrud, Moseid og Rygh - det er soleis samansett av folk av alle fraksjonar, so denne tollsatsen er tolleg upolitisk. Grunnen til at me går med på dette er den, at dette er i grunnen ikkje sjølve råmaterialet - bøkekubb skal framleies vera fri etter det eg kann skyna; det var no spurt direkte um det, men ein kann vel kalla dette eit halvfabrikat. På den ferdige stav er der som me veit ein toll av 5 øyre, etter det eg hugsar i farten, og det arbeidet som ligg millom dette og den ferdige stav er ikkje mykje, so ein toll på 2 øyre på dette halvfabrikat er ikkje ein grand meir vern etter måten for det arbeid som der vert gjort, enn det dei har på den ferdige stav. Er dette gale, so er det difor gale etter mitt skyn å leggja sopass toll på den ferdige stav ogso. Slik ser eg det. Eg vil og gjera merksam på at skogdirektøren og Norske Melkeprodusenters Landsforbund har tilrådd dette. Det som er grunnen for skogdirektøren, er at det vil hjelpa til å nytta ut meir

dei materiale som me har her i landet, og når ein veit kor vanskeleg det er i skogbruket no for tida, kann eg ikkje skyna anna enn at denne vesle tollen her må ein kunna vera med på.

Moseid: Det var en veldig salutt den ærede finansminister avleverte i anledning av denne lille tollsats på 2 øre. Det dreier sig ikke her som finansministeren sa, om en råvare men om et halvfabrikat som kan fremstilles her i landet, men som også er gjenstand for innførsel. Hr. Bergsvik har gjort rede for at denne lille tollforhøielse er anbefalt av skogdirektøren, av Landbruksdepartementet og av Melkeprodusentenes Landsforbund, så alle de som her er sakkyndige og har satt sig inn i spørsmålet, er på den rette side. Jeg skal ikke opta tiden med noen lengere debatt. Jeg skal bare gjøre opmerksom på at også hr. Nerdrum tilhører flertallet. Hans navn er ved en feil uteglemt.

Rønnevig: Jeg kan ikke skjønne at det skal være nødvendig i dette tilfelle å bryte på et av de helligste prinsipper man har hatt her, å lette adgangen til råvarer så langt som det er mulig. Tønneindustrien spiller ikke så liten rolle på Vestlandet, både som hjemmeindustri og som industri for større bedrifter. En del av disse bedrifter søker også å fremstille spesialvarer av bøk, og ved den bestemmelse man her søker å få istand, vil man gjøre dette vanskeligere. Jeg vil advare mot innstillingen, og jeg vil anbefale at proposisjonen blir vedtatt.

W. Blakstad: Jeg har i dette spørsmål resonnert på samme måte som departementet. Jeg mener dette er et råmateriale som innføres til landet, og da å belegge det med toll strider jo mot de almindelige prinsipper som man går ut fra ved tollbehandling, så jeg vil fraråde at man her legger disse 2 ørene på denne staven.

Moseid: Her kommer vi op i en av de skjønnsavgjørelser som faller svært forskjellig ut efter som man ser på spørsmålet om råvarer. Som bekjent er det en nokså vanlig foreteelse at industriens menn oppfatter alle produkter som benyttes i industrien, som råvarer, men det er jo ganske galt. Det er jo mange av de varer som benyttes i industrien, som er høit foredlede varer, f.eks. de fleste landbruksvarer. Det er ikke riktig å betegne disse som råvarer, og her i dette tilfelle er det heller ikke riktig å betegne denne stav som råvarer. Det er et halvfabrikat, det er gjenstand for bearbeidelse før det fremstilles ved fabrikkene i den stand som det her er tale om. Og hvis man her skal tale om de "helligste prinsipper", må det være dette gamle prinsipp vi kjenner så godt her, at når tollbeskyttelse kan tjene til noen hjelp for arbeidslivet, i skogbruket f.eks. og i sagbruksindustrien, så skal man bekjempe den, men hvis den tjener til hjelp i den videre utviklede industri, så skal man støtte den. Jeg er ikke enig i det prinsipp. Der skal være likhet for loven.

Lykke: Jeg vil for det første si at Stortinget er nokså uheldig stillet når det får dette servert en eftermiddag, og skal behandle det neste eftermiddag, og disse forskjellige detaljer som komiteen til dels synes å kunne, dem kan ialfall ikke vi ha lest og satt oss inn i alle sammen. Jeg har forsøkt så godt som mulig å følge med her, og jeg har også lest innstillingen, men ved det at man savner

numre mange steder, er det nokså broget å finne frem. Når jeg nu hører det som tales her om tollen på disse tønnestaver, så vil jeg bare - jeg vil ikke ha uttalt mig hverken for eller mot, det er mulig det er riktig det som foreslåes i innstillingen - minne om at vi kjempet meget energisk for den norske skogsdrift under Englandsforhandlingene for å få norske kassebord, selv om de var noe forarbeidet, inn til en lavere toll og få den bundet for 3 år. Og det lykkedes oss. Men vi blev også møtt med dette at det var halvfabrikat, mens vi holdt på at man måtte betrakte det som råvare. Og det lykkedes oss å få en lavere toll. Hvis engelskmennene nu ser at vi legger toll på bøkestav til tønner, hvor står vi da neste gang?

Lorents Hansen: Hr. Moseid har erkjent at dette er et uferdig produkt, og skal det ene produkt i skogsbedriften tollbeskyttes, så må det vel gjelde de andre også, kassebord f.eks., således som hr. Lykke nevnte, og bjerkebord. På de steder i landet hvor vi har meget bjerkeskog, foredler man bjerke i stor utstrekning. På våre kanter f.eks. skjæres bjerken op om vinteren oppe i bygdene, og den benyttes dels i industrien og dels til fiskekasser som brukes i fiskeværene, hvor der eksporteres fisk. Er det nødvendig at disse bøkestavene skal tollbeskyttes, må det samme også gjelde for de andre skogsprodukter, det må gjelde for bjerke, gran og furu og alle andre skogsprodukter. Det synes jeg er ganske rimelig, så hvis Stortinget vedtar en tollbeskyttelse for uferdig bøkestav, så må man være forberedt på at vi neste år kommer og sier at vi vil ha tollbeskyttelse på de produkter vi er interessert i. Det synes jeg er ganske naturlig.

Nerdrum: Det er på det rene at det dreier sig om et halvfabrikat. Det arbeide som beskyttes, det er det som består i å skjære op stavene. Det som for mig har vært det avgjørende moment, det har jeg ikke hørt bli nevnt her, og derfor vil jeg gjerne nevne det. Det er oplyst at konkurransen fra utlandet, særlig fra Danmark, er så sterk at våre to fabrikker ligger under, idet nemlig de danske bøkestavprodusenter har organisert sig og yder en eksportpremie. Jeg vet ikke hvor usedvanlig man kan si at denne tollsats som nu foreslåes, er, men ialfall er det sikkert at den søker å møte usedvanlige forhold og usedvanlig konkurranse for en norsk industri. Den kjemper, står det, med en eksportpremie fra de danske bøkestavprodusenter.

Moseid: Det forholder sig som hr. Lorents Hansen var inne på, at i andre land har man gått til beskyttelse på denne måte overfor også andre trevarer i halvfabrikater, f.eks. i England og i Sverige. Der har man gått langt videre. Men det som foreligger her, er den spesialartikkel som det her er tale om og som nettop advokat Nerdrum har gjort opmerksom på er gjenstand for en import fra Danmark som undergraver de norske virksomheter. Det er helt uberettiget her å tale om noen høi beskyttelse. Beskyttelsen på den ferdige stav er 5 øre og på den uferdige 2 øre, altså en meget rimelig beskyttelse.

Bergsvik: Eg vil taka upp att det eg sa i stad, at det som har vore avgjerande for meg og eg trur for fleirtalet, det er at det i røynda ikkje er noko samsvar millom den toll ein har på den ferdige stav og den toll som ein har på dette halvfabrikat. Det arbeid med å skjera dette upp frå desse stokkane som det gjeld, til stav, det

er ikkje so serleg mykje arbeid. Det arbeid ein har med å skjera dei til kubb og til dette halvfabrikat, er faktisk umlag det same. Til det kjem at det har vore vanskelegare og vanskelegare å få avhenda den norske bøk. Kann ein få litt toll på dette som er ferdiggjort, vil det, samstundes som det er ein studnad for denne verksemda, hjelpa avsetninga av det norske produkt av bøk. Desse ting er det som har gjort at det store fleirtal i nemnda har gått til dette, etter at me har prøvt å setja oss inn i saka, og eg kann ikkje segja anna enn at det undrar meg at denne vesle tollauken skulde møta slikt veldig motstand, når det er so stort fleirtal for han i nemnda.

Alvestad: Jeg er ikke bøkker, jeg er bare baker jeg, men jeg tror dog at jeg har like god greie på denne tønne- og dunkefabrikasjonen enn mange av de "bøkkere" som har vært oppe og snakket om arbeide og arbeidsforholdene, enten det gjelder råvarer eller halvfabrikater. Hvem er det som innfører det her til landet, og hvem er det som bearbeider det videre? Jo, det er norske arbeidere det. Det kan ikke være dansker som kommer inn i landet og bearbeider disse stavene. Og når hr. Moseid snakker om å forringe arbeidsmulighetene for norske arbeidere, så er det sant for så vidt som det gjelder arbeidere ved disse to fabrikker som søker om det, men de andre bøkkere ut over landet som ikke arbeider i disse fabrikker, men allikevel arbeider med dette halvfabrikat for å gjøre det til et ferdig fabrikat, til at det skal bli dunker og tønner. Så hvad man gjør, så blir jo arbeidet i landet. Det er bare spørsmål om hvorvidt man skal fordyre dette råmaterialet og halvfabrikat som hittil har vært tollfritt, eller om Stortinget her vil ta parti for denne fabriks arbeide fremfor de andre. Det får da Stortinget gjøre. Jeg for min part har ikke noe med å ta parti for den enkelte bedrift når vi behandler tolltariffen.

Sjøli: Den forrige taler sa at han ikke var bøkker. Jeg får tilstå at en av de få ting jeg har lært i verden, det er å være bøkker. Jeg har virkelig gått i bøkkerlære. Det har nu ikke meget med denne sak å gjøre som vi behandler her. Når jeg har forlangt ordet, var det fordi jeg vil advare mot at man skal gå og innbilde sig at man støtter skogbruket med det man her tenker å foreta sig, med den tollbeskyttelse det her er tale om. Skal man støtte skogbruket, tror jeg man får gjøre det på en annen måte. Den eneste måte man kan støtte skogbruket på, når det gjelder tollbeskyttelse, måtte være ved å prøve å opelske bøkeskog her i landet. Den er det i grunnen lite av. Jeg har ikke sett bøkeskog mere enn på ett sted, og jeg synes det er lite. Det var en svenske som eide den også.

Moseid: Hr. Alvestads resonnement er ikke riktig. Forholdet er at vi har toll på forarbeidet stav. Nu undgår danskene å betale den tollen ved å importere forarbeidet stav, og tar selv arbeidet i Danmark i steden for at vi skal ta det her. Det er ganske riktig at det ikke er noe videre bøkeskog i Hedmark, men det er nok bøkeskog i landet til å tilfredsstille det behov vi har.

Tveit: Som ein ser, har denne sak vore lagd fram for Norske Melkeprodusenters Landsforbund, og når eg har vore med å tilråda denne vesle tollen, er det for di det ikkje er noko nytt prinsipp det der, både når det gjeld forarbeidt stav og ferdig stav, det er

halvfabrikat baa tvo. Det er ikkje gagn i desse stavar fyrr dei kjem i dunkar; det er daa fyrst dei kann brukast, og me har set det slik, at um det kjem berre i skoren stav eller i uforarbeidde stavar, er det det same, det ma gjerast ferdig her. Og naar ein ogso kann skaffa sagbruka arbeid, tykkjer eg det er rimeleg, og eg trur det er rett at desse tollsatsane pa 2 øyre her og 5 øyre for det ferdige produkt staar nokolunde i samhøve med kvarandre. Kanskje 3 øyre her hadde vore det rettaste. Men me har set det slik at stav er eit halvfabrikat, og det er fyrst naar det kjem i ferdige dunkar, at me kallar det for ferdig vare.

Votering:

1. Komiteens innstilling under "Tre og trevarer", 11. k, - bifaltes mot 37 stemmer.
2. Resten av innstillingen under 11 bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

Vin, ogsaa inneholdende kinin og andre medikamenter:

1. pa flasker:
 - a. musserende, 1 liter kr. 0,80.

Votering:

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet (endret innstilling):

Vogner, kjerrer og sleder:

1. a. personautomobiler samt karosserier og understell til disse; motorvelocipeder; tilhengervogner til personautomobiler, side- og tilhengervogner til motorvelocipeder; hjul og vinnskjermer til personautomobiler, motorvelocipeder, tilhengervogner til personautomobiler, side- og tilhengervogner til motorvelocipeder; signalhorn og retningsanvisere til alle slags motorvogner.....a.v. 25 pct.
- b. som nu.
- c. Aksler og andre deler til automobiler, flyvemaskiner, motorvelocipeder, tilhengervogner til personautomobiler og side- og tilhengervogner til motorvelocipeder ikke annetsteds nevnt samt deler til motorer til automobiler, motorvelocipeder og flyvemaskiner.....a.v. 25 pct.
- d.e. tilhengervogner til lasteautomobiler...a.v. 8 pct.
ytterdekker til gummiringer, felgband og massivringer for motorvogner, 1 kg. kr. 0,50.

Anm. 1. Lasteautomobiler, særlig skikket til krigsbruk, automobiler og automobilunderstell, der enten er påbygget brandsprøite eller brandstige, som drives av automobilmotoren, eller her i landet blir påbygget sådanne

apparater, kan av Tolldepartementet på de nærmere betingelser som dette måtte opstille, tillates innført mot en toll av 5 pct. a.v., dog således at de ved innførselen påmonterte brandsprøiter og brandstiger blir å fortolle særskilt.

Enn videre kan Tolldepartementet på de nærmere betingelser som dette måtte opstille, tilstå tollfrihet for flyvemaskiner og deler dertil.

Anm. 2. Tolldepartementet bemyndiges til på nærmere av dette fastsatte vilkår å nedsette tollen til den for "Vogner etc. 1 b." gjeldende sats for de under "Vogner etc. 1 a. og c." hørende deler til automobiler, som godtgjøres å være anvendt ved innenlandsk fremstilling av understell til ruteautomobiler (motoromnibusser) eller lasteautomobiler. Likeledes kan Tolldepartementet på de nærmere betingelser som dette måtte opstille, tilstå tollfrihet for motorer, transmisjonskjeder, frikranser og pedaler, som godtgjøres å ha vært anvendt ved innenlandsk fremstilling av motordresiner.

Anm. 3. For budgetterminen 1933-34 kan Tolldepartementet på de nærmere betingelser, som av dette fastsettes, tilstå tollfrihet for elektriske automobiler.

Anm. 4. De nærmere betingelser for at understell til motorvogner kan inngå mot den for andre motorvogner m.v. bestemte lavere toll fastsettes av Tolldepartementet.

Andresen: Det er et mindretall som har holdt på de 18 pct. Dette dreier sig om sammensetningsvirksomheten vedkommende automobiler. Vi har ment at det må være noe av en fordel, at en del av arbeidet med biler utføres i Norge. Det synes jo i og for sig ikke å være noen urasjonell ting at en bil innføres i deler istedetfor i et stort sammensatt kollo, som en fullt ferdig bil er, og at der blir arbeide for norske mekanikere med å sette bilen sammen, skulde man vel i disse arbeidsløshetens tider sette pris på. Det er jo folk fra et fag hvor der for tiden er stor arbeidsløshet, og det er høit kvalifisert arbeide. Derfor synes vi at denne sammensetningsindustri bør beholde den beskyttelse den nu har. Det har vært anført at importen av ferdige automobiler er gått så sterkt ned, og det er riktig. Men det skyldes ikke - såvidt man kan se av statistikken - i noen nevneverdig grad denne sammensetningsindustrien. Det kommer naturligvis av de dårlige tider, av valutarestriksjoner på personbiler, av de høie valutakurser o.s.v., man sliter lenger på de biler man har, og følgelig stiger jo importen av deler, som statistikken viser. Men selv om det skulde føre derhen, at fler og fler biler blev sammensatt i Norge, får man huske på at det skaper norsk arbeide.

Statsråd Lund: Man må være opmerksom på at vår automobiltoll på personbiler i virkeligheten er en ren fiskaltoll, og nettop da den gikk over til å bli fiskaltoll, fikk vi opdeling av denne sats med forskjellige satser for personautomobiler og lasteautomobiler. Så har vanskeligheten gjeldt for deler av automobiler, og man har

nu på grunn av tekniske vanskeligheter måttet sette en lavere sats på deler av automobiler enn for ferdige personautomobiler. Vi hadde til å begynne med ingen betenkeligheter i så henseende. Vi hadde den høie fiskalsats for personbiler, men selvfølgelig fant folk ut at her var et hull som kunde utnyttes, og så vokste der i løpet av noen år op en industri som - undskyld at jeg bruker uttrykket - så å si snyltet på denne fiskalsats-beskyttelse. Man gjorde det bare på den måte, at man istedetfor å innføre personautomobilene sammensatt, ferdige, med den høie fiskaltoll som der er på dem, fikk dem sendt fra den utenlandske fabrikk i deler, pakket for sig i kasser, og så kom de inn med den meget lavere toll. Så det neste man gjorde her - det er den industri man snakker om skal beskyttes - det var at man pakket ut de kassene hvor automobilen lå i forskjellige deler, og satte dem sammen. Det var hele arbeidet. Og hvad er forholdet på grunn av denne sats og på grunn av at man på den måte kan utnytte denne fiskale sats? Jo, det er det, at efter hvert som man har opdaget det, og man da innfører personautomobiler i kasser istedetfor samlet som en hel bil, så taper den norske stat gjennomsnittlig 770 kroner pr. bil. Og det er klart - det ser man også - at det utnytter man, og så kaller man det en industri som skal fremmes, en industri som kun kan blomstre op i ly av en fiskaltollsats og for å utnytte den; og den utnyttes til skade for staten. Derfor foreslo departementet en annen ordning hvorved man kunde komme mere bort fra dette - for det er efter min mening ingen grunn til å fremelske en industri som på den måte skal utnytte en fiskaltollsats - departementet foreslo en ordning, hvorefter det for deler som kom inn på denne måte, skulde være samme sats som for den ferdige personautomobil. Jeg beklager at komiteen ikke har sluttet sig til dette, men det er altså et lite fremskritt at komiteen, enstemmig, efter hvad jeg nu hører - det skulde visst være en dissens her - har forhøiet satsen fra 18 til 20 pct. Og hvad vil det si? Det vil si at isteden for at staten, som til idag, gjennomsnittlig taper 770 kroner på enhver bil som innføres på den måte, så vil vi efter dette minske tapet til ca. 550 kroner pr. bil. Det er naturligvis et fremskritt, men jeg håper at Stortinget et annet år vil gå videre, således at staten der kan tape mindre. Jeg vil til hr. Andresens bemerkning gjøre opmerksom på at statistikken viser den ting at tolltapet her kommer ganske pent frem, idet ganske riktig på grunn av de dårlige tider og depresjonen antallet av innførte personbiler som fortolles på den vanlige måte, er gått sterkt ned, men derimot er den gått relativt meget høit op, den toll som vedkommer automobiler i deler, nettop fordi at denne "industri", som man kaller det, er blomstret op.

Presidenten: Presidenten vil foreslå tiden for de talere som herefter tegner sig vedrørende dette avsnitt, satt til inntil 2 minutter.

Votering:

Presidentens forslag bifaltes enstemmig.

Nerdrum: Jeg for min del tror ikke statsråden har full underretning om hvordan denne, som jeg mener, helt legitime sammensetningsindustri arter sig. Forholdet er at der er en rekke

bedrifter som beskjeftiger ikke få folk med virkelig å bygge sammen biler, og det er ikke så enkelt som statsråden synes å mene. Det er en rekke bedrifter her omkring byen, og det er en annen bedrift oppe på Strømmen som også til en viss grad er en sammensetningsfabrikk, idet den nemlig for en del - en mindre del riktignok - bruker importerte deler til oppbygging av vogner. Den fabrikk har visst nu erobret sig en meget vesentlig del av leveransen av busser. Det er såvidt jeg kan skjønne, en meget naturlig industri, og jeg vil få lov til å peke på at den drives en masse steder i verden, den drives f.eks. mange steder i De forente Stater, hvor f.eks. Ford-fabrikkene har sammensetningsfabrikker utover hele landet, til dels meget store bedrifter, hvor man beskjeftiger en masse mennesker. Nu har denne industri en brutto-beskyttelse på 12 pct., idet nemlig brutto-tollen på ferdige biler er 45 og bruttotollen på deler er 33 pct. - jeg tror det er de riktige tall. Det er altså en beskyttelse på 12 pct. for den industri, og det er ingen særlig stor beskyttelse i forhold til det aller meste av hvad der ydes av beskyttelse for norsk hjemmeindustri. Jeg kan ikke skjønne det kan være noen særlig grunn til å gjøre noe inngrep i den beskyttelse, så meget mer som det kan ha sin store nytte i sig selv, dette at der her er bedrifter som ligger med lager av deler o.s.v., og som på den måte gjør oss mere selvhjulpne på det område i en vanskelig situasjon. Det er en grunn til som jeg synes må gjøre departementet meget betenkelig, nettopp nu, og det er: kan det virkelig være naturlig nettopp nu å ta disse folk vekk fra deres arbeide? Jeg er ikke sikker på at det er den riktige måte å beskytte statens inntekter på, det kan lett bli utgifter for staten også av det. Forskjellen mellem flertallet og mindretallet er den at mindretallet, som består av de 3 høirerepresentanter i finanskomiteen, mener at de 12 pct. bør opprettholdes, mens de øvrige komitemedlemmer mener at det bør opprettholdes en differanse som er noe mindre. Jeg vil tillate mig å anbefale at man opprettholder de nuværende satser.

W. Blakstad: Jeg tror ikke den ærede finansminister har loddet dypt nok i de materie som vi her står like overfor. Finansministeren beklaget sig over at statens inntekter vilde gå ned. Ja, det vil nok bli tilfellet kanskje, men hvad har man igjen til gjengjeld? Man har skaffet en del mennesker i dette land arbeide. Vi kan trekke videre konsekvenser av finansministerens resonnement her. Beskatningen i vårt land er så stor - som det så mange ganger er sagt fra denne talerstol - at den dreper vårt næringsliv, vårt arbeidsliv. Og her er finansministeren inne på akkurat det samme igjen og forfekter det system. Jeg trodde at det vilde være riktigere at man gikk ned med beskatningen og lettet bedriftslivet for de byrder som det nu har, sådan at det kunde beskjeftige flere folk. Men efter finansministerens uttalelser ser det ut som om det er en opgave for staten å beskatte i den grad at det blir liggende i ruiner både det ene og det annet. På hvilken måte man skaffer menneskene i dette land arbeide, det får bli en bisak, hovedsaken er å skaffe arbeide for folk. Og dette har også andre fordeler. Ved denne sammensetningsvirksomhet opøver man folk i bilindustrien. Vi har eksempler på det ved at Strømmen mekaniske verksted, som til å begynne med satte sammen deler, nu har fått en rett betydelig

virksomhet der oppe med å bygge busser. Og det er ikke utenkelig at vi ved denne sammensetningsvirksomhet kan komme derhen at vi ialfall delvis kan komme til å bygge våre biler selv, om ikke helt så er det ikke tvil om at chassies og annet kan bygges her i landet. Det er ikke tvil om at den opøvelse våre mekanikere får ved denne sammensetningsvirksomhet ikke er verdiløs. Men det viktigste er at staten ikke får beskatte i den grad at det dreper arbeidslivet. Det er imidlertid det man vil gjøre her og ellers ved all annen beskatning, så jeg anbefaler at man her nøier sig med 18 pct. istedenfor som flertallet foreslår 20 pct.

Presidenten: De efterfølgende talere har inntil 2 minutter.

Alvestad: Jeg har vært med på innstillingen her, og jeg vil anbefale den. Det kan nok tvistes om hvorvidt 20 eller 25 pct. her er det riktige, men man forhøier tollene på delene fra effektivt 32,4 til 36 pct. av innførselsverdien, det vil si en forhøielse på 3,6 pct. Når innførselen er gått over til at det innføres biler i kasser på den måte som det er gjort, ved denne sammensetningsindustri, så har naturligvis valutatilordelingen ikke så lite å si på den utvikling, idet valutaen kontrolleres sterkt av Norges Bank. Og man rekker jo lenger med en snau tilordeling når bilene kommer inn som deler, enn når de kommer inn som ferdig produkt. Hvorvidt man her skulde gå op til 25 pct. som proposisjonen foreslår, kan det naturligvis være delte meninger om, men jeg mener at noen beskyttelse må vel også denne sammensetningsindustri ha. Hvorvidt 5 pct. er for meget, tør jeg ingen mening ha om, men det er jo en forbedring mot hvad det var før, det som komiteen nu innstiller på.

Sjøli: Når jeg forlangte ordet, var det for å lære hr. Nerdrum en ting. Han lot til å ha så god greie på disse ting. Men statsråd Lund og hr. Nerdrum snakket om to høist forskjellige ting etter mitt skjønn. Statsråden snakket om de ferdige biler som kommer hit til landet, men som er skrudd i stykker, og som man sniker sig til - for å bruke et ord, jeg vil ikke kalle det tyveri akkurat, men som de lurer sig til - å bruke den lavere toll for, fordi bilene er skrudd fra hinannen, det vil si de har lagt hjulene op i karosseriet. Det som hr. Nerdrum snakket om, var fabrikkene som setter sammen biler og har kjøpt delene. Det er jo greit, at hvis det skal fortsette på den måte som det har gått, forliser staten en masse penger nettop på disse som får bilene med hjulene oppe i karosseriet. Hvis man går ned på bryggene og ser på dem som er bilfortollere, vil man finne at det er såvisst ikke så fine fagfolk som skal til for å sette bilene sammen. Hr. Andresen sa at det var fint kvalitetsarbeide de gjorde. Den sammensetning foregår på den måte, at bilfortollerne - jeg kjenner godt bilfortollerne, en slektning av mig har vært med på det - sender et par chauffører ned til bryggen, de har ikke mer greie på å gjøre biler enn katten på sennep, men de reiser ned og setter sammen bilene, og den som er importør, sparer altså den toll som det var meningen at han skulde ha betalt. Nu, det er så stor toll på biler, så det er kanskje bra det blir noen beskyttelse på dette også, så man ikke kan snike sig frem på den måte. Det er 10 ganger så mange biler som kommer inn på den måte at hjulene ligger i karosseriet, hvorfor de kommer inn på den lave toll, som det går til de fabrikkene som man snakker om her. De fabrikker er noe ganske annet, men folk er kar om å lure sig til å få samme tollsats. De

slår av kassene der nede, disse blir liggende der, eller de selger bordene og pynter op, og så stiller de sammen bilene og kjører vekk. Derved har staten tapt disse pengene. Det må være det som statsråden snakket om, og det må vi absolutt komme bort fra, det er en uting. La oss få et skille, så de som virkelig arbeider med disse ting, kan få den beskyttelse de skal ha. La ikke andre snike sig til det de ikke skal ha.

Andresen: Jeg tror at hr. Sjøli er kommet inn på feil spor her. Det er jo ikke tale om at man tar hjulene av og legger op i karosseriet. Det går ikke inn som bildeler. Dette er en regulær sammensetningsindustri. Ford har en veldig fabrikk for det i Frihavnen i Kjøbenhavn, og General Motors har en stor fabrikk for det i Sverige. I Sverige har de bevisst fremmet dette ved å holde en lavere toll på deler for å få denne fabrikk til sig, og hvis jeg ikke husker feil, var det en ganske stor kamp mellom Danmark og Sverige om å få denne store sammensetningsfabrikk til sig. I Norge er det, såvidt jeg vet, først og fremst to europeiske merker, et fransk og et engelsk, som har regulær sammensetning i større stil. Men det går ikke derfor an å si at de lurar sig inn. Det foregår jo fullt åpent under tollvesenets kontroll dette. En annen side av saken er om man ønsker eller ikke ønsker det, om man legger hovedvekten på det fiskale, om man for enhver pris vil ha tollinntektene. Da synes jeg det er nokså interessant, og jeg vil gjerne gjøre oppmerksom på det, at under den almindelige debatt beskyldte hr. Alvestad mig for å ivre for høi toll for å skaffe inntekter, men her er det hr. Alvestad som ivrer for den høieste toll, til tross for at i dette tilfelle betyr den høieste toll mindre beskyttelse for norsk arbeide, nemlig ved at den minker differansen mellom den ferdig innførte bil og den bil som må settes sammen, klinkes sammen, sveises sammen o.s.v. av norske mekanikere.

Moseid: Jeg tror det er den ærede finansminister som må ta ansvaret for at hr. Sjøli kom på gal vei, for det var finansministeren som opplyste om dette med den overhåndtagende import av deler. Nu er ikke det tilfelle at det er en sådan overhåndtagende økning i importen der. Den har fra 1929 til 1932 gått op i verdi med 550 000 kroner, fra 2 200 000 til 2 750 000 kroner. Men her er en ting som finansministeren ikke gjorde oppmerksom på, og det er at de dårlige tider i vårt land og den høie pris på bilene ute har gjort at man har nøiet sig med å kjøre med gamle biler og har importert deler og erstattet de utslitte deler med. På den måte har man spart landet for import av ferdige biler i ganske betydelig utstrekning.

Lykke: Jeg vil bare gjøre en bemerkning. Det har falt mig inn at det er nokså ulogisk at man på verditollsetsene som det her er for automobiler og automobildele, også har lagt den siste 20 pct.s tillegg. Det hører jo ingen steds hjemme å legge det tillegg efter dets hensikt på en verditoll. Jeg tror det vekker adskillig kritikk, og jeg tror nok vi får høre det. Så jeg vil be finansministeren være oppmerksom på om der ikke bør finne en omregulering sted.

Andresen: Får jeg lov til å innskyte: Det gjelder jo alle verditollsets i hele tolltariffen, så det er ikke noe nytt spørsmål.

Lykke: Såvidt jeg vet, har hr. Andresen selv oplyst at det ikke bør finnes verditollsatser i den norske tolltariff.

Votering:

1. Komiteens endrede innstilling under "Vogner l.a. og b." bifaltes enstemmig.
2. Ved alternativ votering mellom komiteens endrede innstilling under l.c. - 20 pct. - og Andresens forslag - 18 pct. - bifaltes innstillingen mot 27 stemmer.
3. Komiteens innstilling under l.d. bifaltes enstemmig.

Presidenten: I forbindelse med l.e. "ytterdekker til gummiringer" o.s.v. kommer vi da tilbake til det avsnitt under "Gummier", 4.c., ringer, 1 kg. kr. 0,50, som vi har gått forbi, slik at de to poster blir å behandle under ett.

Alvestad: Som man vil se av innstillingen, så har komiteen delt sig så likt som det går an, idet det er 5 for en tollforhøielse på bildekker og 5 for tollfrihet ved en utlevering av tollbare hjelpestoffer som anvendes til bildekkefabrikasjonen, på den annen side. Jeg tilhører mindretallet som foreslår at der tilståes tollfrihet ved utlevering av kanvas (bomullslerret) samt eventuelt andre tollbare hjelpestoff som anvendes til bildekkefabrikasjonen for det tidsrum Finans- og Tolldepartementet bestemmer. Når jeg har optatt forslag om dette i motsetning til tolltillegget på bildekker, så er det kort og godt fordi bilene før er så høit tollbelagte og at bildekker dessuten har gummiavgift av kr. 3 pr. kg., så jeg finner det betenkelig ut fra det synspunkt å gå til en forhøielse av tollen på bildekker og ennu mer betenkelig å gå til en så stor forhøielse som den flertallet her innstiller på. Det er jo tunge ting dette med en minstevekt på 15 kg. pr. dekke, på en bil med 4 hjul minst 60 kg., men det er jo mange dekker som er av adskillig høiere vekt. Ut fra disse grunner er det at det mindretall jeg tilhører, har ment det var riktig, hvis denne fabrikkasjon skal støttes, at man går frem på den måte vi har foreslått. Det betyr naturligvis en mindreinntekt for statskassen - jeg er klar over det, men det er et spørsmål, om ikke denne mindreinntekt vil opveies ved at man får holdt oppe bildekkeproduksjonen. Derved skaffes arbeide og skatteobjekter på andre måter. Jeg tror derfor ikke staten i det lange løp vil tape på det, men at det sett fra alle sider er den lempeligste og beste form å gjøre det på, å vedta det forslag som er betegnet som minoritetens her, men som er mindretall bare ved formannens dobbeltstemme - og jeg vil helst kalle dette mindretall for en bedre halvdel av komiteen. Jeg optar det forslag som står på innstillingens side 68, 2nen spalte nederst.

Hr. Myklebust inntok presidentplassen.

Statsråd Lund: Dette punkt skal vel da sees i forbindelse også med det som blev forbigått her ved begynnelsen av debatten, nemlig ringer, for det korresponderer. Såvidt jeg forstår efter de siste opplysninger har halvdel av komiteen gått med på forhøielsen for automobilringer fra 30 til 50 øre pr. kg., og dessuten har de på et tidligere tidspunkt - og som ikke før er behandlet - foreslått

at ringer av gummi i sin almindelighet også skal forhøies fra 30 til 50 øre. Jeg har tidligere uttalt mig om disse ting, og jeg kan nu innskrenke mig til å henvise til det hr. Alvestad sa. Jeg synes ikke det er noen grunn til å gå til disse forhøielser, og jeg tror den industri det her gjelder, må være fornøiet med den ytterligere forhøielse de har fått på dette nu berømte gummifottøi. Men jeg vil også gjøre opmerksom på at det man her innbys til, er ikke bare en meget sterk forhøielse av tollen på automobilringer, men også en forhøielse av ringer for velosipeder, og det er dessuten en sterk forhøielse av enhver gummiring av enhver art. Således rammes ved dette forslag f.eks. alle de gummiringer som brukes i husholdningen på syltetøiglass mellom lokket og syltetøiglasset, likesom enhver gummiring av enhver art, så jeg vil anbefale proposisjonen, som halvdelen av komiteen har sluttet sig til.

W. Blakstad: Jeg skal først få lov til å opplyse om at hr. Moseid, som er uteglemt her i innstillingen, hører også til flertallet, så komiteen er ikke delt i 2 like halvdel, det er 6 på den ene side og 5 på den annen. Både fra flertallets side og mindretallets side er man skjønt enige om at man skal yde noen beskyttelse her, det er kun formen for beskyttelsen man er uenig om. Ved en form som mindretallet har valgt, nemlig tollfrihet ved utlevering av kanvas (bomullslerret) som det heter, vil beskyttelsen bli noe mindre enn om man legger på bilringer fra 30 til 50 øre - men naturligvis begge deler er en hjelp for fabrikken, for såvidt kan man si den er tjent med begge deler. Men det har sine vanskeligheter. Jeg tror ikke det er ganske klokt å fritta for toll de varer de innfører, for da kan det straks komme andre som er i samme situasjon og vil ha fritagelse, når de innfører råmateriale. Man må nemlig huske på, at når et råstoff er blitt tollbeskattet, blir tollen for det ferdige produkt tilsvarende forhøiet, så de står alltid i forhold til hinannen. Jeg vil foretrekke å yde en bestemt tollforhøielse, at man går den vanlige vei og ikke den omvendte for å skaffe beskyttelse her. Men som sagt ved begge deler hjelper man fabrikken, så får enhver avgjøre hvilken form han her vil stemme for.

Bergsvik: Eg høyrer til fleirtalet, og eg kann gjerne segja at dei andre er den betre halvdel. Det er jo so ein plar gjerne segja det, det er so elskverdig, so dei skal få lov å vera den betre halvdel. Men eg er ikkje so viss på um den betre halvdel alltid har det beste forstand; eg trur ikkje dei har det i dette tilfellet. Eg kann ikkje på nokon måte tilråda det framlegget som hr. Alvestad har gjort seg til talsmann for her, at ein skal setja ned tollen på desse hjelpestoff, for me hadde slett ikkje i nemnda noka oversikt over kva det vilde føra til. Vil ein halda det fram at gummiindustrien, desse fabrikkane, er so sterkt verna, som finansministeren sa, vel so kann det vera ei ærleg sak å segja at me vil ikkje gå med på denne tollauken. Men når mindretalet har gått den vegen som dei har gjort, å setja ned tollen på desse hjelpestoff, har dei dermed vedgått at det skal ha vern. I so måte er det ikkje spørsmål um tollvern eller ikkje tollvern millom fleirtalet og mindretalet, for alle er samde um tollvern, men det er eit spørsmål um kva veg ein skal gå for å hjelpa denne industri. Og då ser eg det slik, at skal ein gå den vegen å setja ned tollen på desse hjelpestoff her, går det ut over ein annan industri. Eg har peika på det i nemnda, og eg peikar på det her og, at det vil serleg gå

ut over tekstilindustrien, og me veit no at tekstilindustrien har det vanskeleg fyrr. Han har fått tollnedsetjing ved Englandsavtalen, og eg kann ikkje på nokon måte vera samd i at ein no skal gå til å setja ned tollen for varor som tekstilindustrien produserer, til hjelp for denne industri. Difor tykkjer eg ikkje det kann vera rett å røysta alternativt millom framlegga frå fleirtalet og mindretalet her, for det er i grunnen tvo ulike ting dette. Det kann godt henda at um fleirtalsframlegget um å setja upp tollen vert røysta ned, kann mindretalsframlegget og verta nedrøysta. Det er tvo ulike ting. Eg vil difor be um at det ikkje vert røysta alternativt. Ut frå det syn at heile nemnda er samd um at ein her må gjeva noko vern, vil eg tilråda at det vert gått fram på den måten som fleirtalet har gjort framlegg um. For det er både det som ein har best oversikt over, og det er det som ikkje råkar andre som visseleg har det likso vanskeleg som denne industri.

Nerdrum: Statsråden har nevnt like overfor mig at han har sympati for det forslag som er optatt av 5 medlemmer av komiteen, at der skal tilståes tollfrihet, og han har sagt at det vil bli forholdt sådan hvis man ikke legger toll på ytterdekker. Jeg vil gjøre opmerksom på at det som flertallet har villet yde beskyttelse, er fabrikkasjonen av ytterdekker til gummiringer for automobiler. Hvis det er formet slik at det omfatter noe mere, må vel det da omformes før vi går til votering. Til slutt vil jeg si at jeg er enig med hr. Bergsvik i at alternativ votering går ikke an.

Alvestad: Forskjellen mellem flertallet og mindretallet er at mindretallet holder på den nuværende toll av 30 øre, idet vi finner at en forhøielse med hele 20 øre, det vil si 50 øre pr. kg., for bildekker og slanger er en altfor stor forhøielse og en altfor stor beskyttelse. Men hvis man vil hjelpe denne bedrift, som med hell har optatt denne bildekkfabrikasjon, kan man gjøre det uten å gå til en så voldsom tollforhøielse av bildekkene. Det er ved å følge den linje som mindretallet har anført, om tollfritagelse for hjelpestoffer til bildekkfabrikasjonen. Efter de oplysninger som Askim Gummivarefabrikk har sendt komiteen og visstnok til samtlige Stortingets medlemmer, vil tollen på disse hjelpestoffer på et bildekk være ca. 4 kroner, hvilket fabrikken altså vil få i øket beskyttelse pr. dekk ved mindretallets forslag. Flertallets forslag vil også efter mitt skjønn volde vårt land ikke så få vanskeligheter overfor utlandet, så jeg tror at mindretallets forslag også sett fra det synspunkt er riktigere enn flertallets. Her er altså et tilfelle hvor både flertallet og mindretallet vil hjelpe, men på hver sin måte, og jeg mener at det er minst farefritt såvel for forbrukerne som overfor utlandet at man går til å innvilge inntil videre tollfrihet for de hjelpestoffer som denne fabrikkasjon bruker. Og disse hjelpestoffer er efter hvad vi har bragt i erfaring, hjelpestoffer som hittil ialfall ikke har vært fremstillet eller fabrikkert her i landet. Det er visstnok ingen kunst å fremstille dem, det er en ganske enkel fabrikkasjon. Det er vel forbruket som er så lite at det ikke svarer sig å gå til en slik spesialfabrikasjon. Jeg anbefaler mindretallets forslag.

Presidenten: Presidenten skal høyra hjå ordføraren for mindretalet um det framlegg um tollfriheit, som står på side 68, andre spalte, i tilrådinga, er teke upp.

Alvestad: Ja, det er optatt, men hvis innstillingen vedtas, bortfaller det forslaget.

Statsråd Lund: Saken er den, at hvis mindretallets forslag, som er overensstemmende med proposisjonen, blir vedtatt - altså ingen tollforhøielse, men uforandrede satser her - vil departementet anse sig bemyndiget til å foreta den fritagelse for kanvas m.v. som mindretallet har nevnt.

Bergsvik: Eg vil gjera merksam på at ein fyrst må røysta over fleirtalstilrådinga, og dersom den fell, må me få høve til å røysta over mindretalsframlegget. Eg vil røysta imot det, for eg ser det slik at eg ikkje kann vera med på å yta dette vern mindretalet gjer framlegg um, då det vil gå ut over andre.

Presidenten: Presidenten kann ikkje finna at den røystemåten er formålstenleg. Det ligg fyre ei komitetilråding og eit mindretalsframlegg, og presidenten meiner ein bør røysta alternativt millom dei tvo framlegg um ein toll på 50 og 30 øyre. Dersom mindretalsframlegget då vert vedteke, må ein då røysta over mindretalsframlegget, som finst på side 68 i tilrådinga. Det må vera den rette røystemåten. Dersom ingen segjer imot, vil presidenten gå fram på den måten.

Røysting:

Ved alternativ røysting millom tilrådinga frå nemnda under l.e. - kr. 0,50 - og framlegget frå Alvestad - kr. 0,30 - vart tilrådinga vedteken med 68 mot 59 røyster.

Presidenten: Etter dette fell mindretalsframlegget på side 68 i tilrådinga burt. - Presidenten går ut frå at den bokstav, 4.c., som ein hadde gått framum under det tidlegare løpenummer, er avgjort ved den røysting som no er skjedd.

Røysting:

Tilrådinga frå nemnda til merkander under "Vogner" vart samrøystes vedteken.

Nemnda hadde vidare tilrådd:

C. Midlertidige tolltillegg.

I. Som tillegg til den til enhver tid pliktige toll opkreves midlertidig 50 pct. for alle varer undtagen følgende:

Fruktar 1.a.

" 1.b.

" 1.c.

" 2.c.

" 2.d.

" 2.f.

" 2.g.

Grønnsaker 1.b.
" 3.a.
Kork B. a. 1.
Kork B. a. 2.
Nøtter a.
Ris, uavskallet, løs.
" - i emballasje.
" avskallet.
Vin, 1.a.
" 1.b.
" 2.a.

Undtatt fra tillegget er dessuten bensin-, petroleums- og råoljemotorer, elektromotorer og generatorer, treskemaskiner for motordrift og andre landbruksmaskiner, ikke særskilt nevnt, samt deler til forannevnte gjenstander.

- II. Som ekstraordinært tillegg til den gjeldende innførselstoll (heri innbefattet de under I. anførte midlertidige tolltillegg) opkreves 20 pct. for alle varer undtagen de under I. siste punktum opregnede. Finans- og Tolldepartementet bemyndiges til å nedsette eller opheve sistnevnte tillegg forsåvidt de traktatbundne tollsatser angår.

Statsråd Lund: Under C. Midlertidige tolltillegg, såvel I som II, er i virkeligheten såvidt jeg kan skjønne det som avgjør spørsmålet om kaffe-, sukker- og tetoll. Jeg vil da henstille til Stortinget om man ikke av praktiske grunner kunde gjøre det på den måte at selve spørsmålet og avgjørelsen av kaffe- og sukkertollens størrelse utstår et par dager til i neste uke, så det kan sees i forbindelse med budgettsalderingen. Det kan jo ikke medføre noen praktiske vanskeligheter, og det kan jo heller ikke være av noen betydning for selve spørsmålets avgjørelse i og for sig, idet det kun vil være en 4-5 dager i høiden som det her vil være tale om. Jeg tror det vilde være hensiktsmessig for alle om man kunde få den endelige avgjørelse i forbindelse med selve salderingen av budgettet. Hvis denne min henstilling efterkommes, så forstår jeg det således, at da kan voteringen over C. I og II falle bort, idet at hvis der ikke vedtas noe særskilt vil efter den almindelige bestemmelse i begynnelsen, om at den gjeldende tolltariff skal gjelde med de forandringer som nu vedtas idag, de tillegg som gjelder idag av sig selv gjelde til Stortinget tar endelig avgjørelse i neste uke. Det er da en selvfølgelig forutsetning at spørsmålet tas op til endelig avgjørelse i neste uke i forbindelse med salderingsspørsmålet.

Alvestad: Jeg finner ingen grunn til å utsette dette spørsmål. Det er det mest oversiktlige spørsmål som har vært forelagt Stortinget, og det har vært mange nok "par dager" nu siden den midlertidige forhøielse på kaffe- og sukkertollen blev vedtatt her i Stortinget. Dengang var det også snakk om et par dager bare. Jeg kan ikke forstå at der skal foreligge noen grunner for en utsettelse her idag, uten for så vidt som forhandlinger mellem visse grupper

kanskje er igang og ikke er tilendebragt. Det er imidlertid riktigst, synes jeg, at Stortinget avgjør også denne store og viktige tollsats i likhet med alle de øvrige, og at tolltariffen, som jo skal tre i kraft fra lørdag 1. juli, blir helt ferdigbehandlet.

Jeg tilhører et mindretall som har vært imot de siste tillegg, og på dette mindretalls vegne vil jeg opta følgende forslag til midlertidige tillegg:

"I. Som tillegg til den til enhver tid pliktige toll opkreves midlertidig 40 pct. av det beregnede tollbeløp for kaffe og sukker (l.nr. 324, 770 og 771) samt 50 pct. for alle de andre varer undtagen følgende" o.s.v.,

og så kommer denne opregningen. Jeg mener at etter stillingen i komiteen og alle de drøftelser vi har hatt omkring denne sak, må Stortinget nu være klar til å ta stanpunkt til denne sak, så jeg vil fraråde en utsettelse og optar det forslag, som jeg her har referert.

Hambro: Jeg vil anbefale statsrådets forslag om utsettelse. Det er jo her ikke tale om utsettelse på mere enn et par dager, salderingsdebatten vil finne sted mandag eller tirsdag. Selv om alle medlemmer av komiteen mener at de kan ha adskillig oversikt over spørsmålet, er det ikke fullt så enkelt for de medlemmer av Stortinget som ikke er medlemmer av finanskomiteen. Finanskomiteen har fått dokumenter til belysning av salderingen, som andre medlemmer av Stortinget ikke har fått, de er klar over de betydelige inntektssvikt som der er, og har kanskje drøftet nøiaktig alle detaljer. Det har de andre ikke gjort. Jeg tror at det er helt riktig å vente de par dager og den reelle betydning av det er jo temmelig ringe. Det er riktig å se det hele i sammenheng. - Jeg kan berolige hr. Alvestad med at den gruppe jeg tilhører, akter ikke å stemme for en større forhøielse av sukkertollen enn den som vi selv har vært med å foreslå tidligere.

W. Blakstad: Når finansministeren ønsker utsettelse, kan jeg ikke skjønne at der er grunn til å motsette sig det. Det ligger jo ingen større realitet i det at man utsetter denne avgjørelse. Saken er jo den, at vi har den 30te imorgen, og så er det den 1ste om lørdag, søndag er det helligdag, og kan salderingen av statsregnskapet finne sted mandag eller tirsdag, blir det i høiden 2 eller 3 dager som man beholder de høie tollsatsar - hvis de da ikke blir bibeholdt også ved voteringen senere. Så jeg vil anbefale at man utsetter saken.

Bergsvik: Etter det som president Hambro, føreren for høyre, sa um at høyre var tenkt på å halda fast ved sitt framlegg um kaffe- og sukkertollen, skynar eg ikkje kvifor me skal setja dette ut, for då er saka grei likevel. Då vil det ikkje vera noko høve til å gå med på høgare satsar enn dei høgre har gjort framlegg um. Me for vår del vil i alle fall ikkje koma til å røysta for dette millombils tillegget på kaffe- og sukkertollen, og det må vel vera greiast å få spørsmålet undagjort. Her har me gjort frå oss ei heil rekkje inntektspostar, både direkte og indirekte skattar. Kvifor skal ein då utsetja denne enkle posten til salderingsdebatten? Det måtte ein

vel gjera med dei andre store inntektspostane også då. Eg finn ingen grunn til ikkje å avgjera dette i kveld.

Ameln: Statsrådets forslag er i beste overensstemmelse med bevilgningsreglementet. Bevilgningsreglementet fastslår at alle voteringer om budgettet er foreløbige, inntil salderingen er endelig bestemt. Statsrådets forslag er i virkeligheten i overensstemmelse med det som er den rimelige forutsetning for budgettet, nemlig at Stortinget til slutt må ha adgang til å se det hele i sammenheng.

Moseid: Jeg tilhører den fraksjon som foreslår at tollsatsene på kaffe og sukker skal være de samme som de var før forhøielsen, og jeg kan opriktig talt ikke forstå at der finnes noen grunn til å utsette behandlingen av dette spørsmål i kveld. Derimot synes jeg nok at der er reelle grunner som skulde tilsi at man behandlet det, for forholdet er jo det, at dette er ett av flere alternativer. Hvis ikke venstres forslag om den store forhøielse på kaffe og sukker blir vedtatt, så er det alternativt foreslått andre avgifter på bestemte ting. Men før man vet, hvorvidt sukker- og kaffetollen blir forhøiet efter den ene eller den annen linje, kan man ikke ha full oversikt over hvorledes de satser skal behandles. Jeg synes det var naturlig å få dette spørsmål avgjort for å få klarhet over, hvor meget der trenges av de satser som er foreslått på andre områder. Hvis det blir optatt til votering, vil jeg stemme for at saken blir optatt i kveld.

Alvestad: Ja, hr. Ameln kan pukke så meget han vil på bevilgningsreglementet, jeg bestrider ikke hans opplysninger her. Men til tross for at bevilgningsreglementet bestemmer at beslutningene skal være foreløbige, så vet hr. Ameln, f.eks. at for den direkte skatts vedkommende, holder kommunene allerede på å skrive ut skatten på grunnlag av den beslutning Stortinget har fattet - riktignok er beslutningen bare midlertidig, eller foreløbig, hvad man enn vil kalle den. Praktiske grunner krever dog at man må gå frem slik for den direkte skatt, og jeg kan ikke forstå at man behøver å gå frem anderledes med et så oversiktlig spørsmål som med kaffe- og sukkertollen. Man må dessuten erindre at vi har liggende to proposisjoner om avgifter, og disse avgiftsproposisjoner har komiteen riktignok enda ikke tatt stilling til eller avgitt innstilling om; men den gruppe jeg tilhører, har for mange dager siden fremsatt forslag og voteringstema i denne sak for vårt parti. Det er avgjørende for avgivelsen av disse 2 innstillinger at det på forhånd blir fastslått her i Stortinget hvordan det skal være med kaffe- og sukkertollen, idet disse proposisjoner er fremsatt alternativt. Bli et nedslag i kaffe- og sukkertollen vedtatt, så vil avgiftsproposisjonene måtte behandles, men hvis man derimot vedtar at det midlertidige tillegg fremdeles skal fortsette, så vil proposisjonene falle helt bort. Derfor er det nødvendig, synes jeg, for et rasjonelt arbeide både i komiteen og i Stortinget, at man her vedtar disse tollsatser; de er likeså nødvendige som de andre beskyttelsessatser man har behandlet her før i kveld.

Presidenten: Presidenten meiner ein straks må få avgjort um dette skal setjast ut til fyrehaving i samband med

budgettsalderinga, og presidenten gjer framlegg um at spørsmålet um dei millombils tolltillegg står ut til fyrehaving i samband med budgettsalderinga.

Greve frafalt ordet.

Ameln: Jeg må ta helt avstand fra hr. Alvestad. Forholdet er, og det bekrefter også budgettkomiteens formann, at de andre omtalte proposisjoner bør være komitebehandlet og innstillingen bør være Stortinget bekjent, så disse såkalt alternativer til kaffe- og sukkertollen kan behandles og sees i sammenheng av Stortinget. Det skulde jo være nokså selvsagt, når der foreligger alternative forslag, at forsamlingen ikke først behandlet det ene alternativ uten å ane hvad det annet inneholdt. Der er jo også andre muligheter, og Stortingets medlemmer er heller ikke i noen større utstrekning bekjent med de andre salderingsspørsmål med sviktende inntekter som har meldt sig, og som nødvendiggjør at salderingen får et større omfang enn noensinne tidligere, så jeg må på det varmeste anbefale statsrådets forslag som det nu er formulert av presidenten, og jeg håper man her stemmer for det. Jeg vil også si til hr. Alvestad at hvis han på mandag eller tirsdag foreslår en nedsettelse av den direkte skatt, er der intet til hinder for at det kan effektueres, hvis det får flertall.

Eiesland: Det tykkjest vera eit rimeleg krav frå oss andre som ikkje er inne i situasjonen slik som medlemene av finansnemnda, og ikkje kjenner korleis det ligg til med omsyn til budgettsalderinga, at dette spørsmålet står ut til avgjerd i samband med budgettsalderinga. Eg vil tilråda det.

Presidenten: For at det ikkje skal vera tvil um at dei millombils satsane gjeld til budgettsalderinga, vil presidenten forma sitt framlegg um utsetjinga slik: Dei noverande tillegg skal gjelda til den endelege avgjerd vert teken i samband med budgettsalderinga.

Røysting:

Framlegget frå presidenten vart vedteke mot 55 røyster.

W. Blakstad: I overensstemmelse med hvad forutsetningen var da vi begynte behandlingen av tolltariffen vil jeg tillate mig å fremsette følgende forslag:

Av hensyn til den internasjonale tollhvile under den økonomiske verdenskonferanse i London blir de forhøielser av tollen på nedennevnte artikler som Stortinget har besluttet inntil videre ikke å sette i kraft men å hemmeligholde. Kongen bemyndiges til å sette dem i kraft så snart dertil er anledning under hensyntagen til tollhvilen.

Beslutningen gjelder følgende artikler:

Blyanter 2 c.
Fjær og dun 2 b.

Gummier og harpikser. 4 b, c og d 3.
Jord og ler. B. 8 b.
Kurver og kurvmakerarbeide, 1.
Lim, d.
Metaller II C 13, klæsroller.
Metaller II C 15 a.
Osteløpe.
Tre og trevarer 11 k.
Vogner 1 e.

Alvestad: Det er jo så sin sak å få sig forelagt en sådan fortegnelse nu efterat man har holdt på her i 5-6 timer og diskutert dette. Jeg føler mig ikke sikker på at denne fortegnelse her er fullt komplett. Når jeg ser f.eks. på vogner, så er det 2 satser som er forandret under vogner, og skal bare den ene settes i kraft og den andre ikke da? Jeg bare spør.

Bergsvik: Eg vil ikkje påstå at alle satsane er med; men so langt eg i farten kann greia det, trur eg at alle dei er med der det er gjort noko tillegg ut over proposisjonen. I samhøve med det eg sa i det ålmenne ordskiftet, vil eg råda til at det framlegg som formannen her har gjort, vert vedteke.

W. Blakstad: Det har vært uttalt tvil om at denne opregning er helt fullstendig. Da kan man jo gjøre det på den måte at man sier: de satser som er forhøiet utover regjeringens forslag. Da skulde det ramme alle uten hensyn. Hvis man foretrekker den form, er det ikke noe i veien for det, og da kan man jo siden kontrollere hvorvidt denne fortegnelse er riktig. Altså det gjelder de satser som er forhøiet utover regjeringens proposisjon. Jeg antar at finansministeren også er fornøid med den redaksjon.

Statsråd Lund: Ja, jeg anbefaler også den redaksjon som hr. Blakstad nu nevnte. Det tror jeg er den sikreste og den tryggeste.

Andresen: Når det først skal vedtas et sådant tillegg som dette, forekommer det mig at det vilde være naturligt å nevne de hensyn som skal tas til Oslokonvensjonen også, selv om de er en traktatmessig, og forsåvidt selvfølgelig, forpliktelse. Det var det ene punkt. Det annet er at det forekommer mig noe ubestemt dette at Kongen bemyndiges til å sette forhøielsene i kraft så snart dertil er anledning under hensyntagen til tollhvilen. Vi har jo erfaring for at sådanne verdenskongresser kan komme til å trekke ut både år og dag, og forutsetningen for denne tollhvile har jo vært at den skulde vare så lenge kongressen enda arbeidet. Den er foreløbig vedtatt til 31 juli og derefter med 1 måneds opsigelse, altså minst til 31 august. Det vil si at det formodentlig skulde bli tidligst om 2 måneder at Stortingets beslutning kunde bli effektivt, mens det efter Oslokonvensjonen bare går høist 1 måned. Og kongressen kan trekkes ut lenger, vi kan oppleve å ha de gamle satser når Stortinget behandler tolltariffen neste år også. Jeg vil gjerne innen vi voterer over dette, høre om finansministeren kan tenke sig å få satt en begrensning her. For "hensyntagen til tollhvilen" er ingen termin.

Statsråd Lund: Jeg tror ikke det behøver å settes noe i forslaget om selve Oslokonvensjonen. For det følger av sig selv, og ikke minst etter det som er uttalt her i Stortinget, at det er Stortingets mening at regjeringen ikke skal handle direkte mot Oslokonvensjonen. Det skulde vel derfor være overflødig. Med hensyn til spørsmålet hvor lenge dette vil vare, er jo det umulig for noen å si det absolutt på dagen. Såvidt jeg forstår etter de meddelelser som foreligger, er det foreløbig sagt til 31 juli, derefter 1 måneds opsigelse. Men at det her skulde vare noe år og dag, tror jeg ikke man behøver være engstelig for. For hvis det ikke skulde vise sig innen er rimelig tid at det er utsikt til at det blir noe resultat, kan man vel være nokså trygg for at alle de øvrige europeiske stater ikke vil holde fast ved tollhvilen.

Moseid: Det må vel kunne gå an å komme nærmere inn på livet av dette spørsmål ved at regjeringen meddeler hvad den reservasjon den tok overfor tollhvilen, har medført, og så må det vel kunne gå an å få det akseptert som forenlig med tollhvilen. Jeg kan ikke tenke mig muligheten av noe annet. Jeg mener den reservasjon omfatter hvad vi har gjort her.

Andresen: Jeg beklager, men jeg kan ikke finne det noen riktig betryggende ordning overfor Stortinget, dette. Det kan jo tenkes forskjellige muligheter her, bl.a. at det i London blir besluttet en varig overenskomst om en eller annen tollhvile, en utvidet Ousji-traktat eller lignende. Hvor står den norske regjering da med hensyn til Stortingets beslutning? Vil den effektuere den, eller vil den ikke effektuere den? Hvis den ikke blir effektuert, vil det si at regjeringen har sluttet en traktat som ikke har vært forelagt Stortinget og som - såvidt jeg forstår - går foran Stortingets beslutning om tollsatsene. Kunde det ikke være mulig å sette en eller annen slags mere bestemt frist her?

Presidenten: Presidenten vilde setja pris på um finansnemnda kunde gjera eit framlegg um dette.

Andresen: Det er et rimelig krav fra presidenten til finanskomiteen. På den annen side har finanskomiteen jo ikke kunnet få noen bestemt uttalelse fra regjeringen.

Statsråd Lund: Etter min mening kan der, slik som sakens natur er, i det hele tatt ikke her oppgis en bestemt datum. Det er umulig. Jeg kan ikke forstå at man kan komme det nærmere enn ved det forslag som er redigert av komiteens formann.

Presidenten: Presidenten finn å måtta halda fast ved det framlegg som er lagt fram av formannen i finans- og tollnemnda.

Statsråd Lund: Nei, spesifikasjonen faller jo bort.

W. Blakstad: Den er gjennomgått på ny, så den skal være helt i orden.

Presidenten: Det er opplyst av formannen at spesifikasjonen skal vera fullt i orden, og då meiner presidenten at det er det rettaste at Stortinget i sjølve vedtaket tek spesifikasjonen med.

Statsråd Lund: Jeg vil bare gjøre opmerksom på - forat der ikke skal være noen misforståelse - at hverken departementets folk eller jeg tør overta ansvaret for at det er en helt korrekt opregning. Derfor har jeg ment at det vilde være riktigst at opregningen ikke stod, så man kunde se i løpet av natten og imorgen tidlig om der har vært gjort noen feil, som i tilfelle kunde rettes. Men hvis Stortinget eller noen av Stortingets vedkommende kan påta sig ansvaret for at her ingen feil er, bøier jeg mig. Men hverken departementet eller jeg tør gjøre det.

Presidenten: Når saka ligg slik til, finn presidenten at me får fråfalla spesifikasjonen.

Hambro: Jeg vil bare gjøre et forbehold som jeg mener det er nødvendig å ta rent praktisk konstitusjonelt. Det står her: "Kongen bemyndiges til å sette dem i kraft så snart dertil er anledning under hensyntagen til tollhvilen." Jeg vil kun ha gjort den reservasjon at jeg går ut fra som en selvfølge, at hvis konferansen i London skulde fatte beslutning om en tollhvile som går ut over de rimelige grenser som har vært antydnet av finansministeren, vil selve spørsmålet om Norges stilling til denne tollhvile bli å forelegge for Stortinget på ny når det trer sammen.

Statsråd Lund: Selvfølgelig.

Presidenten: Det er no frå hr. W. Blakstad lagt fram eit framlegg til vedtak som er brigda etter det som her er sagt. Det lyder soleis:

Av hensyn til den internasjonale tollhvile under den økonomiske verdenskonferanse i London blir de forhøielser av tollen på artikler som Stortinget har besluttet ut over hvad der er foreslått i den kongelige proposisjon inntil videre ikke å sette i kraft men å hemmeligholde. Kongen bemyndiges til å sette dem i kraft så snart dertil er anledning under hensyntagen til tollhvilen.

Røysting:

Framlegget frå W. Blakstad vart samrøystes vedteke.

Presidenten: Presidenten vil vidare gjera framlegg um at finans- og tolldepartementet får fullmakt til å gjera dei naudsynlege brigde i løpenummera i tariffen.

Røysting:

Framlegget frå presidenten vart samrøystes vedteke.

Protokollen vart lesen upp utan at det vart gjort nokon merknad.

Møte for lukkede dører, Stortinget 29. juni 1933

Møtet slutt kl. 11.15.